

Eleonora Baert 100 jaar
Speciale uitgave Heemkundige Kring Oud-Wachtebeke

EEN ECHTE WACHTEBEEKSE HONDERDJARIGE : ELEONORA BAERT

I. INLEIDENDE BESCHOUWINGEN

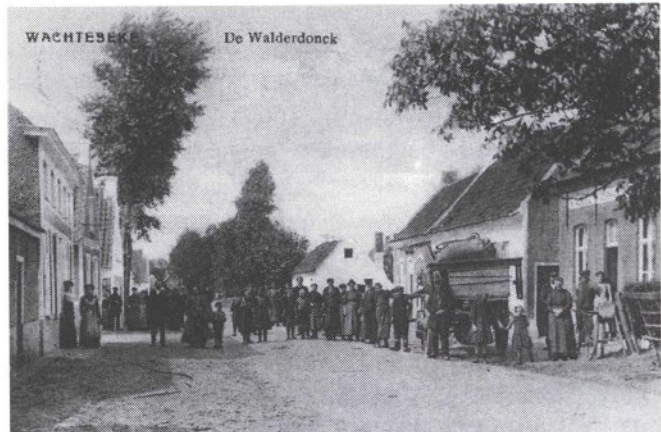
In deze speciale uitgave van ons driemaandelijks mededelingsblad van de heemkundige kring "Oud Wachtebeke" willen wij een uitvoerig relaas geven over het leven en de leefgewoonten van de eeuweling Eleonora Baert en haar tijdgenoten. Het is volgens mensengeheugen de eerste honderdjarige "Wachtebekaar" die op onze gemeente is geboren en getogen. Zij werd als honderdjarige gevierd op maandag 10 februari 1997, zowel door het gemeentebestuur, de kerkgemeenschap, de leefgemeenschap binnen het klooster, de familie en de vriendenkring.

Waar het in andere gemeenten een gewoonte is regelmatig één van de duizenden honderdjarigen die België telt in de kijker te stellen is dit genoeg ons steeds voorbij gegaan. Wij waren jaloers op onze buurgemeente, het gewezen Sint-Kruis-Winkel. Daar heeft men er een gemeentelijke sport van gemaakt honderdjarigen op hun grondgebied te vieren. Wat of wie aan de oorzaak van dit fenomeen ligt is niet geweten. Leven wij in Wachtebeke dan zo abnormaal? Zijn onze eet-, drink- en werkgewoonten misschien buitensporig? Of ligt het leefmilieu aan de oorsprong van dit onverklaarbaar gebeuren? Wie zal het ons zeggen?.

Wij zouden de waarheid onrecht aan doen door te zeggen dat wij nog geen eeuwelingen op onze gemeente hebben gehad. In het Rust- en Verzorgings tehuis "Moer-

vaartheem" zijn reeds meermaals interne feestelijkheden geweest naar aanleiding van een eeuweling (e) in hun instelling. Die personen waren echter geen authentieke Wachtebekenaren; zij kwamen uit de gemeenten Moerbeke-Waas en Stekene.

Wat wij nu als inwoners van de gemeente Wachtebeke mogen meemaken is iets uitzonderlijk. Een eeuweling vieren die gerust kan beweren dat zij nog maar 80 jaar oud is. Men zou het niet zo dadelijk merken dat zij liegt. Geestelijk en fysiek in uitmuntende conditie en nog steeds een bezige bij zo kan men Leonora Baert beschrijven. Dit is voor geen enkele gemeente weggelegd (als wij het toch moeten vieren doen wij het liever goed) dank zij onze eeuweling. Zo iemand in de kijker plaatsen is een eer en genoeg voor onze Heemkundige Kring.

Zicht op het kruispunt van de Kerkstraat, Melkerijstraat, Rechtstro en Walderdonk, gezien richting Zelzate. Huis rechts is de huidige herberg "Pruisenhof".

Zicht in het Rechtstro richting Zelzate. Derde huis links is het geboortehuis van Eleonora Baert. Tussen het eerste huis en het tweede huis links loopt de Kerkstraat. Huis rechts is nu de parking van de herberg "Pruisenhof".

NAAMVERKLARING "BAERT"

Bij de verklaring van namen zijn er drie hoofdgroepen. Er zijn namen die ontstaan zijn uit persoonsnamen; andere uit plaatsnamen en een derde groep uit beroepsnamen en bijnamen. De voorkeur wordt gegeven aan de benaming persoonsnaam voor deze van doopnamen of heiligennamen, omdat het grootste deel van deze familienamen ouder zijn dan het gebruik van heiligennamen. De omstandigheden die het meest hebben bijgedragen tot het ontstaan van de "toenamen" of familienamen is de normale aangroei van de bevolking en het beperkt aantal

persoonsnamen. Zelfs de rijkste taal heeft haar beperkingen: die noodwendigheid om onderscheid te maken door verdere bepaling van een naam, valt ongeveer samen met het gebruik van doopnamen of heiligennamen. De persoonsnamen waaruit familienamen ontstaan zijn, zijn te zoeken in het begin van de 13de eeuw en vroeger, met uitzondering der doopnamen vanaf het begin der 13de tot het einde der 14de eeuw.

De naam **BAERT** mag aanzien worden als een persoonsnaam. **Baert** behoort als verkorte naam bij **Bertram** of **Berthout**. Deze naam komt in het Waasland reeds voor te Tielrode; **Bart** (1200), Jan en Boudewijn **Baert** te Sint-Niklaas (1249), Bard fils de Jakemon **Bard** te Brugge (1295 en 790), **Bard** le Monnier te Damme (1299), Pieter **Barde** of **Baerde** te Rupelmonde (1315). Men kan stellen dat de naam **BAERT** een vrij verspreide naam is in onze gewesten. Zij die aan genealogie doen zullen dit zeker beamen.

DE NAAM "BAERT" TE WACHTEBEKE

Er is praktisch geen enkele gemeente in Vlaanderen waar de familienaam Baert niet voorkomt. De naamverklaring is daar zeker niet vreemd aan. In de eerste parochieregisters van Wachtebeke, die beginnen in 1613 en lopen tot 1796, vinden wij 7 huwelijken onder de naam Baert (eerste huwelijk 1669), 12 dopen (eerste doop 1726) en 14 begravingen (eerste begraving 1707). In onze buurgemeente Moerbeke-Waas liggen de cijfers veel hoger. Of deze eerste naamgevers Baert uit Wachtebeke verre voorouders zijn van onze familie Baert die nu in de kijker staat, hebben wij niet onderzocht.

II. GENEALOGISCHE GEGEVENS VAN DE FAMILIE BAERT.

Het is niet de bedoeling, wat de genealogische gegevens van onze eeuweling aangaat, terug te gaan tot in de middeleeuwen. Dit zou te veel tijd en energie vragen. Het is wel de bedoeling aan te tonen dat Eleonora Baert een rasechte "Wachtebeekse" is. Daarvoor willen wij de geschiedenis van de voorouders van Eleonora Baert tekenen vanaf het begin van de 19de eeuw.

Eerste generatie

De beschrijving van de voorgeschiedenis van **ELEONORA MARIA COLETA BAERT** starten wij te Lokeren. Op 9 juni 1801 werd Carolus Ludovicus Baert gedoopt te Moerbeke-Waas als zoon van Judocus Baert komende uit Lokeren en Maria Theresia Inghels van

Eleonora Baert

Moerbeke-Waas. Zeven maand na de geboorte van Carolus Ludovicus Baert overleed Maria Theresia Inghels te Moerbeke-Waas op 27 maart 1802. Of deze Carolus Ludovicus Baert nog broers, zusters of half broers of half zusters heeft gehad hebben wij niet onderzocht.

Tweede generatie

Wij maken nu een sprong naar Wachtebeke. Op 21 oktober 1830 werd het huwelijk voltrokken tussen Carolus Ludovicus Baert en Maria Theresia Scheire. In die huwelijksakte staat vermeld dat de vader van Carolus Ludovicus, Judocus Baert, woonde te Eksaarde. De vader en de moeder van Maria Theresia Scheire zijn reeds overleden te Wachtebeke, respectievelijk Joannes Scheire op 2 december 1828 en Petronella de Graeve op 16 april 1811.

Uit dit huwelijk van Carolus Ludovicus Baert en Maria Theresia Scheire werden drie kinderen geboren.

Xaveria Baert	° Wachtebeke 21 augustus 1831
Augustinus Baert	° Wachtebeke 26 april 1833
Catharina Baert	° Wachtebeke 29 januari 1837

Vader Carolus Ludovicus Baert overleed te Wachtebeke

op 18 mei 1837, zijn echtgenote Maria Theresia Scheire overleed te Wachtebeke op 13 juni 1855. Augustinus was toen 22 jaar oud. Xaveria Baert trad binnen in het Groot Begijnhof te Gent op 22 april 1857. Catharina Baert overleed te Wachtebeke op 25 mei 1859.

Derde generatie

Augustinus Baert trad te Wachtebeke in het huwelijk op 12 juni 1862 met Coleta Vermeirsch. Zijn echtgenote was geboren te Zeveneken op 18 november 1821 en was de dochter van Bernardus en Coleta Clauwaert. Uit dit huwelijk werden drie kinderen geboren :

Theophilus Baert

◦ Wachtebeke 14 september 1863

Petrus Franciscus Baert

◦ Wachtebeke 28 januari 1867

Maria Christina Baert

◦ Wachtebeke 29 oktober 1868.

Petrus Franciscus en Maria Christina Baert zouden niet huwen. Theophilus Baert huwde met Sophia Goossens (23 juni 1892) en werd vader van acht kinderen, onder wie Eleonora Maria Coleta Baert.

Vierde generatie

De familie Baert zet de volgende generatie in bij het huwelijk van Theophilus Baert en Sophia Goossens. Dit huwelijk werd ingezegend te Eksaarde op 23 juni 1892. Uit dit huwelijk werden 8 kinderen geboren, het vierde kind, Eleonora Maria Coleta Baert, was de gevierde eeuweling (10 februari 1897-1997).

*De volwassenen uit
gezin Theophilus Baert - Sophia Goossens (1920).*

L>R: eerste rij, Eleonora Baert, Theophilus Baert, Sophia Goossens, Rachel Baert.

L>R: tweede rij, Arthur Baert, Victor Baert, Alice Baert, Gustaaf Baert.

Victor Francies Jozef Baert

◦ Wachtebeke 28 maart 1893

Alice Marie Baert

◦ Wachtebeke 13 april 1894

Petrus Arthur Marie Baert

◦ Wachtebeke 25 februari 1896

Eleonora Maria Coleta Baert

◦ Wachtebeke 10 februari 1897

Gustaaf Baert

◦ Wachtebeke 24 mei 1898

Rachel Maria Baert

◦ Wachtebeke 25 december 1899

Maria Magdalena Baert

◦ Wachtebeke 25 februari 1901

Maria Magdalena Baert

◦ Wachtebeke 25 november 1905

Bij de beschrijving van het leven bij de familie Baert te Wachtebeke komen wij uitvoerig terug op elk van deze acht kinderen. Zij hebben elk een aparte levensloop. Slecht één van hen, met name Gustaaf, treedt in het huwelijk en zorgt voor nakomelingen zodat er een volgende, een vijfde generatie Baert het levenslicht ziet.

Vijfde generatie

Gustaaf Baert huwde te Gent op 6 juni 1923 met Clementina Joanna Van Bastelaere. Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren :

Arthur Theofiel Angela Baert

◦ Gent 24 april 1924

Maria Theresia Victoria Baert

◦ Gent 24 juli 1925

Gustaaf Baert overleed te Gent op 5 juli 1960 en zijn echtgenote Clementina Van Bastelaere overleed te Porz in Duitsland op 27 mei 1973.

Op hun beurt zorgen de twee kinderen van Gustaaf Baert voor een volgende, (een zesde) generatie Baert.

Zesde generatie

Arthur Theofiel Angela Baert huwde te Gent op 16 juli 1952 met Christine Irma Albertine Dujardin. Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren:

Peter Gustaaf Germain Baert

◦ Gent 8 maart 1955

Stefaan Prosper Clement Cyriel Paul Baert

◦ Gent 21 november 1959

Stefaan Prosper Clement Cyriel Paul Baert overleed te Gent op 14 januari 1960. Het is Peter Gustaaf Germain Baert die zorgt voor een volgende generatie die de naam Baert draagt.

Maria Theresia Victoria Baert huwde te Assebroek op 28 april 1954 met Leonard Octaaf Antoine René Van Bastelaere. Uit dit huwelijk werden vier kinderen geboren:

Godelieve Johanna Maurits Van Bastelaere

° Keulen (D) 5 februari 1955

Maria Antoinette Arthur Van Bastelaere

° Gent 8 juli 1956

Anna Christina Cyrilla Van Bastelaere

° Aken (D) 27 februari 1958

Hilde Simonne Victoria Van Bastelaere

° Aken (D) 24 december 1961

Drie van deze kinderen huwen:

Godelieve Van Bastelaere huwde te Oostakker op 6 november 1991 met Adrien Alphons Alma Marie Scheire. Uit dit huwelijk werd één kind geboren:

Emmeline Maria Filip Rita Louis Scheire

° Gent 9 juni 1993

Anna Van Bastelaere huwde te Bensberg (D) op 8 juni 1984 met Marc Stephan Nicolas Gijbels.

Uit dit huwelijk werden drie kinderen geboren:

Mieken Godelieve Francine Gijbels

° Gent 26 december 1985

Jo Jan Marc Gijbels

° Gent 25 februari 1987

Jan Stefan Gijbels

° Gent 23 februari 1990

Hilde Van Bastelaere huwde te Wachtebeke op 14 juli 1990 met Marc Rita Karel Adriën Urbain Scheire. Uit dit huwelijk werden drie kinderen geboren:

Lisa Marie Paul Anne Scheire

° Gent 5 juli 1992

Sophie Anne Koen Joke Scheire

° Gent 20 oktober 1993

Domien Tom Marie Ben Scheire

° Gent 17 mei 1996

Het is opmerkelijk dat de twee zusters die huwen, Godelieve met Adriën Scheire en Hilde met Marc Scheire, gemeenschappelijke voorouders hebben. Joannes Scheire de vader van Maria Theresia Scheire die gehuwd was met Carolus Ludovicus Baert is de zelfde rechtstreekse voorvader van de familie Scheire waaruit Adriën en Marc stammen.

Zevende generatie

Peter Gustaaf Germain Baert huwde te Gent op 31 mei 1986 met Hélène Louise Roberta Vlietinck. Uit dit huwelijk werden twee kinderen geboren:

Wouter Paul Arthur Baert

° Gent 8 augustus 1988

Elien Christine Remy Baert

° Gent 12 augustus 1991

Als besluit kunnen wij opmerken dat in de eerste vijf generaties maar één persoon per generatie gezorgd heeft voor nakomelingen. Alles te samen heeft Eleonora Baert nog 22 neefjes, nichtjes en aangetrouwde neefjes en nichtjes.

III. HISTORIEK VAN DE FAMILIE BAERT TE WACHTEBEKE

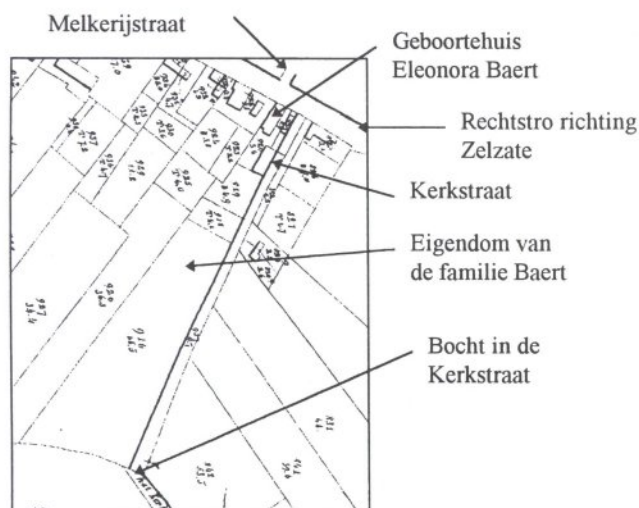
Beginperiode op de Langelede (1830 - 1867)

Bij de opmaak van het huidige kadaster rond 1825 staat vermeld dat Weduwnaar Jan Scheire, nog steeds eigenaar was van het woonhuis met alle gronden die er bij hoorden. Het waren de percelen sectie A nr. 602 (weide), 734 (boomgaard), 735 (huis), 737 (tuin), 738 (land), 739 (uitweg), 598 (bos) en 736 (boomgaard). Deze goederen waren nog onverdeeld eigendom van de wezen Scheire. De hofstede was gelegen op de wijk van de Langelede waar nu de huisnummers 66,68 en 70 zijn en waar de woningen van Gustaaf van Renterghem, Willy de Weyn en John Lippens staan.

Achttien maanden na het overlijden van Jan Scheire huwt de dochter Maria Theresia Scheire met Carolus Ludovicus Baert. Door dit huwelijk worden de goederen verdeeld en verkocht en komt Carolus Ludovicus Baert in het bezit van de hiervoren vernoemde gronden en erven op de Langelede. Op een deel van het nummer A 735 staat een woonhuis dat toebehoorde aan Dominicus Scheire, de schoonbroeder van Carolus Baert; de grond was eigendom van Carolus Baert. De eigendommen die niet in de familie blijven werden verkocht aan Dominicus van den Berghe (greffier te Wachtebeke), Bruno van de Wathijne (notaris te Zelzate), Frans Hesters (landbouwer te Zelzate) en Jan De Caluwé (landbouwer te Wachtebeke).

Carolus Ludovicus Baert is geen lang leven beschoren. Reeds zeven jaar na zijn huwelijk kwam hij op 18 mei 1837 te overlijden. Uit dit huwelijk werden drie kinderen geboren. De oudste, Xaveria Baert trad binnen in het groot begijnhof te Gent. De jongste kwam op jonge leeftijd te overlijden. Het is Augustinus Baert die zal

zorgen voor nakomelingen. Maria Theresia Scheire blijft, na het overlijden van haar man, wonen op de Langelede. Zij krijgt de hulp van een inwonende weduwnaar Charles De Pauw afkomstig van Zelzate. Hij zal samen met de weduwe Carolus Baert, de jonge dochters Xaveria en Catharina en zoon Augustinus Baert het landbouwbedrijf op de Langelede blijven runnen. Nadat Xaveria Baert ingetreden was in het begijnhof te Gent en Catharina Baert overleden was op 25 mei 1859 huwde Augustinus Baert te Wachtebeke op 12 juni 1862 met Coleta Vermeirsch. Door dit huwelijk waait er een nieuwe wind op het erf.

Kadastergegevens woonplaats familie Baert op de Walderdonk anno 1866.

Derde woonhuis links is het geboortehuis van Eleonora Baert.

Woonperiode op de Walderdonk (1866 - 1924)

Het eerste gezin Baert op de Walderdonk (Augustinus Baert - Coleta Vermeirsch)

Uit het huwelijk Augustinus Baert - Coleta Vermeirsch werden drie kinderen geboren. De oudste zoon Theophilus werd geboren op de Langelede in 1863. In 1866 kwam Augustinus Baert in de mogelijkheid een hofstede te kopen op de Walderdonk. Uit de nalatenschap van Franciscus de Smet werd het woonerf gekocht met de volgende nummers: sectie D nr. 916 (land), 917 (beplante grond), 918 (tuin), 919 (boomgaard) en 920 (huis). Het woonhuis droeg het nummer 4 op de wijk van de Walderdonk. Om de hofstede te betalen verkocht Augustinus Baert zijn gronden en erven op de Langelede. Als wederdienst voor de hulp bij zijn ouders werd de hofstede verkocht aan Christine De Pauw, dochter van Charles de Pauw die het bedrijf hielp runnen bij het vroeg overlijden van Carolus Baert.

De eigendommen op de Walderdonk strekten zich uit tot in de bocht van de Kerkstraat. Dit was één groot stuk land

dat nu geheel volgebouwd is. Op de Walderdonk werden nog twee kinderen geboren, Petrus Franciscus Baert (1867) en Maria Christina Baert (1868). Slechts één van de drie kinderen, met name Theophiel, zou voor nakomelingen zorgen. (vader van Eleonora).

Een bijzondere figuur was Petrus Baert. Hij ligt bij menig oud-Wachtebekaar nog fris in het geheugen. Als jonkman leefde hij van de hemelse dauw en van de soep die zijn zuster hem voor zette. Hij kreeg de naam van "Peut Baert". Zoals men het toen zei was hij een "kruiwagenboer". Hij trok naar het land met de kruiwagen waarop het nodige allaam lag om de grond te bewerken. Menig buurman was eenzelfde type landbouwer. Zo ook August Goethals. Er was één verschil, wanneer Gust Goethals reeds terug kwam van het werk op het veld, vertrok Peut nog maar. Hun akkers lagen dicht bij elkaar en wanneer zij elkaar kruisten werd halt gehouden, geknield naast de kruiwagen en met de arm gesteund op de kruiwagen werd menige belevenis in geur en kleur weergegeven. Ondertussen was er weer wat tijd verstreken en moest hij niet werken, dacht Peut. 's Avonds wanneer de "Raad" op de hoek van de Kerkstraat en het Rechtstro zijn vaste stek op het "plassier"

van de herberg van Prudent Capelle had plaats genomen werd menig verhaal opgedist. De "filosoof van de hoek", Peut Baert, bracht er de ludieke noot in zodat menig gelach moest worden weggespoeld met een pint bier. Petrus Baert was en bleef een volksmens die graag gezien was bij de geburen. Men kon in nood op hem rekenen, maar zekerheid over zijn doen en laten had men nooit. Hij kwam steeds uit de hoek waar men het niet verwachtte.

Zijn zuster, Maria Christina Baert, was een stil mens. Zij hielp in het huishouden. Samen met moeder, Coleta Vermeirsch, stond zij in voor de gezonde boerenkost. Die kost was steeds seizoengebonden. Was het de tijd van de bonen dan was het alle maaltijden bonen, waren het savooikolen dan moest men alle dagen savooien eten. Wat de boer teelde werd gegeten. De zware handarbeid op het land noodzaakte een lichamelijke versterking en daar wist men bij de familie Baert wel raad mee.

Door verschillende verkopen en grensveranderingen aan de grond in de Kerkstraat kwamen de eerste woonhuizen tot stand. Het begon vanaf de bocht in de Kerkstraat links, richting Walderdonk. De eerste verkoop en verkaveling ging door in 1877. Er werd een nieuw huis opgericht door molenaar David. Dit zou de woning zijn die later bekend werd als het bedrijf in sproeistoffen van de familie Colpaert, Kerkstraat nummer 42.

Tweede generatie Baert op de Walderdonk (Theophilus Baert - Sophia Goossens)

Het is Theophiel Baert die door zijn huwelijk met Sophia Goossens het geslacht Baert verder uitbreidde. Theophiel Baert had de nodige kennis verworven om meer te zijn dan een gewone kruiwagenboer. Dank zij zijn inzet en studies werd hij als hulponderwijzer aangenomen voor de gemengde vrije wijksschool op de Langelede op 14 juni 1886. Die school was opgericht naar aanleiding van de schoolstrijd tussen het liberale bestuur en de katholieke geestelijkheid. Wachtebeke werd hier niet gespaard. Hoewel Theophiel Baert elders meer kon verdienen, gaf hij er toch de voorkeur aan om zijn katholieke overtuigingen en opvattingen in de strijd te werpen tegen het liberalisme. Alhoewel aangenomen als onderwijzer kon hij nog niet dadelijk in dienst treden. Noodgedwongen ging hij les geven in de Clinge. Uiteindelijk werd door het gemeentebestuur op 26 november 1888 beslist Theophilus Baert in dienst te laten treden in de vrije scholen van Wachtebeke. De oorzaak van deze late indiensttreding was de strijd op het politiek vlak in de gemeente en de late herkenning van de vrije scholen door het toenmalig gemeentebestuur van Wachtebeke. Zijn wedde werd op jaarbasis berekend en bedroeg 500 frank.

Om een toekomstig groot gezin te onderhouden was er meer nodig dan veel idealisme. Er moest ook geld in het laadje komen. Om dit alles te verwezenlijken werd door de familie Theophilus Baert - Goossens een winkel geopend. Het was een soort "Supra bazar". Men kon er zich van alles aanschaffen. Voedingswaren, alle soorten potten en pannen, porselijwerk, de mooiste stoffen werden daar per "EL" verkocht. De winkel floreerde. Het drukst was het na de zondagsmis. De tijd dat bijna iedereen naar de Mis ging ligt ver achter de rug. In die tijd was men diepgelovig en een zondagsmis verzuimen, zonder grondige redenen, kon niet door de beugel. Zo was er na de H. Mis veel volk dat zich huiswaarts begaf. Al wie van de Langelede of de Walderdonk kwam moest onherroepelijk voorbij de winkel van de familie Baert. Men stond soms tot buiten in de rij. De bekendheid van meester Theophiel Baert, de gediensigheid van moeder Sophie en de aanwezigheid van menig jonge dame in de winkel samen met de kwaliteit van de koopwaren waren zeker een troef ten gunste van de handelszaak op de Walderdonk.

L>R Eleonora Baert, Rachel Baert, Alice Baert

In het gezin Theophilus Baert - Sophia Goossens werd het ene kind na het ander geboren. Het werd een kroost-

rijk gezin zoals men dit toen noemde. Theophilus Baert wilde dat zijn kinderen nog een grotere en betere kennis verwierven dan hij zelf. Niet iedereen van het gezin was in dezelfde mate begaafd. Om al die studies te bekostigen werd er gestart met een tuinbouwbedrijf. Men teelde er begonia's. Het grote stuk land dat aan de Kerkstraat lag was daarvoor goed geschikt. In het totaal werden acht kinderen geboren uit het huwelijk van Theophiel Baert en Sophia Goossens. Verder zullen wij een kleine levensloop weergeven van de eerste zes kinderen. De twee jongste kinderen, die allebei de naam Maria Magdalena kregen hebben allebei maar enkele maanden geleefd. Maria Magdalena Baert, geboren op 25 februari 1901 stierf op 23 augustus 1901 en de tweede Maria Magdalena Baert, geboren op 25 november 1905, overleed op 17 november 1906.

Door zijn inzet en onverdroten ijver werd Theophiel Baert schatbewaarder van de Kerkfabriek. Dit bracht financieel niets op, maar zijn gedrevenheid in dienst van het katholiek geloof deed het hem als zijn plicht aanzien die dienst aan de kerk te bewijzen. Op 26 juni 1902 werd de geitenbond "Sint-Agnes" te Wachtebeke gesticht. Een geit was toen een dier dat, voor vele gezinnen, de nodige melk en het nodige vlees opbracht. Door het oprichten van die vereniging trachtte men de inteelt van die dieren te beperken. Omdat zij levensnoodzakelijk waren voor de voeding werden vanaf 29 september 1903 verzekeringen afgesloten die het overlijden van een geit of de geleden schade van een loslopende geit vergoedden. Eenzelfde soort bond, de "Sint-Joris Gilde", werd opgericht op 26 juni 1902. Die bond waaraan op 25 januari 1909 een verzekering verbonden werd, stond in voor de problemen met paarden. Deze twee verenigingen werden in het leven geroepen door de toenmalige onderpastoor Charles Camerman. Het was Theophiel Baert die de administratieve taak van die twee bonden op zich nam.

Ondertussen was Coleta Vermeirsch, de grootmoeder van Eleonora Baert, op 23 januari 1897 overleden.

Door de gestadige groei van het gezin Baert-Goossens werd de woning waarin ook Augustinus Baert, zijn dochter Marie en zoon Petrus woonden, te klein. Een deel van de woning was ingenomen door de handelszaak "de winkel". In 1908 kon Theophiel Baert de naastgelegen erf van Karel Lodewijk Fouquaert kopen. Zo konden de vader, de broer en de zuster van Theophiel afzonderlijk gaan wonen. De bloemisterij bloeide werkelijk open. Dit ging niet zonder noeste arbeid, waar de ganse familie bij betrokken was. Het waren Arthur, Eleonora en Gustaaf die het meeste werk op zich namen. De mechanisatie was toen nog niet wat ze heden is. De elektriciteit was nog niet op de gemeente. Het water geven aan de bloemen in de bloemisterij was handenarbeid. Een hond in een loopwiel dreef de pomp aan. Het meeste water moest met de handgieter op de bloemen

gegoten worden. Een volle gieter in de ene hand en een volle emmer water in de andere hand, zo moest men een groot gedeelte van de bloemen besproeien. In die zandgrond moest dat meer dan eenmaal per dag gebeuren. In 1912 werden ook enkele kleine serres geplaatst. Tijdens de eerste Wereldoorlog werden op iedere boerderij te Wachtebeke Duitse soldaten ingekwartierd. Dit gebeurde eveneens bij de familie Baert. Enkele woningen verder richting Zelzate was er op de boomgaard van de familie Gijssel een veldkeuken door de Duitse bezetter ingericht.

De twee andere dochters, Rachel en Alice, studeerden voor onderwijzeres. Hun oudste broer, Victor, ging naar het seminarie. De volgende jaren zouden gekenmerkt worden door de vele langdurige ziekten in de familie Baert.

In 1924 verhuisde het gezin Baert of wat er nog van overbleef naar de Kerkstraat nummer 42. Dit is het woonhuis waarin Eleonora Baert de langste tijd van haar leven zou doorbrengen. Verder zullen wij een kort overzicht geven van alle familieleden Baert gerangschikt volgens datum van overlijden.

Woonperiode in de Kerkstraat, nummer 42 (1924-1976)

- AUGUSTINUS BAERT, († 1914)

Met fierheid vertelde de honderdjarige Eleonora Baert dat zij haar grootvader Augustinus Baert nog goed gekend had. Op 22 februari 1914 kwam Augustinus Baert te overlijden. Hij woonde toen op de Walderdonk

Zalig de dooden die in den Heer sterven.
APOC. XIV. 13.

GODVRUCHTIGE GEDACHTENIS
van
AUGUSTINUS BAERT
weduwnaar van
COLETA VERMEIRSCH,
geboren te Wachtebeke den 26 April 1833
en daar overleden den 22 Februari 1914,
Versterkt door de H.H. Sacramenten

Van krachten uitgeput, stierf hij in eenen gelukkigen ouderdom, gekomen tot de volheid der dagen: een berekroon zijn de hooge jaren die op de wegen der gerechtigheid gevonden worden.
GEN. XXV. — PROV. XVI.

Zijn minzaam karakter, zijne diepe godsvrucht en zijne ware rechtzinnigheid maakten hem aangenaam aan God en aan de menschen; ook zal zijn geheugen in zegening blijven bij aldegene die hem kenden.

Mijne lieve KINDEREN en KLEINKINDEREN ik heb den goeden strijd gestreden, mijne loopbaan vervuld en het geloof bewaard; er blijft mij slechts over de kroon der gerechtigheid te ontvangen, die mij geven zal de Heer, mijn rechter..... Volgt mijn voorbeeld en bewaart zorgvuldiglijk de ware godsvrucht, de eer en de zoete troost van ons huisgezin.

Maria, onze Middelaress, ik heb langen tijd uw eeredienst bevorderd: toon nu dat Gij mijne Moeder zijt!

Zoet Hart van Jesus wees mijne liefde!
(300 dag. afl.)

Zoet Hart van Maria wees mijne toevlucht.
(300 dag. afl.)

R. I. P.

druk. DE ROOVER, Wachtebeke, kerkstraat

nummer 4. Op de gezegende leeftijd van 81 jaar kon hij terugblikken op een rijk en voldaan leven waarin hij zijn kinderen zag opbloeien en groeien. Tijdens zijn laatste levensjaren werd hij zowel geestelijk als lichamenlijk verzorgd door zijn schoondochter Sophia Goossens en kleinkinderen.

- PETRUS ARTHUR MARIE BAERT, († 1922).

Een lange rij van zieke huisgenoten was in de maak. Na grootvader was het de beurt aan Arthur Baert. Hij was de drijvende kracht op de bloemisterij. Volgens de registers van de burgerlijke stand was zijn naam Petrus Arthur, maar in de omgang sprak men van Arthur Baert omdat zijn dooppeter, Petrus Baert, nog leefde en er zo misverstanden zouden kunnen ontstaan. Arthur had verkering met Emelie De Letter doch wegens zijn zwakke gezondheid zag hij af van het voornemen een gezin te stichten. Op de leeftijd van 26 jaar kwam Arthur Baert op 24 juli 1922 te overlijden. Ook hier had het gezin van Theophilus Baert de taak op zich genomen hun broer bij zijn ziekte thuis te verzorgen en te verplegen. Het gezin kreeg eveneens veel steun van de geburen. Wanneer het einde van de lijdensweg van de zieke in zicht was en er dag en nacht verpleging nodig was werd afwisselend gewaakt en gebeden door de geburen en kennissen. Zo konden de overige familieleden een welverdiende nachtrust hebben om 's anderendaags terug het werk op het erf en in huis op te nemen.

- SOPHIA GOOSSENS († 1924)

Het kroostrijke gezin zag samen met vader Theophiel dat ook moeder de vrouw achteruit ging. Moeder had haar twee jongste dochters vroeg zien heengaan. De eerste Maria Magdalena, geboren op 25 februari 1901, stierf op 23 augustus 1901, nog geen jaar oud. De tweede Maria Magdalena, geboren op 25 november 1905, overleed op 17 november 1906, nog geen jaar oud. De sterfgevallen raakten moeder Sophia. De handelszaak werd gesloten. Het gezin, of wat er van restte verhuisde naar de Kerkstraat in een woning van de familie Baert die tot dan verhuurd was geweest. Dit woonhuis was des tijd gebouwd door de Wachtebeekse aannemer Stephaan Van Mossevelde. Het kostte in die tijd 2600 frank. Het was het eerste huis dat de aannemer Stephaan Van Mossevelde op Wachtebeke heeft gebouwd. Deze familie Van Mossevelde zou nog drie generaties aan bouwwerken uitvoeren op onze gemeente. De laatste nakomeling van de familie Van Mossevelde die nooit de band met Wachtebeke heeft kunnen verbreken is Mia van Mossevelde. Zij is op 18 september 1996 te Sint-Niklaas gestorven en te Wachtebeke begraven. Het gezin bestond nog uit vader Theophiel, echtgenote

Sophia Goossens, dochters Rachel, Alice en Eleonora Baert. Hun broer, Victor, was priester geworden en woonde niet meer thuis. Hun andere broer, Gustaaf, was gehuwd te Gent in 1923 en woonde in die stad. Moeder had verzorging nodig en dat ging voor alles. Andermaal was het een aanslepende ziekte met veel verzorging tot gevolg. Moeder Sophie had toch nog kunnen meemaken dat haar zoon, Victor Baert, op 29 mei 1920, priester werd gewijd. Zij kon gerust het aardse leven vaarwel zeggen en voldaan, na haar aardse taak, terugkeren bij de Heer. Haar taak als moeder, opvoedster en liefhebbende echtgenote was volbracht.

- RACHEL MARIA BAERT († 1929)

Ook voor Rachel Maria Baert zou het leven van korte duur zijn. Zij was een gediplomeerde onderwijzeres en gaf in verschillende scholen buiten de gemeente Wachtebeke onderwijs aan de kinderen. Toen haar ziekte toesloeg was zij onderwijzeres te Eksaarde. Zoals het toen de gewoonte was werd iedereen in het gezin lid van verschillende katholieke congregaties of bonden. Het leven van die tijd was toen in de meeste gevallen christelijk geïnspireerd. De ontspanning de verplichtingen lagen in dezelfde lijn. Zij was lid van de congregatie van O.-L.-Vrouw, lid van de Kruistocht, lid van de Bond van het H. Hart, Lid van de meisjes-studiekring. In die kring werden opvoedende lessen en ontspanningen gegeven. Er werd gedaan aan toneel, medewerking aan

verschillende katholieke manifestaties, tentoonstellingen enz.. Na een lange strijd moest Rachel Baert op 14 september 1929 het tijdelijke leven wisselen voor het eeuwige leven. Ook hierbij kwam de steun van geburen en kennissen als een zegen uit de hemel. Het was niet alleen in de familie Baert dat de ziekte en dood om zich heen grepen. Ook andere families in de omgeving moesten wel en wee delen met elkaar en werden dan ook getroost door de familie Baert.

- MARIA CHRISTINA BAERT (+ 1943)

Eindelijk was er een rustperiode ingetreden in de huishoudelijke kommer bij de familie Baert. Tien jaren van betrekkelijke rust op het gebied van de gezondheid. Doch de wereldlijke gemoederen bleven niet bedaard. Er dreigde een tweede Wereldoorlog. Zij hadden allen reeds een eerste verschrikking meegemaakt tijdens de oorlog 1914-1918. De tante van de kinderen Baert, Maria Baert, de zuster van Theophiel kwam op 5 maart 1943 te overlijden in haar woning op de Walderdonk. Ook zij mocht, in haar laatste levensjaren, het genoeg kennen gesteund te worden door de helpende hand van de kinderen Baert.

- THEOPHILUS BAERT (+ 1943)

Er is een tijd van komen en van gaan. Dit geldt voor iedereen. Zeven maanden na zijn zuster komt Theophiel Baert op 6 oktober 1943 te overlijden. Spijts de goede

De dood heeft geen bitterheid voor hen die den Heer vurig beminnen. H. Bern.

†
BID VOOR DE ZIEL

van Mejuffer

MARIA BAERT

Lid van de Congregatie van O. L. Vrouw en van den Bond van het H. Hart.

geboren te Wachtebeke den 29 Oktober 1868 en er overleden den 5 Maart 1943,

versterkt door de HH. Sacramenten.

De onrechtvaardigheid heb ik gehaat en verloefd, doch uwe wet, o Heer, heb ik lief gehad. Uit ganscher harte heb ik U gezocht en uwe lessen in mijn geest bewaard, in den weg uwer geboden heb ik meer genoeg gevonden dan in alle rijkdommen. Ps. CXVIII.

Van hare kindsheid af werd zij geleid door de vrees des Heeren: deze bekroonde haar met wijsheid en kloekmoedigheid, was de oorsprong van de vrede harer ziel en de bewaarster harer onschuld. Ps. CX. Eccl. I.

O Maria! op U heb ik mijn betrouwen gesteld, met dit betrouwen heb ik geleefd, met dit betrouwen ben ik gestorven. H. Alf.

Duurbare Broeders en Familie, weent niet over mij als diegene die geen hoop hebben. Ik ga u voor naar den Hemel waar ik Hem vind voor wie ik geleefd heb, en die U zijn troost zal schenken.

Zoet Hart van Maria, wees mijne toevlucht.

300 d. afl.

DRUK. CREVE-CHEYNS - WACHTEBEKE.

zorgen van zijn dochter Eleonora, de burens en kennissen. moesten zij hun vader, buur of vriend in Gods handen geven. Ondertussen is de dochter Alice Baert ongeneselijk ziek geworden en moet zij ook toezien hoe

† **BID VOOR DE ZIEL van Mijnheer**
THEOFIEL BAERT

wedenaar van Mevrouw SOPHIE GOOSSENS
Schatbewaarder der Kerkfabriek; Oud-Onderwijzer
der Aangenomen School van Langeleede; Lid van
den Bond van het H. Hart.

geboren te Wachtebeke den 14 September 1863 en
aldaar godvruchtig overleden den 6 October 1943,
versterkt door de H.H. Sacramenten.

Sterven is heengaan uit het huis waar we leven, uit het midden waar wij wonen, uit heel de omgeving van menschen en dingen, waarmede we vergroed zijn. Sterven is alles achterlaten en dus alleen zijn. Slechts één enkele dringt door de stilte van die alleenheid door, de eeuwige Rechter! Gelukkig de mensch die zich nooit tegen Hem heeft gekeerd, want in Hem vindt hij zijn Zaligmaker.

Eén bezit echter neemt de mensch naar de eeuwigheid mede, dit ééne kan hij niet achterlaten: zijn werken. Zalig de dooden die sterven in den Heer, want hun werken zullen hen volgen. Apoc.

God had hem een sterke wil en een edelmoedig hart gegeven. Daardoor heeft hij de katholieke zaak steeds op meesterlijke wijze verdedigd en vooruit geholpen. Veertig jaar lang, heeft de aankomende jeugd naar hem opgezien en naar hem geluisterd en uit zijn mond heeft ze vernomen wat wetenswaard, schoon en goed was.

De Heer heeft hem het lijden niet gespaard. Vele en utterst pijnlijke beproevingen hebben zijn vaderhart in 't diepste gegriefd maar nooit gebroken; daarvoor had hij een te vast geloof en vertrouwen in Gods alwijze vaderlijke Voorzienigheid.

Teergeliefde Kinderen, vaartwel! Mijn afscheid overstelt U met droefheid, weest echter niet als diegenen, die geen hoop hebben. Ik ga naar den hemel en in Gods aanschijn zie ik U, in Gods liefde bemijn ik U, denk ik aan U, leef ik met U, bid ik voor U.

Gij mijn Zoon, priester des Heeren: elken dag moogt Gij het groote offer van Jezus' dood hernieuwen en bleedt Gij het aan den Vader aan, voeg er aan toe de offers van al diegenen, die lijden om mijn heengaan, opdat in het komende Godsrijk, niemand der onzen ontbreke.

H. Hart van Jezus, wees mijn zaligheid. 300 d. afl.

DRUK. CREVE-CHEYNS - WACHTEBEKE.

haar vader haar voorgaat bij de Heer. Oudere inwoners van de Langelede zullen zich nog herinneren dat meester Baert een doordrijver was. Zijn gedachte was steeds goed bedoeld maar kwam voor de jeugd van de Langelede niet altijd zo over. Veertig jaar lang trachtte hij met woord en daad de wijsheid, nodig voor het verdere leven, in de hoofden van de Langeleedse jeugd in te prenten. Menig katholieke vereniging kon rekenen op de inzet, de wilskracht en de financiële bijdrage van meester Theophiel Baert. Met hem verdween ook een stuk Langeleedse geschiedenis naar de archieven.

- ALICE MARIE BAERT (+ 1944)

Reeds bij de dood van haar vader Theophiel Baert was het te zien dat Alice zwaar ziek was. Zij moest haar taak als onderwijzeres op de Langelede opgeven. Zij was lichamelijk niet meer in staat het zware werk in het onderwijs op zich te nemen. Haar leven werd een ware lijdensweg. Eleonora Baert stond er alleen voor. Zij had ondertussen haar nonkel, Petrus Baert, in huis genomen. Ook hij was min of meer hulpbehoevend. Het waren lange dagen en nachten aan het ziekbed van Alice. Machteloos moeten toezien hoe de aftakeling van het lichaam zich doorzette. Geestelijk was zij nog steeds haar katholieke gedachte trouw. Bidde tot het laatste ogenblik. Hoe pijnlijk ook, het was een zegen voor iedereen wanneer Alice Baert op 29 oktober 1944 het tijdelijke leven met het eeuwige leven ruilde. Het was

een lijdensweg geweest die alleen kon gedragen worden door een sterk geloof. Een thuisverpleging zoals men dit in een hospitaal niet kan geven. Haar kranige zuster Eleonora had zich van haar beste zijde gekweten. Haar laatste zuster moest zij ook laten gaan. Ondertussen was Eleonora Baert reeds 47 jaar oud geworden en ze had haar jonge leven steeds toegewijd aan de lichamelijke en geestelijke verzorging van haar familieleden.

- PETRUS FRANCISCUS BAERT (+ 1958).

Deze ongehuwde nonkel van Eleonora Baert kon ook in zijn oude dagen rekenen op een goede lichamelijke verzorging. De filosoof van de Walderdonk, hij die niet verlegen was om de olijke noot in het leven te prediken, kon toch bogen op een respectabele leeftijd van 91 jaar vooraleer de Heer hem tot zich riep. Of hij ook de "raad" op de hoek van de hemel zal voorzitten dat weten wij niet. De filosofische bron de levensgenieter maar toch steeds de helpende hand voor iedereen overleed te Wachtebeke op 21 juni 1958.

† **BID VOOR DE ZIEL van Meijuffer
ALICE BAERT**
Gewezen Onderwijzeres,
Raadslid der Congregatie van O. L. Vrouw ; Lid
van den Bond van het H. Hart ; Lid van de Derde
Orde St Franciscus en van al de godsdienstige
instellingen der Parochie,
geboren te Wachtebeke den 12 April 1894 en aldaar
godvruchtig overleden den 29 Oktober 1944,
versterkt door de HH. Sacramenten.

Een heerlijk lied ontwelt aan mijn hart, ik wil den Koning mijn zang laten hooren. Ps. 44, 1.

Toen was 't feest van Christus-Koning Ingezet en toen nam ze haar vlucht van haar lijdensbed naar de juichende hemelzalen, want - Is het huls van dit aardsch verblijf Ingestort, dan staat een eeuwige hemelsche woning gereed -. Daar laat ze nu een heerlijk lied haar hart ontwelten, ter eere van den Koning, Dien ze zoo trouw heeft gediend : met haar zorgen voor zijn lievelingen, de kleine kinderen, met haar niets onziende toewijding en dienstvaardigheid, met haar liefdevolle berusting in haar pijnlijke ziekte. Zij wist dat de almachtige God haar genezen kon en dat de Alwijze haar lot in zijn handen droeg ; daarom was ze zoo vol eerbied voor Gods beschikkingen en zoo rotsvast in haar vertrouwen. Alwie haar zag op haar lijdensbed beklaagde haar ; zij alléén klaagde niet, maar stichtte eenieder door haar lijdensmoed en gelatenheid. Wie haar kamer verliet, was er beter geworden.

Duurbare familie en vrienden, die door Uw toewijding, de engel der vertroosting zijt geweest bij mijn lijden en hulpeloosheid, ik dank U voor Uw teedere zorgen. Droogt Uw tranen af, wij gelooven in de gemeenschap der heiligen en in Gods liefde vinden wij elkander terug. Mijn broeder, priester, gedenk U mijner aan het altaar des Heeren.

O Maria, zonder vlek ontvangen, bid voor ons, die onzen toevlucht tot U nemen.

Druk. CREVE-CHEYNS - WACHTEBEKE.

†
BID VOOR DE ZIEL
van Mijnheer
**PETRUS - FRANCISCUS
BAERT**
geboren te Wachtebeke de 28 Januari 1867 en
aldaar overleden de 21 juni 1958,
gesterkt door de laatste HH. Sacramenten.

Het tweede gebod, in waarde gelijk aan het eerste, is • bemin uw evenmens •. Men moet de dierbare overledene niet lang hebben gekend om te weten, dat hij gans zijn leven door daarnaar heeft gestreefd. Het schoonste bewijs ervan is, dat hij de vriend was van iedereen, van groot en klein ; vijanden had hij niet.

Hij bezat daarbij een ingeboren gulhartigheid, en een geestigheid die hem zelf het leven altijd langs den zonnigen kant deed zien. Hij had die levensblijheid, waarmee hij nooit iemand verveelde, maar integendeel ieder ander een ogenblik de zorgen kon doen vergeten en die hij nimmer zou gebruiken hebben om den evenmens ook maar enigszins te kwetsen.

Dit alles had zijn grondslag in zijn kristelijk geloof. Steeds heeft hij gepoogd om dit geloof, zelfs tot in 't kleine toe, te beleven en hij was zo diep overtuigd dat hij er nooit voor terugschrok om zich tegenover iedereen en in alle omstandigheden, zelfs in de moeilijkste, als katholiek te tonen.

Het was een lang en schoon leven en velen zullen zijn opwekkend woord en blijte aanwezigheid missen.

Dierbare familieleden, bidt nu voor mij en gij vooral, dierbare neef, in uw H. Mis van elke dag.

Druk. CREVE-CHEYNS - WACHTEBEKE

- GUSTAAF BAERT (+ 1960).

Gustaaf Baert zou als enige zorgen voor de volgende generatie van de familie Baert. Hij is de enige die niet trouw bleef aan Wachtebeke. Hij vestigde zich te Gent waar hij het beroep van vertegenwoordiger uitoefende. Uit het huwelijk met Clementina Joanna Van Bastelaere

werden 2 kinderen geboren, een zoon Arthur en een dochter Maria Theresia. Voor de verdere nakomelingen verwijzen wij naar de genealogische gegevens over de familie Baert. Gustaaf Baert overleed te Gent op 5 juli 1960.

- VICTOR FRANS JOZEF BAERT († 1964).

Victor Baert, de oudste broer van Eleonora, werd op 29 mei 1920 priester gewijd. Hij werd onderpastoor benoemd te Denderwindeke op 31 juli 1920, vervolgens werd hij onderpastoor te Stekene H. Kruis op 2 mei 1929. Op 4 februari 1942 werd Victor Baert pastoor benoemd in de Ruiterskerk te Waasmunster. Zeventien jaar zou hij pastoor van deze wijk in Waasmunster zijn. Op 3 september 1959 nam hij ontslag en vestigde zich, voor zijn laatste levensjaren, bij zijn zuster Eleonora Baert. Hij wist welke verzorging hem daar te wachten stond. Beter kon hij het niet hebben dan bij zijn onverslijtbare zuster. Hij overleed dan ook te Wachtebeke op 8 november 1964.

Aanstelling Victor Baert als pastoor voor de Ruiterskerk te Waasmunster (1942)

L>R: Alice Baert, Theophilus Baert, Victor Baert, Eleonora Baert

+

In de Vrede van Christus ruste
DE ZIEL VAN
Zeer Eerwaarde Heer

Victor Frans Jozef BAERT

geboren te Wachtebeke de 28 maart 1893, priester gewijd te Gent de 29 mei 1920, onderpastoor te Denderwindeke 1920, te Stekene 1928, pastoor te Waasmunster-Ruiterskerk de 2 maart 1942, op rust gegaan de 3 oktober 1959, vroom overleden te Wachtebeke op 8 november 1964, gesterkt door al de Genademiddelen onzer moeder de H. Kerk.

Deze priester is van ons heengegaan zoals Hij geleefd heeft : in stille eenvoud, in volledige overgave aan Gods vaderlijke goedheid. Waar Hij ook in de zielzorg heeft gestaan, zal van Hem getuigd worden dat Hij zich volledig heeft ingezet. En nu Hij na volbrachte taak op rust was gegaan, heeft de Heer Hem tot Zich genomen in de eeuwige rust.

De last van zijn maandenlange ziekte heeft Hij alleen en met bewonderenswaardig geduld willen dragen, zonder één klacht, omdat Hij niemand pijn wilde doen.

Hij stierf op deze zondag waarop St.-Paulus ons in het Epistel zegt : „ Bekleed U als Gods geliefde, met innige barmhartigheid, met goedheid, met zachtheid en geduld... Al wat gij doet door woord of daad, doe het in de naam van Jezus de Heer ". 'n Echt levensideaal voor 'n priester, dat Hij steeds trachtte te benaderen. Mijn dierbare Zuster, onze levensavond was

DE JEUGD VAN ELEONORA MARIA COLETA BAERT

Op elf februari 1897 om vier uur in de namiddag stapte Theophilus Baert het gemeentehuis te Wachtebeke binnen om de aangifte te doen van de geboorte van zijn dochter Eleonora Maria Coleta Baert. Zij was geboren op 10 februari 1897 om tien uur in de voormiddag. De getuigen in het gemeentehuis waren Petrus Augustien Goossens schoonbroer van Theophiel Baert wonende te

Eksaarde en Adolf Kamoen, horlogemaker te Wachtebeke.

Eleonora Maria Coleta Baert werd gedoopt in de parochiekerk van Wachtebeke op 11 februari 1897; haar peter was Petrus Goossens en haar meter Maria Christina Baert.

Zij, Eleonora, werd de kleinste maar de sterkste van het gezin Baert op de Walderdonk en de Kerkstraat. Wie had dat verwacht? Zij zou de eerste Wachtebeekse honderdjarige worden sinds mensengeheugenis, die nog steeds te Wachtebeke woont.

Haar leven in een vijftal lijnen samenvatten is niet mogelijk het zou een vergissing zijn. Door het voorafgaandelijk overzicht van de familie Baert hebben wij reeds een bepaalde levensgang van onze honderdjarige weergegeven.

Wij gaan nu toch wat dieper in op de levensgang van onze "eeuwelinge". Aan de hand van mondelinge bron-

door het katholiek geloof opgelegd tijdens die dagen werden nauwkeurig nageleefd.

De zondag begon met het bijwonen van de hoogmis. Norken fungeerde als hoedster voor de jeugd van de wijk die na hun eerste communie verplicht waren naar de H. Mis te gaan. De kinderen van de familie Gijsel gingen wat vroeger naar het gezin Baert omdat deze een koekoeksklok in huis hadden. Het aanschouwen van het vogeltje uit die klok was een belevens. Onder het waakzame oog van Norken werden de kinderen de kerk ingeloodst. De terugkomst uit de kerk verliep even zorgzaam. Norken was echt op kinderen gesteld. Tijdens haar jeugd bracht zij het liefst een bezoek aan de familie Scheire in de Melkerijstraat. Daar waren verschillende kleine kinderen waar zij mee kon spelen als een juffrouw in de klas.

Op zondagnamiddag moest men naar het lof en de vespers. Daarna kon men eventueel aan ontspanning denken. Er was een patronage opgericht in de klaslokalen van de meisjesschool in de Molenhoek. Daar werd, onder het waakzame oog van de proost of de onderpastoor, aan groepsontspanning gedaan. Dit was niet gemengd, er mochten geen jongens aanwezig zijn. De jongens hadden een apart verenigingsleven. Na de gekontroleerde ontspanning of wanneer het geen patronage was, kwam Norken met haar leeftijdgenoten dikwijls samen bij de familie Criel in de Molenhoek. Daar werd gezongen en gespeeld op een citer. (Zie foto)

Ook het toneel zorgde voor een welgekomen ontspanning voor het jonge volk. Men mocht geen gemengd toneel spelen. Zo moest menige jonge dame de rol van een man vertolken. Het bracht toch een samenhang bij de

*Toneel in de Kerkstraat (1921) Blijspel in 3 bedrijven
"De twee oudjes of ik wil den Koning zien"*

L>R: Marie Gijsel, Anna Lippens (met fiets), Josephine Cadedt, Irene Coppens, Alma Scheire, Irma Veldeman, Marie Van Bastelaere, Madeleine Gijsel, Clara de Coninck, Coralie Bauwens, Laura Helderweird, Alice Roeland (met kindje) Maria Deckers (zittend), Mietje Stadeus, Alice Ceriez, Maria Poppe, Bertha Van De Voorde, Eleonora Baert, Germaine Voncke, Bertha Rombaut.

jeugd. De repetities van het toneel, het uitzien naar de eerste uitvoering van het aangeleerde toneelstuk was een streefdoel voor de toenmalige jeugd. Het toneel werd opgevoerd in de zaal van de familie Bracke in de Kerkstraat. Aan zulke toneelopvoering heeft Norken verschillende malen deelgenomen. (Zie twee bijgaande foto's)

Ondanks de ziekte van verschillende huisgenoten en al het werk op de bloemisterij mochten de kinderen Baert zich uitleven in het verenigingsleven te Wachtebeke. Daardoor waren zij door iedereen gekend. Er was geen feest van de muziekmaatschappij "De Eendracht" of de familie Baert was aanwezig. Ik denk dat Norken geen enkele muziekkavonnd in de zaal van Brackes heeft overgeslagen. Trouw was zij op post.

Door het drukke leven in familieverband en zoals men in de volksmond zegt, "zij heeft er zeven uitgeleefd" was er toch één facet van het leven aan haar voorbij gegaan. Een man, heeft zij er ooit aan gedacht? Wij weten het niet zeker. Maar uit bepaalde bronnen weten wij dat Norken nooit verkering heeft gehad. Haar zorg voor de familieleden en de helpende hand voor menig gebuur hadden er voor gezorgd dat de tijd zo snel voorbij ging dat Norken vijftig jaar was vooraleer zij dit beseftte.

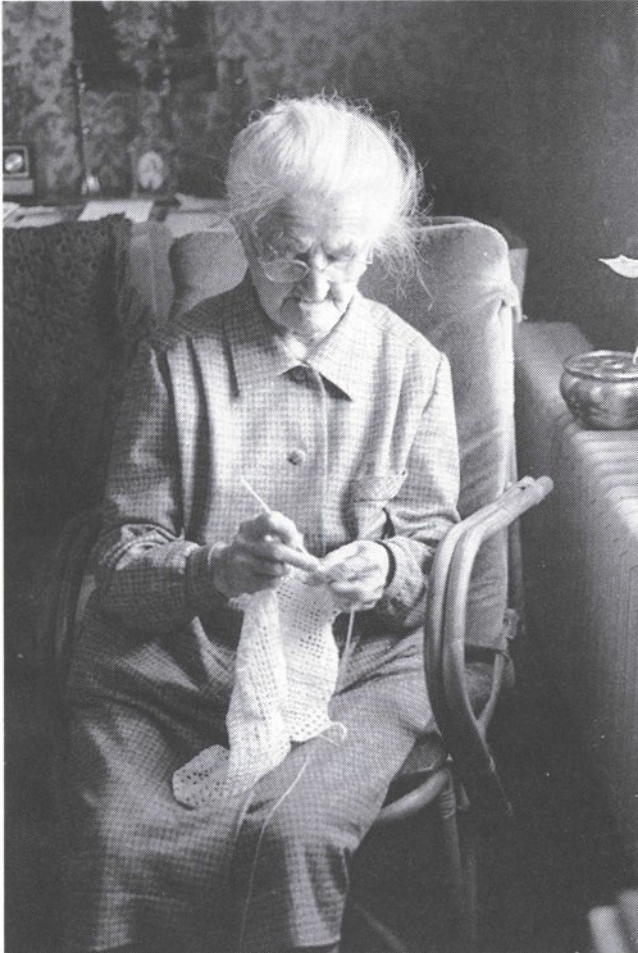
Trouw deed zij meer dan haar plichten als een goed katholiek. De buurjongen, Jean De Coninck, aanzag zij als haar eigen kind. Hij was er beter dan thuis en werd er zelfs vertroeteld. De tuin van slagerij De Coninck

*Toneel in de Kerkstraat (1920)
"Bezoek van tante Lo" blijspel.*

L>R: Anna Lippens, Germaine Voncke, Marie Van Bastelaere, Marie Gijsel, Irma Veldeman, Madeleine Gijsel, Alma Scheire, Alice Roeland, Eleonora Baert, Bertha Rombaut, Alice Ceriez, Maria Deckers.

grensde aan de tuin van Norken. Wanneer Jean tijdens de examens moest blokken gebeurde dit in alle stilte bij Norken. Daar was stilte en de rust die hij nodig had, want thuis in de slagerij was het steeds druk en werd hij altijd onderbroken bij zijn studies. Tot op heden is Jean, samen met zijn echtgenote, nog steeds de oogappel van Norken. Een andere oogappel voor Norken, en niet voor Norken alleen, is pater Jan. Velen op onze gemeente, vooral zij die hulpbehoevend waren, hebben met veel spijt pater Jan zien vertrekken op de gemeente. Hij was één van de eerste genodigden op het feest van Norken. Hij was haar raadsman.

Norken Baert in alledaagse doen. (foto De Buck G.)

Door haar levenswijze was Norken streng voor haar zelf en onrechtstreeks ook voor de anderen. Wat wit was, was wit, en daar was geen afwijking mogelijk. Wanneer zij eindelijk haar leven kon en mocht leiden en niet meer moest zorgen voor een ziek familielid kwam zij ook meer op straat. Zij had tijd om zelf haar boodschappen te doen. Hoe dikwijls zou zij niet naar de Nopri gegaan zijn? Zij was er trouwe klant en overal werd halt gehouden om een babbel te doen. Hier en daar wat nieuws opdoen zodat zij tijdens het borduren nog eens alles op een rijtje kon zetten. Wekelijks bracht zij, op een vaste namiddag, een bezoek bij de gezusters Scheire in de Melkerijstraat. Men kon er zijn uurwerk op juist zetten.

Haar leven was klokvast ingericht. Verre reizen zaten er niet in. Alleen enkele bedevaarten naar Lourdes Frankrijk en enkele uitstappen met de toenmalige vrouwenverenigingen waren een gelegenheid om haar geboortedorp te verlaten. De problemen met "suiker in het bloed" brachten mede dat zij niet alles meer mocht eten. Een goed stukje taart, een praline of ander suikergoed waren in feite niet voor haar weggelegd. Waar zij wel tuk op was en wat zij zeker niet zou afgeslagen hebben, was een goede "schelle boerenhepse". Wie lust dat niet ?

Zo kwamen de jaren er bij en zonder dat iemand het besepte werd Norken 79 jaar. Waarom willen wij dit aanhalen? Op die leeftijd besloot zij haar woning in de Kerkstraat, waarin zij 52 jaar had gewoond, te verlaten. Zij zou, toch wat tegen de goesting, haar intrek nemen in het klooster te Wachtebeke. De Kerkstraat zonder Norken dat was de Kerkstraat niet meer. Haar fysiek was van die aard dat zij nog dagelijks een wandeling maakte in de Kerkstraat om even te "geburen" bij haar oude burens. Ondertussen wat boodschappen doen zo kon zij ook de benen eens strekken en bleef zij in het Wachtebeekse straatbeeld. Dagelijks ging zij naar de H.Mis in de parochiekerk te Wachtebeke.

Foto 23: Norken fris en honderd jaar jong. (foto De Buck G.)

De jaren gaan snel voorbij en zonder dat eigenlijk iemand het in het oog had, naderde de honderdste verjaardag van Norken. Ondertussen had zij zich toch moeten aanpassen aan de omstandigheden. De weg naar de kerk in het dorp werd te gevaarlijk. Zij volgde de H. Mis in de kapel van het klooster. Haar boodschappen alleen doen werd moeilijk. Zij werd met de auto naar de Nopri gebracht waar zij zelf haar inkopen deed.

Zij wist het zeer goed wanneer zij haar honderdste verjaardag zou vieren. Zij zou zelf het feest regelen. Wat zou er gebeuren op die dag, op welk uur, door wie enz...

*Diaken André De Meyer overhandigde "Norken"
een possend geschenk*

alles regelde zij zelf. De uitnodigingen schrijven, telefonisch contact leggen met iedereen, zij hield alles onder controle. Het zou geen dag te vroeg gebeuren want "zie dat ik dood ga voor ik verjaar dan ben ik geen honderd jaar geworden" zei ze tegen iedereen. En zo geschiedde het. Het was een feest met alles erop en eraan. Voor het verslag van het feest verwijzen wij naar het verslag van Cesar David die aanwezig was op het feest. Als laatste vraag aan haar, voor haar honderdste verjaardag vroeg ik hoe het kwam dat uitgerekend zij, die toch tener en klein is honderd jaar kon worden en wat wij moeten doen om ook zo oud te worden. Haar antwoord was: "Ik heb geen televisie omdat daar toch niets anders dan slecht nieuws op komt en een man die heb ik niet nodig want die zaagt te veel.". Zij die het kan weten heeft het ons verteld want zij is het geworden, honderd jaar. Als het meezit, want zij kan gerust 20 jaar liegen betreffende haar leeftijd. zal zij één van de weinigen zijn die in drie verschillende eeuwen heeft geleefd.

Zij had ook nog één wens en dat was dat zij toch graag 's morgens eens wat langer zou mogen blijven slapen. (Wie kan die wens in vervulling laten gaan?)

Hartelijk proficiat met uw honderdste verjaardag, Norken! En op naar de volgende eeuw!

Paul. Hesters

*Mijn hart prijst hoog de Heer
van vreugde juicht mijn geest*

Met deze passus uit het Magnificat wil ik het relaas over de honderdste verjaardag van "Norken Baert" beginnen, overtuigd dat dit zowat de woorden zijn die in haar geest rondspookten tijdens deze memorabele viering op 11 FEBRUARI 1997. Waar is het immers gebeurd dat een honderdjarige, de eerste nog wel in de Wachtebeekse geschiedenis zo bij de pinken gans haar viering dirigeerde. Zij was het immers die bepaald had dat de viering moest beginnen met een Gregoriaans gezongen Heilige Mis; wie allemaal moest uitgenodigd worden en op welk deel van de viering. Een zetel, het geëigende geschenk bij zulke gelegenheden, moest men haar niet geven, hoogstens een geldelijke bijdrage, want zij zou zelf wel een zetel uitkiezen in de zaak van haar keuze.

De Harmonie moest er natuurlijk ook aan te pas komen, 's avonds voor een serenade. Als oudste lid van de muziekmaatschappij wou zij zelf de muzikanten gul trakteren. Zij, die zoveel jaren lang haar eigen boontjes moest doppen voelde zich nog kranig genoeg om ook haar viering te dirigeren. Het begon alvast al grandioos want de kerk zat zowat vol toen op deze maandagnamiddag de dankmis begon. Als hoofd-celebrant E.H. Pastoor Jozef Ryckaert in

aanwezigheid van Pater Jan Hanssens, Bisschop Leonce Van Peteghem, Vicaris Achiel Roets, Diaken André De Meyer en vele Wachtebeekse priesters, de Eerwaarde Heren Leo Persijn, Raf David, Gaby David en Pol Celie; ook oud-onderpastoors Leroux en Dewulf. In het kerkschip dan het voltallig schepencollege en de vele sympathisanten die Norken van verre of nabij gekend hebben. Ongetwijfeld voor onze honderdjarige een ontroerend moment. Tijdens de homilie uitgesproken door Z.E.H. Pastoor, waarbij het diep-kristelijk geloof, de levenswil de dienstbaarheid en het optimisme van de gevierde werd geloofd. De pastoor had ook horen zeggen dat zij haar hoge leeftijd toeschreef aan het ontbreken van een televisie, waardoor zij vroeg ging slapen en het ontbreken van een "vent" die U de oren afzaagt. Er volgde ook nog een speciale boodschap van Bisschop Van Lierde uit Chili, die blijkbaar veel aan Norken te danken had. Na de Mis werden allen uitgenodigd op de receptie in de Parochiale Feestzaal, op uitnodiging van de Gemeente. Het was wel even drummen, zowel om uit de kerk dan om in de zaal te geraken want Norken wilde met iedereen die haar aanklampte een woordje wisselen. Het ging zelfs zover dat Burgemeester Willy De Vliegheer de genodigden tot enige terughoudendheid in het feliciteren en cadeau's schenken moest aanmanen om aan de officiële huldiging van Mejuffrouw Eleonora, Maria, Coleta BAERT te kunnen beginnen. De feestrede werd gehouden

door Schepen Jean Bracke, die van kindsbeen af Norken zeer goed gekend heeft. Naast een "enveloppe" werd haar een kopij van haar geboorteakte gegeven en een gelukwens, met een door henzelf gesigneerde foto, van ons Vorstenpaar overhandigd. De Eeuweling was er echt van onder de indruk. Namens de Heemkundige Kring werd een kader overhandigd met de tekening van haar stamboom, teruggaand tot de jaren 1700. Meer dan een uur lang was Norken steeds even vinnig in de weer om de talrijke gelukwensen en geschenken in ontvangst te nemen. Tegen vijven vertrok zij dan naar het klooster waar het feestdiner werd opgediend. Er wachtte daar een zeer uitgebreid koud buffet voor de zowat 60 genodigden. Als attractie was er eerst het gregoriaans koor Cibus Spiritualis dat enkele fel gesmaakte liederen ten gehore bracht waarna de Konink-

lijke Harmonie "De Eendracht" in volle ornaat de zaal binnenstapte om de gevierde een serenade te brengen. De leuke deuntjes hadden uiteindelijk voor gevolg dat ons honderjarig Norken Baert de dansvloer innam om enkele danspasjes te wagen. Het avondfeest was uiterst verzorgd en de stemming opperbest. Bij zover zelfs dat Bisschop Van Peteghem naar het schijnt in jaren niet zo gelachen heeft als toen, met de verhalen die Norken uit haar mouw schudde. Op die manier honderd jaar worden zou iedereen zich wel wensen, gezond en wel en met het hoopvolle vooruitzicht in 3 eeuwen geleefd te hebben, want 2000 haalt zij wis en zeker. Wat er tijdens die honderd jaar om en rond Norken Baert gebeurd is verhalen bevoegde en gedreven schrijvers elders in dit blad.

Cesar DAVID

*Rechts schrijnwerkerij van R. van de Capelle.
Daarnaast het woonhuis waar "Norken" Baert meer dan vijftig jaar woonde.*

HEEMKUNDIGE KRING «OUD WACHTEBEKE»

Carle signale van de prochie Wachtebeke
gedelieft en ghemacht by my onderscreven ghe-
swoerne Landmeter restorrende Eenen Wachtebeke naar
de waerachtighe ghelegenheden versouert van Eere
Heere Prelaet van Abdye van St. Pieters nevens Ghent
samen te valideren in Sijne Dierke als Raesche, J. regens
des Grave van Wallu Verleender de teke Goets ghegheent
in conformiteit van contracte in date 24 Maye 1215
aengeghaven tusschen den Clustere van de Bilsbeke
den Wapenker van St. Pieters Clustere by Ghent en
Jans Steven van Isteghem my Eerwende Orde 14
novembere 1614 dreytelstich Ende was ondertekenet
P. De Vos met penninge

Voor van afschr. ft.
cont. 21 maart 1964
Huisman
H. J. van der Weide

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdragen.

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Hesters, Stationsstraat 165, 9185 Wachtebeke, tel. (09) 345 04 63

*“Zoek niet wat te moeilijk voor U is
en vors niet na wat uw krachten te boven gaat”
Jezus Sirach 3, 21*

Waarde Heemleden,

Wij hebben de goede raad van de profeet in de wind geslagen met de aanvaarding van de Keuredag op 10 Augustus 1997. Flink gesteund door het Gemeentebestuur hebben wij ons met verbetering aan het werk gezet, de Heemkring, de Gemeentelijke cultuurdienst, Feest- en Safarkenscomité en de Stuurgroep van de Vier Ambachten. Het belooft dan ook een groots feest te worden, midden de ambiance van de 20e Safarkensmarkt. Met de nodige zorg afgehaald in Hulst, wordt de “Privilegiëncouffre” zoals in de voorschriften voorzien, aan de grens op Overslag overgedragen aan onze zorgen. In stoet gaat het dan naar het podium opgesteld op het Jules Persijnplein. Hier wordt dan de plechtige overdracht gedaan. Met in de prachtige kledij van de edelen uit de middeleeuwen uitgedoste hoogwaardigheidsbekleders wordt dit ongetwijfeld een kleurrijk schouwspel waar heel wat kijklustigen op verwacht worden. Nadien wordt de zware eikenhouten Couffre, met daarin alle documenten die er sedert het jubileumjaar 1992 werden ingestopt, overgebracht naar het Gemeentehuis en er aan de muur vastgeketend. Om intussen iets op te snuiven van de betekenis van de Vier Ambachten sedert de jaren 1242 en enig inzicht te krijgen van wat onze Heemkring heeft gepresteerd op gebied van uitgave van jaarboeken en tijdschriften, wordt in het vroegere “Kinderwelzijn” een tentoonstelling ingericht. Een aandenken aan deze Keuredag kunt U proeven en meenemen in diverse standen op de Safarkensmarkt. Door de goede zorgen van de plaatselijke brouwer en onder deskundig oog van enkele bestuursleden hebben wij immers een KEUREBIER laten brouwen. Een amberkleurig godendrankje dat kan genoten worden in speciaal vervaardigde tulpglazen met het embleem van deze unieke dag. De liefhebbers die met iets speciaals voor thuis in de glaskast willen pronken, kunnen het glas meenemen. Er zal aan de bar wel een borg moeten betaald worden voor deze dure kleinoden. Keuze dus om wederzijds het glas en de borg terug te geven of het glas te houden. Voor zover de voorraad strekt zal het Keurebier, met zijn kleurrijk etiket op zichzelf al een hebbing, na het feest nog bij de brouwer beschikbaar zijn. Het hele programma van de Keuredag vindt U elders in dit blad en ook in een speciale brochure die in alle Wachtebeekse gezinnen zal bezorgd worden kort voor deze heuglijke dag.

Tijd nu om iets meer te vertellen over de betekenis van deze Keuredag.

In de jaren 1200 waren de staten in Europa anders ingedeeld dan thans het geval is. Zo was onze regio onder andere ingedeeld in Graafschappen, Vrijen, Casselrijen en Ambachten. Geprangd tussen het Brugse Vrije, de Casselrije van Oudburg en het Landt van Waes, lagen de Vier Ambachten; een bestuurlijke eenheid met de Ambachten Assenede, Boekhoute, Axel en Hulst; onder de voogdij van de Graaf van Vlaanderen. Om de rechten en plichten van deze Ambachten nauwkeurig te beschrijven werd in 1242 een “Keure” toegekend aan de Vier Ambachten. Deze Keure was in feite een wetboek van de

privileges en verplichtingen waaraan de bestuurders en de bewoners zich te houden hadden. Omdat dit een vrij lijvige opsomming was, en eventueel voor interpretatie vatbaar, werd deze Keure met de nodige zorg omringd. Om alle gesjoemel uit te sluiten werd de Keure bewaard in een houten koffer; de Privilegiëncouffre, verzegeld met 4 sloten, één van elk Ambacht. Zo kon de Keure niet geraadpleegd of aangepast worden zonder aanwezigheid van alle vier de Baljuws. Deze kwamen elk jaar samen om eventuele meningsverschillen of rechtsplegingen te toetsen aan de letterlijke teksten in de Keure. Zowat elk jaar ook werd deze Privilegiëncouffre naar een ander Ambacht overgebracht, opdat elk om beurt de eer van het bezit van deze Couffre zou hebben en de hoogwaardigheidsbekleders bij de jaarlijkse samenkomst kon ontvangen. In de Spaanse tijd, bij het beleg van Axel tijdens de godsdienstoorlogen, bevond de Couffre zich in het Axelse Stadhuis dat in brand geschoten werd. De Couffre was dus verloren, en trouwens ook de eenheid der Vier Ambachten, want door de wisseling der krijgskansen tussen de Nederlandse Protestanten en de Spaanse Katholieken was er van eenheid in bestuur geen sprake meer. Gelukkig had men van deze Keure nog een kopie gemaakt en deze prachtig verluchte kopij is bewaard gebleven. Wij vonden ze terug in de “National Bibliothek” in Wenen. Tijdens het Oostenrijks tijdvak hadden deze heersers ze meegenomen naar hun hoofdstad, waar ze gelukkig zorgvuldig bewaard bleef. Toen in 1990 enkele luciede heemkundigen ontdekten dat het twee jaar nadien 750 jaar geleden zou zijn dat de Keure verleend werd, was het vlug verzamelen geblazen voor de Heemkringen die tot de vroegere Vier Ambachten behoorden. Dit feit mocht immers niet onopgemerkt voorbijgaan. In 1992 was het dan zover. Een groots feest werd op het getouw gezet in het Provinciaal Domein en een lijvig boek werd uitgegeven met alle aspecten van deze regio, verzameld en geschreven door zowat 100 deskundige auteurs. Het succes van het boek en de grote respons voor het herdenkingsfeest leidde er toe dat wij de oude traditie terug in ere herstelden. Er werd een nieuwe “Privilegiëncouffre” gemaakt, een eikenhouten pronkstuk, waarin het boek “Over den Vier Ambachten”, een kopij van de Keure van destijds en het verhaal van de 1^e Keuredag werden in opgeborgen. In de Couffre werd ook nog een ijzeren koffertje vastgemaakt met de voorspellingen van hoe de Burgemeesters en de Voorzitters van de Heemkringen hun gemeente en land zagen evolueren de komende 50 jaar. Dit stalen koffertje werd vastgelast en mag pas in 2042 geopend worden. Elk jaar worden de verslagen en video-opnamen van de voorbije keuredag in de Couffre bijgevoegd. In de trend van vroeger verandert ook nu deze Privilegiëncouffre elk jaar van standplaats. Nu alle vroegere Ambachtshoofdplaatsen reeds aan de beurt kwamen, wordt de eer gegund aan de van het Ambacht afhappende deelgemeenten. Als eerste is Wachtebeke aan de beurt, een eer die wij ons moeten waardig tonen. Dat is althans de stellige overtuiging van De Kringvoorzitter

Cesar DAVID

KEUREDAG Zondag 10 Augustus 1997

AFHALEN COUFFRE HULST

- Vanaf 10 u. Verzamelen Oost-Vlaamse Menners op het plein voor het Stadhuis in Hulst.
- 10.30 u. Ontvangst van de genodigden in Hulst
- 11.00 u. Losmaken van de Couffre en opladen.
- 11.30 u. Vertrek naar Overslag langs binnenwegen omwille van het drukke verkeer.
- 13.30 u. Aankomst van de wagens aan de grens op OVERSLAG.
De wagen met de Couffre blijft staan op Nederlands grondgebied.
De andere wagens parkeren op het kerkplein.
- 13.00 u. Vertrek van de wagens aan het Gemeentehuis van Wachtebeke met de genodigden.
Herauten geven het sein voor vertrek.
- 13.30 u. Aankomst op Overslag en parkeren op het kerkplein.
- 13.30 u. Drink in jeugdhuis SNOOPY, aangeboden door het Gemeentebestuur.
- 14.00 u. Overdracht van de Couffre aan de grens.
In het bijzijn van de Burgemeesters van de Vier Ambachten wordt de Couffre door de soldeniers van de Nederlandse wagen gehaald en net voor de grens gezet.
De Burgemeesters zetten de Couffre op Belgisch grondgebied.
De Soldeniers laden de Couffre op de Belgische wagen waarop ook de Burgemeesters plaats nemen.
Herauten geven het sein voor het vertrek - Zij nemen plaats op de eerste wagen.
Het ganse cortège vertrekt naar Wachtebeke.
- 14.45 u. Aankomst van de groep aan de Smishoek, waar het "Bolhoedenmuziek" de stoet voorafgaat langs.
Rechtstro, Kerkstraat, Dorp tot aan het Podium.
Herauten geven telkens aan als zij op de hoek van de straat komen.
- 15.00 u. Aankomst aan het Podium op het Persijnplein.
Afladen van de Couffre en hem op het podium zetten.
De Burgemeesters en de vertegenwoordigers van de Heemkringen nemen plaats op het podium.
Herauten kondigen het begin van de plechtigheid aan.
- 15.15 u. Begin van de overdrachtceremonie.
Wies Creve leidt de ceremonie - Korte schets van de betekenis van de Keure.
Burgemeester Kessen leest de oorkonde van overdracht voor
Burgemeester De Vliegheer leest de oorkonde van ontvangst voor.
Adrie De Kraker en Marc De Smet keuren de inhoud van de Couffre en vullen hem aan met het verslag van de vorige keuredag en de videofilm ervan.
- 15.25 u. Intermezzo van toneel of dans.
- 15.40 u. Kort slotwoord door Cesar DAVID, Voorzitter Heemkring Wachtebeke.
- 15.45 u. Einde van de ceremonie. Herauten kondigen het einde van de ceremonie aan.
Couffre wordt van het podium genomen en naar het Gemeentehuis gebracht, begeleid door de notabelen.
- 15.50 u. Vastketenen van de Couffre aan de ring in de muur van het Gemeentehuis door Burgemeester De Vliegheer en Kringvoorzitter Cesar David, waarna vertrek naar "het Kinderwelzijn" voor de receptie.
- 16.00 u. Kinderwelzijn - Receptie aangeboden door het Gemeentebestuur.
Toespraak door Ceremoniemeester Wies Creve.
Toespraak door Burgemeester Willy De Vliegheer.
Toespraak door Kringvoorzitter Cesar DAVID.
Overhandigen van geschenk (Bierglas) aan degenen die hiervoor in aanmerking komen. (De 4 burgemeesters, de 12 voorzitters en de 12 Secretarissen van de aangesloten heemkringen),
De 9 leden van het Safarkeskomitee, de ?? genodigden van Safarkeskomitee en gemeente,
De ?? wagenmenners)
Toespraak door Kringvoorzitter Eugène SARNEEL van Sas Van Gent die de Couffre volgend jaar overneemt.
- 17.00 u. Einde van de receptie en gelegenheid tot bezoek aan de Safarkensmarkt.
- 19.00 u. PRUISENHOF Eetmaal door degenen die hiervoor vooraf hebben ingeschreven en betaald hebben.

MIJN SOLDATENLEVEN IN DEN OORLOG VAN 1940

Kronologisch verslag van het begin van de oorlog, opgetekend door Maurits Van Heirsele, latere stichter van de Heemkundige Kring "Oud Wachtebeke" en ons bezorgd door Robert Vervaet op datum van 4 MEI 1997.

Dit verslag bevond zich in de archieven van Ivo Willems, schoonvader van Dhr. Vervaet.

Wij zijn hem innig dankbaar voor dit uniek document en hopen dat andere leden zijn voorbeeld volgen.

VRIJDAG 1 SEPTEMBER 1939

Dag waarop een oorlog uitbrak tussen Duitsland en Polen. Deze laatste had een militair pakt afgesloten met Engeland en Frankrijk van wederzijdse hulpverlening in geval van oorlog. Als gevolg hiervan werd aan Duitsland op 3 September 1939 de oorlog verklaard door Engeland en Frankrijk. Waarop België zijn soldaten ook binnen riep, om desnoods zijn grenzen te verdedigen.

Op 1 September om 3 uren 's morgens werden wij opgeklopt door de gemeentesecretaris, welke mij een oproepingsbevel bracht om mijne eenheid in het leger te vervoegen, wat gelukkig op onze gemeente in de gendarmerie was. Reeds vroeg te been vernam ik dat er in Wachtebeke 18 man in mijn geval waren. Ik, Brandes, De Caluwè Jos, Filemon Coone, Ivo Willems, Jos Dhond, Maurice Seyssens, G. Dierick, Victor De Craene, Alfred Rombaut, Kamiel Bundervoet, Pr. Van Assel, Cyriel Willems, Victor Creve, Henri Van Den Hende, Ed. Roets, Slock en Jos De Wijngaerd. Om 9 uren in den voormiddag kregen wij ons militaire klederen, behalve ik, daar deze mij te klein waren. Onze dienst begon 's anderendaags om 4 uren en bestond uit het bewaken der Nederlandse grenzen. Deze dienst was als volgt samengesteld : 4 soldaten en 2 gendarmen als vasten post op Overslag, 3 maal 2 man en 8 uren dienst per dag, wat ineens gedaan werd, dan 16 uren vrij, waarop wij naar huis konden rijden en onze zaken wat regelen. Met de patrouille die gelast was langs de grenzen te rijden was het anders, die moesten 2 maal 4 uren per dag, telkens met 2 man, dus nog zes man bij voor post Overslag. De overigen deden dienst op de Sluize en 2 man op de gendarmerie. Onze wachtpost die 2 eerste manden was in de zaal van Nathalie Van Hecke, doch op 2 November kregen wij een wachthuis van 2,25m op 3 m. in het hekken van de Wwe Van Laere, een 50 m. gelegen van het tolkantoor, vanwaar wij zeer goed in de drie richtingen konden uitzien, daar het zo geplaatst was dat het 70 cm. op de openbare weg stond met 3 vensterkens.

Zonder noemenswaardigheden werd het eersten December 1930. Toen kreeg ik mijn militair pak. Daarna dan zeer strengen winter, want sommige nachten vroor het 22 gr. C., zeer veel sneeuw en uiterst slecht weer hadden wij te verduren. In Februari 1940 veranderde mijn dienst naar de gendarmerie en moest ook op ronde met de gendarmen in de gemeente en op Sint-Kruis-Winkel, doch alle 18 dagen er 6 van terug op Overslag. Zo kwam langzaam de zomer en schoner weder, wat ons eindelijk bracht aan de vreselijke datum van 10 MEI 1940, dag waarop de oorlog uitbrak en België rechtstreeks was betrokken.

Vrijdag 10 MEI 1940

Eerste dag van den oorlog zal nooit uit mijn geheugen gaan.

Om 4 uur 's morgens werden wij uit onzen rustigen slaap gewekt, door het luchtafweergeschut, opgesteld langs het kanaal Gent-Terneuzen namelijk te Rieme en op Terdonk., dat in werking was gekomen tegen vliegers. Door het venster kijkende zagen wij een tiental Duitse vliegers op grote hoogte van het westen naar het oosten vliegende. Doch dachten eerst dat het terugkerende waren van aanvallen op Engeland. Na een half uur terug drie, doch ditmaal zeer laag, ook deze werden beschoten en moesten dus ook Duitse zijn, wat ons deed vrezen dat er mogelijks een aanval tegen ons land was ingezet en dus den oorlog zou begonnen zijn. Seffens zette ik den radio open. Hilversum gaf het bericht uit dat de Nederlandse grens was overschreden door Duitse troepen en langs alle kanten honderden vliegers en parachutisten waren te zien. Ook de Brusselse radiozender gaf uit dat ook België en Luxemburgse grenzen waren overschreden, dus geen twijfel meer, de gevreesde oorlog was begonnen.

Reeds vroeg in den morgen werden allerhande berichten uitgeplakt, ook dat alle militaire verlofgangers zich seffens naar hun eenheid moesten begeven. Dus was ik verplicht ook terstond naar de gendarmerie te gaan daar ik van daags te voren 2 dagen verlof had bekomen, dus 1 Mei inbegrepen. Bij mijn aankomst kreeg ik het bevel enkel den volgenden nacht om 24 uren op wacht te trekken naar Overslag met Maur. Seyssens. De ganse dag was het zeer rumoerig van de vliegers. Om 8 uren werden er reeds verscheidene bommen geworpen op Zelzate naar de "Purfin". In den namiddag hetzelfde spel op den nieuwe weg te Zelzate, naar de baan op Moerbeke Koudenborm, op Lokeren statie enz.. Van 's morgens af geen telefonische verbindingen meer. Met den middag kwamen er berichten dat er vluchtelingen gingen aankomen bestaande uit jongelingen van 16 tot 35 jaren, van boven het Albertkanaal, dus uit het noorden van Antwerpen en Limburg. Om 4 uren kwamen er een tiental Franse gendarmen van het wegverkeer per motto, die hun intrek namen bij Jules Van Den Hende, Smishoek en gelast waren met de regeling van het verkeer der Franse troepen, hetgeen reeds den volgenden nacht met massa's geschiedde in de richting van Zelzate naar Moerbeke. Om 8 uren 's avonds kwamen reeds vluchtelingen aan, die veel waren opgehouden te Lokeren door het bombarderen der statie. Velen namen hun intrek in het klooster, de scholen, enz.. Ook velen bij burgers, want wij namen er ook twee van Herentals.

Zaterdag 11 MEI 1940

Op wacht om 0 uren tot 6 uren 's morgens, enkel enige vliegers gedurende de nacht. In het afrijden naar huis waren reeds vele jonge vluchtelingen in de Statiestraat. Die waren er aangebracht per trein, wat nog verscheidene malen plaats had. Ook passeerden er gedurig Franse troepen op de Smishoek, met allerhande oorlogsmateriaal per autokamions; de ene sluit aan bij den anderen. Na de middag komt er een jongeling in de winkel vragen om slaping, met een briefken van zijn moeder, waar ik over 22 jaar dus in Oktober 1916 ook 3 weken heb verbleven als oorlogsvluchteling te Pulderbos. Natuurlijk werd die jongen aanstonds aanvaard met nog een neef van hem. Nu hebben wij 3 jongens op logement. Om 18 uren terug op wacht naar Overslag met Seyssens. In de statie terug

nieuwen trein met vluchtelingen, wat reeds het getal op 1.300 man bracht in onze gemeente. Op wacht niets nieuws, dan wat meer vliegers en luchtafweergeschut op Sluiskil. Dan om 24 uren naar huis, terug ontzaglijk veel Franse troepen op de Smishoek.

Zondag 12 MEI 1940

De gasten die bij ons slapen worden werkstellig gemaakt voor het beplakken der winkelvitrienen, want bij het vallen der bommen, zelfs op grote afstand, ondergaan deze een zeer hevige trilling. Deze werden allen beplakt met papier of lijnwaad, banden van 3 cm. breed neven elkander geplakt op 20 cm vaneen. Om 11 uren komt het bericht dat, inplaats van op wacht te gaan om 12 uren, wij allen ons pakken moeten maken om te vertrekken naar Gent, wat dus een zeer slecht bericht was en natuurlijk ons deed gevoelen in welke positie onze verdediging zich bevond. Met haast mijn boeken nog wat in orde gebracht, in werkplaats en winkel veel kostelijk materieel doen inpakken door de vluchtelingen bij ons op kwartier om in veiligheid te brengen. Daarna mijn soldatenpak, doch nu komt tegenbericht dat wij met 5 man op Wachtebeke moeten blijven. De 3 man welke ingeschreven zijn in de gendarmerie, Ik, Brandes en De Caluwé en met 2 man op de Sluis, Coone en Willems. Ik, De Caluwé en De Mulder (gendarm) moesten om 14 uur op wacht zijn op Overslag, daar 3.000 Nederlandse vluchtelingen moesten over de grenzen komen en alle paspoorten nagezien. Doch deze komen niet langs Overslag, toch moest daar de post bezet blijven. Intussen waren de andere 12 man (want de dertiende De Wijngaert was ziek) waren om 4 uren vertrokken. Zo gaan ook de volgende dagen voorbij met wacht of op ronde tot den Donderdag 16 Mei. Tussen mijn vrije uren, die nu zeer zeldzaam zijn, maak ik gebruik om mijne zaken in orde te brengen, want de een of andere dag mogen wij ons aan vertrekken verwachten.

Donderdag 16 MEI 1940

Om 12 uren 's middags was ik op wacht getrokken op Oudeburgse Sluis aan het bureel der douanen. Vele jonge mannen van 16 tot 35 jaar van de streek van Antwerpen, Beveren, zelfs Stekene en Overslag trekken daar voorbij, als gevolg van het militair bevel aan alle weerbare mannen zich naar Frankrijk te begeven. Ook zeer vele vluchtelingen en Franse troepen.

Om 4 uren zag ik een gendarm van de Langelede komen. Mijn eerste indruk was slecht nieuws, want ik moest slechts 's anderendaags afgelost worden. Bij het naderen slecht nieuws zeker Frans (want de nieuw aangekomene was Mr. De Saeger). "Enkel de gij wat dienst moet gaan doen naar Gent, op de wegen, daar die de 3 volgende dagen niet voor het gewoon verkeer open zijn" zegde hij. Natuurlijk was dit gezegde om den toestand te verzachten, welke ik zeer goed begreep.

Dus na een korte afscheidsgroet, naar huis met dat slecht nieuws. Thuis gekomen zenuwachtig mijn pakken klaar gemaakt en na een treurig afscheid vertrokken naar de Kerkstraat bij Jos De Caluwé, waar de drie anderen, Brandes, F. Coone en Ivo Willems ons vervoegden om met zijn gevechten te vertrekken naar Gent, alover Sint-Kruis-Winkel, waar wij ontzaglijk veel Franse troepen tegen gekomen zijn, allen op

weg naar Zeeland. Zo reden wij langs het kanaal Gent-Terneuzen naar Langerbrugge waar wij ons eerste rustpauze namen. Dan in den donkeren verder Gent in naar de kazerne der gendarmen. Vele komen daar binnen, ook Dierick, Slock en Cyriel Willems, daarna nog Thienpont van Assenede. Seffens worden wij naar ons slaapgelegenheid geleid, onder het blazen van luchtalarm, welke gedurende den nacht wel tienmaal plaats had, doch niet gehoord van bommen vallen.

Vrijdag 17 MEI 1940

Om 5 uren van ons strozak op, want de kazerne was reeds in volle drukte. Ons gewassen en kregen bericht ons te begeven naar een oude bewaarschool gelegen op de Coupure, met een schuilplaats tegen luchtaanval. Daar zijn wij gebleven tot 10 uren, dan het bericht dat er een trein voor ons wordt ingeschakeld voor Amiens Frankrijk, doch met ons vijven (want al de laatst vernoemde hebben wij niet meer gezien) waren wij akkoord van per velo naar Frankrijk te rijden, uit vrees voor vliegers, met nog enige Zelzaatsen die wij in ons laatste verblijf hadden ontmoet. Dus op weg langs de Sterre, de Kortrijksesteenweg op, daar verlaten ons de Zelzaatse, die rijden langs Brugge en zo langs de kusten zegden zij. Wij verder door het gewoel van troepen en vluchtelingen dat ontzaglijk was, tot door De Pinte, dan rechts af naar Sint-Martens-Latem, waar wij in een café afstapten om te eten. Wij werden daar nog verscheidene keren getraakteerd. Zo naar Deinze. Voor de stad rustpauze op een weide. Dan verder naar Tielt, waar aan de statie een schoonbroeder woont van Willems, zekeren Cloeckart, waar Ivo en Filemon hebben vernacht. Wij ons drieën daarnevens in een café. Rond den avond hebben wij nog eens naar de gendarmerie geweest, waar wij vernamen al den tijd te hebben, want den trein voor ons bestemd ging in Roeselaere maar 's anderendaags aankomen. Dan hebben wij nog eens de stad in gewandeld, wat aankopen gedaan als brood, sletsen en ook postkaarten verzonden naar huis, dan gaan slapen.

Zaterdag 18 MEI 1940

Om 5 uren opstaan, ons geschoren, doch terzelfdertijd luchtalarm. Verscheidene Duitse vliegers, bommen vielen langs de andere zijde van de stad, kwamen daarna naar ons toe, wat ons langs achteren naar het veld deed vluchten, met de mening dat zij het gemunt hadden op die treinen en goederenwagens waar ontzaglijke massa's legermateriaal geladen waren en vele treinen stonden met soldaten en vluchtelingen. Doch smeten geen bommen en konden ons dan ook voort scheren, wassen en eten. Dan op weg naar Roeselare, langs de zijkant van deze stad bezochten wij eens dien taximan die mij in November 1938 naar huis bracht als mijn auto ginder in pan lag. Hier hebben wij ons frieten doen klaar maken in een café daar tegen op den hoek, maar de aardappelen moesten wij zelf schellen en om vlees rijden bij een slachter in een naburig dorp Rumbeke, wat ons laatste goed was, doch ook nog te vroeg op, want wij waren al tamelijk hongerig. Dan langs kleine wegen over Rollegem-Kapelle, Moorseele naar Menen. Al min of meer in twijfel van nog verder te rijden, maar de meerderheid was voor Frankrijk. Te Menen aangekomen mochten wij niet over de grenzen, waar duizenden en nog duizenden stonden te wachten, doch geen genade, zelfs voor geen generaal ging de grenzen open zegden zij. Dan natuurlijk een moeilijke kwes-

tie, slaapgelegenheid te vinden in een stad waar zo een mensenzee rond dreef. Doch gelukkig kort buiten de stad tegen een watertoren vonden wij een café waar wij op den bloten zolder mochten slapen. 's Nachts ook alarm en bommen worden gesmeten in den omtrek.

Zondag 19 MEI 1940

Om 4 uren op, want de plankenvloer was hard, ons gewassen, gegeten en terug op marot. Aan de grenzen gekomen, niet over te geraken, niettegenstaande ons daags tevoren was beloofd dat wij om 6 uren zouden passeren; verloren moeite. Dan maar langs de Leie (de grensscheiding) naar Wervik. De grens gesloten, dan naar Komen, de grens gesloten. Te Waasten hetzelfde spel. Eindelijk in Ploegsteert werden wij beter ontvangen. De kommandant der gendarmerie beloofde ons een gendarm te zullen mede zenden langs De Panne en Ghyvelde waar wij over de grens zouden kunnen. Te Ploegsteert waren reeds 80 man van de rijkswacht bijeen gesukkeld. Eerst hadden wij tijd om te eten, waar ook nog drie van Zelzate, Delaruelle, De Bruycker en Vandenabeele binnen kwamen waar wij aan het eten waren, wat ons zeer verheugde. Om 11 uren vertrokken wij naar De Panne, wat zo maar 60 Km. is, langs over Ieper en Veurne, zo aan de kusten gekomen. Was het een vloed van vluchtelingen en troepen, ook eindeloze kolonnes Hollandse soldaten te voet en met legerauto's, , zo over de grenzen, wat zonder moeite ging noch enig oponthoud. Zo verder Frankrijk in, wij volgde vele Km. een kanaal, waar vele honderden schepen lagen die geladen waren met gehele depots legermateriaal. Bij het vallen van de avond zocht ons geleider een onderkomen, doch geen te vinden voor 80 man, wat ons verplichtte door te rijden tot Duinkerke, langs over de haven waar reeds vele bommen gevallen waren en alle ruiten verbrijzeld, naar een kazerne die geheel was bezet. Niettegenstaande die kazerne zeer groot was waren wij verplicht op den koer te slapen. Gedurende die ganse koude nacht door hingen Duitse vliegers boven ons hoofd en werd gedurig beschoten; toch konden wij enkele uren slapen, want wij hadden zomaar 150 Km. gebold en daarbij nog vele heuvels moeten wij te voet beklimmen.

Maandag 20 MEI 1940

Reeds voor het licht was waren wij te been, natuurlijk goed stijf en stram. Nog immer werd er boven ons hoofd geschoten door het luchtafweergeschut. Ook zagen wij uit een vlieger 4 bommen vallen (als mensen die er uit sprongen). Eens dat deze op de grond kwamen een duizend meters van ons, hoorden wij een verschrikkelijke ontploffing. Gedurende den ganse nacht bleef daar het luchtalarm bestaan tot onder den morgen als er Franse vliegergroepen verschenen om de lucht te zuiveren, dat was dan zo rond 6 uren. Ons gewassen, wat gegeten uit den knapzak en dan op weg, langs een schone baan met bomen overlommerd langsheen een kanaal waarin ook zeer vele Belgische schepen lagen. Zo naar Bergues, een oud versterkt stadje met oude poort en water omgeven. Daar houden wij pauze om wat te eten en te drinken, een liter wijn was daar zeer welkom, ook brood konden wij daar bekomen. Gedurende onze rust aldaar zagen wij de ganse familie Chalmet van Zelzate, Pier, Florent en Jules allen met hun vrouw, de ene per tandem, de anderen per velo, die ons nog verder volgde tot Cassel alover Wormhout. De weg naar

Cassel die hoog gelegen is hebben wij met veel moeite te voet moeten beklimmen, wat van toen af veel plaats heeft daar wij nu in de bergstreken komen. Op de markt in deze stad in een ouderwetse café, wat daar overal meest het geval is, hebben wij gegeten. Zeer vele vluchtelingen zijn hier, want ook reeds de Fransen beginnen te vluchten. Na een kort oponthoud verder den berg af, alover Wallon-Cappel met Hazebrouck in 't zicht op den linkeren kant, zo over Aire en Lière naar Pernes-en-Artois. Deze weg was zo in beslag genomen van het vervoer (vluchtelingen en troepen) dat wij de baan niet konden gebruiken en verplicht waren neven den weg op het zaailand te rijden, wat genoeg ging, daar alles was vertrappeld en op een dorsvloer geleek. Te Pernes-en-Artois aangekomen waar zelfs de transporten der Engelse en Franse troepen geheel belemmerd waren door de vluchtelingen, konden wij toch langs de voetpaden de marktplaats bereiken, waar wij werden ondergebracht in een feestzaal. Wij konden ons daar wassen, scheren en kregen daar vlees te halen bij een slachter, dat wij daarneven in een café deden braden en gesmakelijk konden opeten met brood en goed bier dat wij daar konden krijgen, wat zeer zeldzaam is in die streek. Nog steeds waren wij hier met 80 man ook nog den Zelzaatsen en een gendarm die ons leidde, want het was ook deze die zorgde voor vlees en slaapgelegenheid, want verder was het onmogelijk aan eten te geraken of aan zeer hoge prijzen en alles Belgische frank voor Franse frank. Om 20 uren zochten wij ons onderkomen op, dat reeds zeer druk bezet was door vluchtelingen en ons verplichtte op het toneel der feestzaal te leggen op de planken vloer, wat toch nog beter was dan in Duinkerke op de vloer van de kazerne Allen hadden wij toch tamelijk goed geslapen

Dinsdag 21 MEI 1940

Meer en meer begonnen de dagen beroerder te worden, want bij ons opstaan waren daar reeds vele bewoners gevlucht en begon het daar eenzaam te worden. Op de markt vertrokken wij om 5 uren, in tegenstelling met daar straks was het buiten de stad nog drukker dan daags te voren. Zo meer te voet dan op den velo naar Saint-Pol. Langs deze weg lagen er duizenden obussen gestapeld met springstof in ijzeren ketels, doch alle onbewaakt, dus reeds prijs gegeven, want de aankomst der Duitsers werd reeds verwacht. Eens te Saint-Pol konden wij niet verder meer, daar de wegen waren versperd met allerhande materiaal als gekantelde wagens enz.. Hier maken wij rechts omkeer en besloten naar Boulogne te rijden om de kusten te bereiken en zo langs Calais misschien naar België te kunnen terug keren, want nu hadden wij de overtuiging dat wij ingesloten waren en dus ons opgegeven doel niet konden bereiken, wat ons natuurlijk vrij van handelen liet om den groep te verlaten, ook die van Zelzate, en dus ons vijven van Wachtebeke verder.

Nu begonnen wij stilaan het oorlogsrumoer te horen en gedurig maar vliegers boven ons hoofd, wat ons verplichtte ons te verduiken onder bomen en in de grachten. Langs alle kanten werden hier in het veld troepen geplaatst. Per auto en per moto reden de Engelsen door de veldvruchten en zetten de kanonnen in gereedheid om de Duitse opmars te stuiten. Zo door al dat oorlogsgedoe voort, meer te voet dan rijden, kwamen wij rond den avond te Bécourt op 5 Km afstand van Desvres en 20 Km van Boulogne. In een café te Becourt konden wij met veel moeite aan een tiental eieren met brood geraken, met eerst geld

te laten zien. Ook kregen de burgers schrik van soldaten te huisvesten. Doch konden toch eindelijk daar neven in een grote boerenschuur slaapgelegenheid krijgen op een stroschelf, waar ook vele burgers sliepen, zelfs pastoors. Pas hadden wij gegeten rond 8 uren kwamen er een 40-tal Duitse vliegers over, die in den omtrek zeer veel verwoestingen aan de wegen bracht met bommen. Ook het veldleger met tanks kwamen nader en hoorde zeer goed het kanongebulder. Hier hebben wij zeer goed geslapen want het was geleden van thuis dat ik niet op den vloer heb geslapen en dan nog de vermoednis.

Woensdag 22 MEI 1997

Om 4 uren bij de minste lichtschemering den nest uit, ons gewassen doch bij 't vertrek had Filemon Coone een platten achterband. Door deze herstelling was natuurlijk ons vertrek verlaat. Dan op weg. De baan was reeds veel ontruimd langs dien kant, want wij volgden enkel kleine wegen. Eens te Desvres begon weer de ellende, daar zagen wij wat de vliegers verwoest hadden 's avonds te voren. Vele auto's lagen daar langs de baan verbrijzeld en autobussen Vele doden moesten daar geweest zijn. Al de ruiten der huizen gebroken en lagen over den weg verspreid. Nu hadden wij moeilijke heuvelen te beklimmen welke allen te voet moesten afgelegd worden, wat zeer lastig was gezien wij ook onze geladen velo moesten voort stuwen, met nogmaals het nadeel dat wij in het afrijden gedurig moesten freinen, daar wij enkel de vluchtelingen konden volgen, aangezien deze terug al de wegen hadden ingenomen. Een tiental kilometers van Boulogne, grote bossen van kreupelhout waar de Engelsen zich aan het nestelen waren voor de verdediging van de stad. Stilaan begint het te regenen, wat ons enkele Km. verder verplicht van te schuilen. Het wachten moe beklimmen wij dan een groten heuvel, bedekt met de regenbache, dit is het eerste slecht weer op onze reis. Boven gekomen reden wij een koer op van een school waar wij goed schuil- en rustgelegenheid vonden onder een hangar. Ook verschillende gendarmen ontmoeten wij daar en voegen ons daarbij. Na een half uur rusten ging de regen over en trokken wij verder. In het binnen rijden van Boulogne ontzaglijk veel troepen en nog eens troepen, want al wat militair was vluchtte naar deze uithoek, daar geheel dat gedeelte van het Franse leger was ingesloten. Bergaf reden wij de stad binnen tot aan het fort dat gelegen is in het center van de stad, waar wij reeds een onnoemelijk getal legerauto's en kamions zagen vluchten naar Calais, daar het hier ook gevaarlijk begon te worden. Op een bureel ontvingen wij bevel, ons naar een kazerne te begeven aan de haven gelegen, waar alle Belgen werden heen gezonden, waaruit een verblijfplaats aangewezen wordt om ons zoveel mogelijk te verspreiden, gezien het luchtgevaar. In die kazerne aangekomen vonden wij daar wel 20.000 Belgen, ook een groep van 300 man der rijkswacht. De koer stond zo bezet dat men zich een weg moest banen om van de een naar den andere kant te gaan, wat ons verplichte met den velo aan den ingang te kamperen en overanderen toer een ronde te maken om inlichtingen in de kazerne. Bij dergelijken tocht ontmoeten wij Jos Dhond uit de statiestraat die alover de velo's sprong van blijdschap ons weer te vinden. Dus nu zijn wij met zessen van Wachtebeke. Enigen tijd nadien vonden wij aan den ingang de vrouw van Cloeckaert van Zelzate, geheel alleen met haar velo, die op

zoek was naar haar man. Enkele minuten later kregen wij het bevel ons naar een andere plaats te gegeven waar slaapgelegenheid was, waarop vrouw Cloeckaert vertrok en schikte langs Calais naar België terug te keren. Op ons nieuw verblijf aangekomen, een soort van fabriekskan met stro voor op te liggen, en zijn natuurlijk rap goed gezeten, doch ons rust duurde enkel maar een half uur. Opeens kwamen daar 4 obussen in den omtrek terecht die met een hels gekraak ontploften. Daarna alles stil en wat ons toeliet na lang wachten eens te zien. Aan den ingang van ons verblijf stonden twee auto's van Zomergem, welke geheel waren doorzeefd met granaatscherven. Gelukkig was er niemand in of omtrent. De eigenaars konden er enkel het nodige uitnemen en verder te voet gaan, de rest in plan latende. Wat verder een man dood en ene vrouw gekwetst. Aan de ingang van de grote kazerne, waar wij een half uur te voren hadden gesproken met vrouw Cloeckaert, was een obus in de wachtzaal geslagen waardoor 10 soldaten gedood en 20 gekwetst werden. Had dit hels tuig midden op den koer moeten vallen, honderden doden en gekwetsten hadden er geweest. Wij kregen het gedacht dat deze van de zee afkomstig waren, waarop wij met tweeën, ik en Jos De Caluwé gingen zien. Op het strand, een 500 m. daar afgelegen, daar zagen wij een grote rookwolk afkomstig van een oorlogsvloot, doch was van mening dat het natuurlijk de Engelse vloot was. Maar boven de haven hingen verscheidene kabelballons als bescherming daarvan voor de vliegers, die spoedig werden beneden getrokken doch heftig beschoten van op zee. Kort daarna verschenen een 40 tal Duitse vliegers over de stad, waarop het afweergeschut in werking kwam. Zij vlogen daarna over de vloot en werden daar niet beschoten tot ons grote verwondering. Dat deed ons eindelijk den toestand begrijpen, het was de Duitse vloot, want de vliegers herhaalden verscheiden malen hun tocht van de stad naar de vloot en altijd hetzelfde. Boven de stad werden zij onder vuur genomen (wat een deed neerstorten op 500 m. van ons) en boven de vloot niet, dus geen twijfel meer, het gevaar van de stad te bombarderen was zeer groot, want de reeds gevallen obussen waren daar ook afkomstig van. Seffens gingen wij onze kameraden verwittigen om buiten de stad te gaan, doch te laat. De Caluwé was pas binnen het kantonnement en ik aan het hekken of de kanonnen begonnen te bulderen en ik had enkel den tijd mij te laten vallen achter een muur van een meter dik juist aan den ingang, waar ik drie uren nadien nog lag. In de omtrek waren honderden obussen gevallen en velen zeer dicht ons, doch het brandpunt lag meer naar de haven toe en het fort op Eindelijk begonnen de kustbatterijen en het geschut van het fort te antwoorden al over ons hoofd, wat na een half uur de vloot deed wijken en het geschut ophield tot ons grote opluchting. Dus kunt U voorstellen in welke akelige toestand wij ons hadden bevonden. Die stilte daarna en het afdrijven der vloot stelde ons min of meer gerust voor die nacht en sliepen tamelijk goed gezien de drukte van de vorige dag.

Donderdag 23 MEI 1940

Om 4 uren begon het stilaan licht te worden, wat ons matten deed oprollen. Ons gewassen, wat gegeten en terug op weg, want wij waren verlegen dat hetzelfde lolleken van 's avonds tevoren zich nogmaals zou herhalen en zochten daarom zo spoedig mogelijk de stad te verlaten in de richting van Calais. Pas buiten ons nachtelijk verblijf zagen wij reeds de sporen

van het bombardement van vorige avond. Op de haven lagen wel duizend vaten pinardwijn van 500 liter ieder, waar wij ons daags te voren zeer aan te goed hadden gedaan, welke natuurlijk veel van uiterlijk waren veranderd want den inhoud daarvan spoelde over de wegen. Zeer vele huizen waren verwoest en electricke geleiders af. Langs het fort trokken wij naar de buitenkant van de stad. Daar aangekomen werden wij verwittigd langs daar ook niet verder meer te kunnen, want verscheidene voertuigen lagen daar brandend over de straat. Ook doden, wat ons enkele honderden meters deed terugkeren. Aan een groot herenhuis gekomen viel onze aandacht op den hof met vele bomen, waarvan het hek open stond en gelegenheid bood ons velo's onder het struikgewas weg te stoppen, waarop ons een vrouw een deurken aanwees van een schuilplaats, wat wij ons geen tweemaal lieten zeggen en daar binnen trokken, doch eerst al ons wapens weggeworpen. Het poortje gaf toegang tot een binnenplaats van een kostschool voor jongens, met een betonnen platform bedekten hangar, waaronder wij min of meer beschut waren tegen het schieten. Nog verscheidene andere soldaten troffen wij daar aan. Enkele minuten nadien begonnen ze volop te schieten met kanonnen die stilaan naderden. Een half uur nadien zaten wij reeds te midden in het vuur, want vele granaten vielen in den omtrek. Bevreesd zijnde dat er een obus op de koer zou terecht komen, waar tegen wij niet beschut waren, gingen wij op zoek, vonden langs een ander deurken een groten kelder meenden wij, doch het was een grote toneelzaal onder een kapel gelegen, met sterke betonnen zoldering en de vensters met wollen matrassen afgezet, dus een schuilplaats tamelijk veilig. Hier verbleven wel 150 man, soldaten, vluchtelingen, personeel en broeders van de kostschool. Ook hoorden wij hier niet veel lawaai meer van het schieten, wat ons zo zenuwachtig niet meer maakte. Wij konden rustig zitten op stoelen en hielden ons op het toneel van de zaal dat nog veiliger was en nog beter beschut dan het midden. Ook bevond de gebetonneerde hangar van de binnenplaats zich langs die zijde. Meer en meer neemt het geschut in hevigheid toe; ook machinegeweren en tankkanonnen naderden. Zo wordt het middag. De broeders waren zeer vriendelijk en verdeelden alles wat ze konden en wij mochten mede schuiven aan tafel om te eten in den eetzaal, waar ons een soort gekookte macaroni werd voorgeschoteld, wat ons zeer goed smaakte en kloek is. Zo verliep stilaan de namiddag zonder enig verandering daar buiten, gedurende dewelke wij zorgden voor matrassen die wij haalden van de boven gelegen slaapzalen niettegenstaande het heftig beschieten, voor op te slapen. Ook onze velo's werden op de koer in veiligheid gebracht en ons gepak binnen genomen, doch ons valies had ons nog niet verlaten, gevuld met het allernoodzakelijkste. 's Avonds kregen wij gekookte rijst te eten in een grote tas, waardoor wij geheel gevuld waren en 's nachts goed sliepen; ook was het oorlogsrumoer wat verminderd.

Vrijdag 24 MEI 1949

Pas begon het licht te worden of de beschieting begon in hevigheid toe te nemen. Doch ze was nu meer gericht tegen het fort en de haven, die een 500 m. daar af lag. Men hoorde gedurig tanks rijden, geweer en machinegeweevuur, ook hing de lucht gestadig vol van vliegers die met razend gefluit pas boven de huizen vlogen, ook gedurig schieten en bommen werpen. Zo naderde heel traag die middag en werd het tijd om

te eten. Een ketel gekookte rijst werd in den ingang van de zaal gezet, want naar de eetzaal gaan was te gevaarlijk. Natuurlijk schoven wij gretig aan. Ik was de eersten, doch juist bij het uitscheppen verschenen de Duitse soldaten. Seffens handen omhoog, moest zo de zaal verlaten en had dus geen gelegenheid iets mede te nemen, zelfs niet mijn valies. Daar mijn kameraden achter stonden en nog min of meer in het donker, konden die het allernoodzakelijkste grobbelen en daarna buiten komen. Zo met de handen opgeheven mochten wij tot geheel buiten de stad lopen zo dus buiten het gevaar, wat ons zeer opluchtte. Op een afstand van 2 Km van Boulogne werden wij naar een kasteel geleid en op een weide verzameld. Gedurig groeide het aantal krijgsgevangenen aan, welke wel tot 5.000 man steeg voor den avond. De Duitse soldaten waren zeer vriendelijk en goed voor ons, wat wij niet mochten zeggen van de Franse en nog min van de Engelse, want wij mochten om drinkwater halen. Ook brachten autowagens daar koekskens, chocolade en andere eetwaren welke dan ook werden verdeeld en gretig opgegeten.

Zo begon ons krijgsgevangen leven, dat verder stilaan onze toestand verbeterde en ons liet hopen op die wijze, zonder gevaar, eens gezond te mogen naar huis terugkeren.

STAAT VAN ONZE BEVOLKING

OVERLIJDENS EERSTE VIJF MAANDEN 1997

Wachtebeke 01/01/1997

BAETENS CYRIEL, geb. Wachtebeke 30/05/1926, echtg. Simona Verplancke, Ramonshoek, 42, 70j.

Wachtebeke 06/01/1997

DE SLOOVER IRMA, geb. Evergem 05/12/1911, wed. Bernard van Nieuwenhuyze, Langelede 142a, 86j.

Wachtebeke 11/01/1997

MICHIELS GEORGES, geb. Wachtebeke 19/01/1947, echtg. Maria De Witte, Sint-Franciesdijk, 21,50j.

Wachtebeke 25/01/1997

GHYOOT MARIA, geb. Sint-Amansberg 24/09/1909, ongehuwd, Dorp 25, 87j.

Wachtebeke 28/01/1997

VAN GAEL LOUISE, geb. Etterbeek 26/08/1915, wed. Joseph Gerardu, Meersstraat 31, 81j.

Wachtebeke 29/01/1997

BEERNAERT FLORENTIA, geb. Gent 06/04/1919, wed. Ivo Riessaun, Meersstraat 31, 78j;

Wachtebeke 01/02/1997

MEERT PIERRE, geb. Buggenhout 31/05/1926, echtg. Philomena Van Mol, Waasmunster, 70j.

Gent 17/01/1997

BUYLE BERTHA, geb. Desteldonk 29/04/1915, echtg. Joannes Baptist Genbrugge, Meersstraat 31, 81j.

Gent 27/01/1997

DE BRABANDER IRENE, geb. Evergem 01/03/1915, echtg. Marcella Haegeman, Peene 46, 81j.

Gent 26/01/1997

STOCKMAN LEO, geb. Wachtebeke 30/06/1914, echtg. Bertha de Gronckel, Groenstraat 12, 81j.

Gent 26/01/1997

LAFAUT JULIA, geb. Mendonk 07/08/1914, echtg. Theodoor de Rocker, Bloemenweg 22, 81j.

Aalter 28/01/1997

VANDERVEKEN HENRI, geb. Oudergem 17/04/1931, echtg. Clemence Sempels, Ijvogelstraat 13, 65j.

Wachtebeke 09/02/1997

PLADET JULIANA, geb. Assenede 25/08/1902, wed. Desiré Maes, Godshuisstraat 13, 94j.

Wachtebeke 11/02/1997

ROMBOUT HECTOR, geb. Wachtebeke 17/03/1917, echtg. Angelé De Baets, Kerkstraat 88, 79j.

Gent 06/02/1997

GOOSSENS THEOPHIEL, geb. Wachtebeke 21/02/1932, echtg. José Vermoet, Axelsvaardeken 5, 64j.

Wachtebeke 17/02/1997

DE COCKER BERTRAND, geb. Gent 02/03/1953, echtg. Christine Vereecken, Koersestraat 42 Gent, 43j.

Wachtebeke 24/02/1997

IVENS FRANCOIS, geb. Zelzate 09/03/1948, echtg. Lutgarde Vervaet, Salvialaan 2, 48j.

Wachtebeke 24/02/1997

VAN POUCKE CYRIEL, geb. Temse 27/05/1902, wed. Maria van Waes, Meersstraat 31, 94j.

Gent 12/02/1997

VAN DE VOORDE LODEWIJK, geb. Wachtebeke 29/09/1919, echtg. Rachel de Mets, Stationsstraat 64, 77j.

Wachtebeke 25/02/1997

VAN HOLLE EDGARD, geb. Wachtebeke 21/11/1914, echtg. Esther Byl, Overslag 72, 82j.

Wachtebeke 10/03/1997

APER ANNA, geb. Biervliet (NL) 01/10/1912, wed. Maurice Swartelé, Meersstraat 31, 84j.

Wachtebeke 16/03/1997

DE PAEPE FIRMIN, geb. Wondelgem 11/02/1931, echtg. Claire Van den Berghe, Rozenlaan 11, 66j.

Wachtebeke 17/03/1997

STASSER MICHEL, geb. Danpicourt 31/10/1935, echtg. Godeliva De Rijcke, Dahllialaan, 1, 61j.

Wachtebeke 22/03/1997

SLOCK RICHARD, geb. Worgh (AUST) 15/10/1935, echtg. Lydie De Thaey, Verbeeldestraat 115, 62j.

Wachtebeke 01/04/1997

BOUCHAERT EMMA, geb. Oostwinkel 23/09/1928, echtg. Emiel de Keer, Rechtstro 31, 68j.

Wachtebeke 30/03/1997

VAN DAMME MADELEINE, geb. Assenede 20/03/1931, ongehuwd, Meersstraat 31, 67j.

Wachtebeke 13/04/1997

VAN HOECKE MARGRIET, geb. Mendonk 28/06/1905, wed. Remi de Vilder, Meersstraat 31, 91j.

Wachtebeke 22/04/1997

ONGENAE PATRICK, geb. Zelzate 26/07/1961, ongehuwd, Walderdonk 99, 35j.

Wachtebeke 26/04/1997

DIERICX ROMANUS, geb. Zaffelare 06/11/1928, echtg. Cesarina Schaut, Molenhoek 16, 68j.

Wachtebeke 10/05/1997

RUTTENS PAULINA, geb. Eksaarde 08/08/1907, wed. Gustaaf van

Waes, Godshuisstraat 13, 89j.

Wachtebeke 13/05/1997

VAN DER STRAETEN ANDREAS, geb. Zaffelare 06/03/1906, wed. Helena Dellaert, Lochristi, 91j.

Gent 04/05/1997

NOTTE RACHEL, geb. Wachtebeke 07/04/1921, wed. Marcel Gelfold, Dorp 40a, 75j.

Gent 05/05/1997

VAN DE VOORDE ROBERTUS, geb. Sint-Kruis-Winkel 26/01/1913, echtg. Anna Fontenoy, Reepstraat 25, 84j.

Wachtebeke 18/05/1997

VERBUYT FRANK, geb. Terneuzen (NL) 09/08/1945, echtg. Leyntje Vinke, Axelsvaardeken 48, 51j.

Wachtebeke 19/05/1997

VERHEYNE GEORGETTE, geb. Gent 22/07/1920, wed. Gustaaf de Burggraave, Kievietstraat 7, 76j.

Wachtebeke 20/05/1997

VAN BOVEN MICHEL, geb. Lokeren 11/09/1968, ongehuwd, wonende te Lokeren

Sint-Niklaas 16/05/1997

DE BOCK MAURICE, geb. Moerbeke-Waas 25/04/1916, echtg. Rachel Michiels, Bovenhoek 10c, 81j.

Eeklo 18/05/1997

ALLIET MARIA, geb. Ruislede 26/11/1926, echtg. Frans Gelaude, Langelede 73, 70j.

Gent 20/05/1997

COPPENS BERTHA, geb. Wachtebeke 04/12/1913, wed. Gerardus Buysse, Tulpenlaan 4, 83j.

Wachtebeke 29/05/1997

WILLAERT WIM, geb. Gent 29/04/1997, ongehuwd, Walderdonk 68, 26j.

Gent 25/05/1997

DE GRAEVE HENK, geb. Gent 10/06/1969, ongehuwd, Langelede 137, 27j.

Wachtebeke 14/06/1997

VAN ZELE HILAERE, geb. Sint-Kruis-Winkel 19/04/1933, ongehuwd, Godshuisstraat 13, 64j.

Wachtebeke 12/06/1997

HELDERWEIRT JULIA, geb. Sint-Kruis-Winkel 13/08/1902, wed. Petrus de Mets, Godshuisstraat 13, 94j.

Gent 09/06/1997

DE WAELE CELESTINE, geb. Assenede 28/12/1956, ongehuwd, Walderdonk 37, 40j.

HUWELIJKEN EERSTE VIJF MAANDEN 1997

22/01/1997

DE DECKER BART, Langerbruggekaai 26, Gent
VAN WIJNSBERGHE KAREN, Rechtstro 56, Wachtebeke

24/01/1997

COENE ETIENNE, Molenstraat 54, Wachtebeke
VERSICHEL LILIANA, Sint-Baafsdorp 18, Gent

21/03/1997

DAL MARGRO MAURIZIO, Akkerstraat 16, Wachtebeke
NONNEMAN MARIANNE, Akkerstraat 16, Wachtebeke

21/03/1997

DE BAERE RONY, Nachtegaalstraat 5, Wachtebeke
GEERSHEUVELS BRIGITTE, Nachtegaalstraat 5, Wachtebeke

09/04/1997

WAUTERS DANIEL, Warande 8, Wachtebeke
JANSSENS ANNEKE, Warande 8, Wachtebeke

11/04/1997

WILLEMS RONY, Stationsstraat 142, Wachtebeke
CREVE ANNICK LOUISE, Stationsstraat 142, Wachtebeke

26/04/1997

WILLEMSSEN KOEN, Vooreel 69a Ravels
DE CALUWE PETRA, Kalve 30, Wachtebeke

09/05/1997

NUTTIN BRUNO, Marktplein 4, Nieuwpoort
TACQ LINDA, Meersstraat 54, Wachtebeke

10/05/1997

VAN AELST JEAN PAUL, Pater Verbiststraat 31, Wilrijk
SEGBERS DOMINIQUE, Brandstraat 21, Wachtebeke

16/05/1997

VAN LAECKE FILIP, Langelede 128
THIENPONT TANIA, Europrijislaan 51, Zelzate

17/05/1997

BUYSE PIET, Kerkstraat 56, Wachtebeke
VANGEHUCHTEN BIRGITTE, Lambrechtshoekenlaan 211/1 Merksem

24/05/1997

VAN DE VELDE STEVEN, Begonialaan 6, Wachtebeke
BUYSSE CYNTHIA, Notelarendreef 39, Kampenhout

06/06/1997

AUDENAERT RUDY, Axelsvaardeken 42, Wachtebeke
NICAESE VIVIANE, Edward Pynaertkaai 1, Gent

07/06/1997

DE BRUYCKERE GEERT, Stuyvenbergstraat 30, Evergem
Buysse Lieve, Overslagdijk 10, Wachtebeke

BOUWEVOLUTIE VAN DORP Nr. 38 "WOONHUIS NOTARIS ROEGIERS"

Op de plaats, Wachtebeke Dorp 38, staat één van de weinige oude herenhuisen, gebouwd midden de 19de eeuw, die de gemeente Wachtebeke nog rijk is. Het landelijk karakter samen met de overwegende landbouwbevolking liggen mede aan de basis van een ontbrekende bouwcultuur in de gemeente Wachtebeke. In ons onderzoek, waarvoor wij minstens tien jaar intens speurwerk uittrekken, maken wij geen onderscheid tussen een riante herenwoning en een arbeiderswoning. Op geschiedkundig vlak zijn zij even belangrijk wat betreft de leef- en woongewoonten op Wachtebeke.

Eerste beschrijving van de huidige woonplaats Dorp nr. 38

De eerste beschrijving van het woonhuis (nu dorp nr. 38) met zijn bijhorende gronden vinden wij terug in een inventaris van het Marquette klooster. Het register bevindt zich in het Stadsarchief te Gent.¹

Dit register zal de beginbasis zijn van alle opzoekingen betreffende de bewoning en bebouwing op Wachtebeke. Dit register geeft alle percelen grond, zowel bewoond als niet bebouwd, met eigenaar en/of pachters samen met beloopnummer en perceelnummer. De register dateert uit 1587. Uiteraard bevonden zich vóór die datum reeds woonhuizen en gebouwen op het grondgebied van de gemeente Wachtebeke.

Wachtebeke was in 1587 verdeeld in 64 belopen.² Een landkaart uit die tijd is niet meer voor handen. Een nauwkeurige reproductie van het beloop waarin de percelen die betrekking hebben op het huidige Dorp nr. 38 vinden wij in het jaarboek nr. 23.³ De beschrijving van het goed in 1587 luidt als volgt:

"hofstede met lande en meersch, west de vaert, zuyt Pieter Hebbrecht en erfgenamen, noort de wesen Livinus Stobbelaere nevens 't schuttershof van St. Sebastiaen tot de straete 1300 roeden"

De eigenaars waren de kinderen van Jan Van Damme fs. Livinus met hun moeder. Volgens de normen van die tijd was dit een groot landbouwbedrijf. Het was eigendom, zowel de grond als de gebouwen, van de voornoemde familie Van Damme. De volledige eigendom was gelegen tussen het huidige woonhuis van De Cock Jozef, dorp nr. 48 tot dorp nr. 36. De achterliggende gronden mondden uit aan de Langelede. Door het ontbreken van bepaalde gegevens rond het jaar 1600 (dopen, overlijden en huwelijken) moeten wij ons voor de volgende gegevens over eigenaars en bewoners Dorp 38 steunen op het landboek van Wachtebeke uit 1662.

Volgende generatie Van Damme als eigenaar van Dorp 38

In het jaarboek nummer 23 van de heemkundige kring "Oud Wachtebeke" vinden wij een juistere beschrijving van het woonerf en de omliggende landen die samenhoorden bij de beschrijving uit het jaar 1587.

Het beschreven goed uit 1587 bestond uit vijf percelen uit het eerste beloop:

- Beloop 1 nr. 48 hofstede	347 r.
- Beloop 1 nr. 49 land	204 r.
- Beloop 1 nr. 50 land	210 r.
- Beloop 1 nr. 51 meersch	353 r.
- Beloop 1 nr. 52 land beplant met eiken bomen	183 r.
samen:	1297 r.

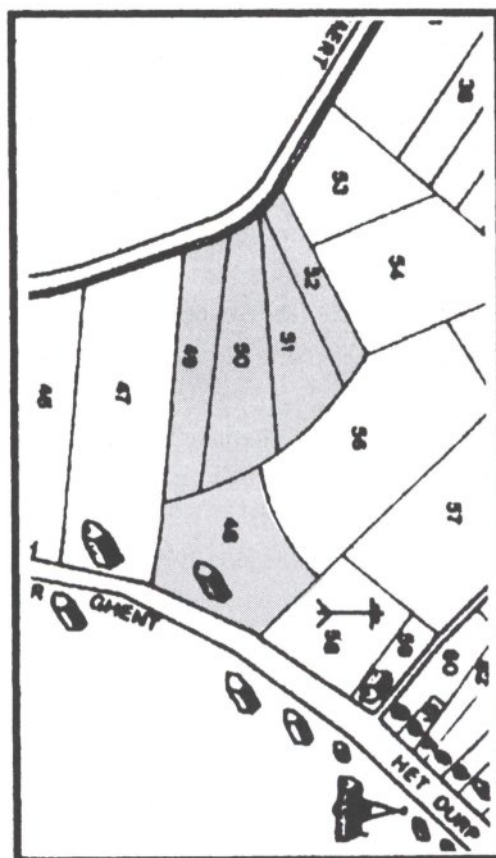

Foto 1: Deel van Beloop 1; de nummers 48, 49, 50, 51 en 52 vormden het geheel van Dorp 38. (1662)

Het verschil met de oppervlakte vermeld in 1587 bedroeg 3 roeden. Dit verschil is te aanvaarden als niet bestaand. Het goed behoorde in zijn geheel toe aan de erfgenamen van Pieter van Damme. Dit moet een zoon geweest zijn van Jan van Damme fs. Lieven. Volgens de parochieregisters was Pieter van Damme gehuwd met Marie Stobbeleere. Dit gezin woonde op het ouderlijke erf van de familie van Damme. Omdat de parochieregisters maar beginnen in 1612 kunnen wij de volgende onvolledige gegevens geven:

¹ SAG, fonds Marquette nr. 270, p.4v, eerste beloop nummer 41.

² W. De Coninck, Langs Wachtebeekse wegen, jaarboek Heemkundige Kring "Oud Wachtebeke" nr. 23, 1989.

³ W. De Coninck, Langs Wachtebeekse wegen, jaarboek Heemkundige Kring "Oud Wachtebeke" nr. 23, 1989, p.15. Het eerste beloop: VAN DEN GANSENBILCK NAAR HET KASTEEL VAN MAELSTEDE

Kinderen uit het huwelijk Pieter van Damme met Marie Stobbeleere:

- Maria ° Wachtebeke 17/12/1612
- Catharina ° Wachtebeke 18/01/1615
- Anna ° Wachtebeke 19/06/1916
- Carolus ° Wachtebeke 22/07/1618
- Laurentia ° Wachtebeke 18/10/1620

Petrus van Damme overleed te Wachtebeke op 19 december 1634, zijn echtgenote Marie Stobbeleere overleed te Wachtebeke op 11 maart 1674.

Pieter van Zele de oude, burgemeester van Wachtebeke (1676-1709), en zoon Pieter van Zele de jonge als eigenaars van Dorp 38

Dat de woonplaats Dorp 38 steeds voorname eigenaars en inwoners van Wachtebeke heeft gehad leiden wij af uit het feit dat Pieter van Zele fs. d'Heer Pieter van Zele de oude in 1728 als belastingbetaler op het goed stond ingeschreven.⁴ Waarschijnlijk woonde Pieter van Zele de oude samen met zijn echtgenote Joanna Raes reeds in het dorp vanaf 1670, het jaar waarin hun eerste zoon Petrus op 28 november 1670 het levenslicht zag. In 1676 werd Pieter van Zele de oude als burgemeester van Wachtebeke benoemd. Hij bleef burgemeester tot 1708, het jaar waarin hij overleed.

Pieter van Zele de jonge was gehuwd met Catharina van Heddeghem. Uit dit huwelijk werden te Wachtebeke dertien kinderen geboren:

- Petrus ° Wachtebeke 24/04/1699
- Joanna Judoca ° Wachtebeke 07/01/1701
- Isabella ° Wachtebeke 02/01/1703
- Joannes Baptist Judocus ° Wachtebeke 12/08/1704
- Carolus ° Wachtebeke 08/10/1705
- Maria Judoca ° Wachtebeke 15/08/1707
- Franciscus Norbert ° Wachtebeke 07/01/1709
- Joannes Franciscus ° Wachtebeke 14/09/1711
- Bernard Augustinus ° Wachtebeke 16/08/1713
- Catharina Angelina ° Wachtebeke 27/03/1715
- Coleta Theresia ° Wachtebeke 12/11/1716
- Maria Jacoba ° Wachtebeke 29/01/1719
- Coleta Theresia ° Wachtebeke 17/04/1720

Pieter van Zele de jonge overleed te Wachtebeke in maart 1728.

Pieter Buys(e) als tussentijdse eigenaar van het goed Dorp 38

Pieter Buys(e) treedt in 1729 op als belastingbetaler van de percelen nummers 48 - 49 - 50 - 51 - 52 en 56 van beloop nummer 1.⁵ Pieter Buys was gehuwd met Petronella Goeman. Petronella Goeman zou later huwen met Pieter Poppe burgemeester van Wachtebeke.

De weduwe Adriaen de Roeck als eigenaar van Dorp 38

In 1731 trad de weduwe Adriaen de Roeck op als eigenaar van het huidige Dorp 38.⁶ Adriaen de Roeck was driemaal gehuwd, de eerste maal op 17 november 1685 met Janneken de Caluwé. Uit dit huwelijk werden 7 kinderen geboren:

- Maria Anna ° Wachtebeke 05/11/1686
- Franciscus ° Wachtebeke 23/05/1688
- Petrus ° Wachtebeke 05/07/1691
- Petrus ° Wachtebeke 31/08/1693
- Petronella ° Wachtebeke 24/11/1694
- Judoca ° Wachtebeke 19/12/1698
- Joanna Maria ° Wachtebeke 04/12/1701

Janneken de Caluwé kwam te overlijden te Wachtebeke in 1706. Haar echtgenoot Adriaen de Roeck herhuwd op 30 mei 1706 met Catharina Hoogstael. Uit dit huwelijk werd slechts 1 kind geboren:

- Judoca ° Wachtebeke 22/12/1706

Catharina Hoogstael overleed te Wachtebeke op 12 juni 1707. Op 29 november 1707 trad Adriaen de Roeck voor de derde maal in het huwelijk dit keer met Catharina de Geytere.

Uit dit huwelijk werden nog 8 kinderen geboren:

- Jacobus Franciscus ° Wachtebeke 10/11/1708
- Joanna ° Wachtebeke 24/02/1711
- Judocus ° Wachtebeke 30/08/1713
- Petrus ° Wachtebeke 13/07/1716
- Catharina ° Wachtebeke 06/10/1718
- Livina ° Wachtebeke 06/11/1718
- Carolus ° Wachtebeke 15/07/1720
- Elisabeth ° Wachtebeke 15/11/1721

Op 23 maart 1730 overleed Adriaen de Roeck. Hierbij werd een staat van goed opgemaakt waaruit blijkt dat er uit zijn eerste huwelijk nog 1 kind in leven was met name Maria, die toen gehuwd was met Andries Ghijsle. Uit zijn tweede huwelijk waren geen kinderen meer in leven en uit zijn derde huwelijk waren nog drie kinderen in leven met name, Jacobus, Joanne en Isabella (Elisabeth). Lang bleef de weduwe Adriaen de Roeck (overleden te Wachtebeke op 8 oktober 1741) niet als eigenaar en belastingbetaler ingeschreven. In 1738 zien wij andermaal een nieuwe belastingplichtige.

Jan van Ackere fs. Gheraert als nieuwe belastingplichtige voor Dorp 38

Jan van Ackere trad in 1738 op als belastingplichtige voor de grondbelastingen op Dorp 38.⁷ Jan van Ackere was gehuwd te Wachtebeke op 4 februari 1736 met Isabella van de Woestijne. Uit dit huwelijk sprongen 10 kinderen:

- Jacobus ° Wachtebeke 28/09/1737
- Aldegonde Theresia ° Wachtebeke 03/02/1740
- Franciscus Mathias ° Wachtebeke 21/09/1742
- Petronella ° Wachtebeke 01/06/1745
- Judocus ° Wachtebeke 20/10/1746
- Franciscus Dionisius ° Wachtebeke 09/10/1749
- Catharina Francisca ° Wachtebeke 06/12/1750
- Constantinus Franciscus ° Wachtebeke 20/07/1753
- Joannes ° Wachtebeke 05/10/1755
- Anna Francisca ° Wachtebeke 26/11/1756

⁴ RAG, Dep. Amb. ASS. nr. 237, p.76v.⁵ RAG, Dep. Amb. ASS. nr. 237, p. 76v

⁶ RAG, Dep. Amb. ASS. nr. 239, p. 18r

⁷ RAG, Dep. Amb. ASS nr. 239, P. 6r en 80v

In 1752 werden de achterliggende gronden nr. 49,50,51 en 52 van het eerste beloop eigendom van Jooris van Hersele fs. Jans. Het woonhuis en de erf nr. 48 bleef eigendom van Jan van Ackere.

Joannes Baptist Dhooghe en Jan van Doorn als gezamenlijke eigenaars van Dorp 38

Wanneer Joannes Baptist Dhooghe en Jan van Doorn eigenaars geworden zijn van het goed Dorp 38 hebben wij niet kunnen achterhalen. Tussen 1662 en 1769 werd een deel van perceel nr. 48 verkaveld in twee delen. In 1769 behoorden deze delen aan Jan van Doorn en Joannes Baptist Dhooghe. Joannes Baptist Dhooghe was bakker van beroep. Een deel van perceel nr. 48 en de percelen nummers 52 en 51 werden in 1769 verkocht aan Pieter de Sijn, gehuwd met Maria Leroux. Voor 1784 werd het andere deel van perceel nr. 48 samen met de percelen 49 en 50 verkocht aan Josephus van den Hende, gehuwd met Bernardina van Overtveld

De familie Van den Hende, landmeters van beroep, eigenaars van Dorp 38

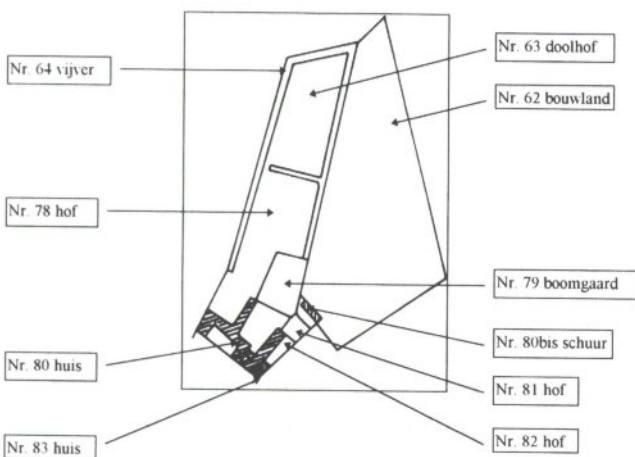
Voor de verdere opvolging betreffende Dorp 38 beperken wij ons tot de percelen die toebehoren aan de familie Van den Hende-Van Overtveld. Waar Josephus van den Hende met Bernardina Van Overtveld huwden is ons niet bekend. Uit dit huwelijk werden volgens ons bekende gegevens de volgende kinderen geboren:

- Sophia Benedicta Marie °
- Franciscus Bernard ° Wachtebeke.12/11/1762
- Joannes Franciscus ° Wachtebeke 26/11/1767

Josephus van den Hende overleed te Wachtebeke op 26 september 1783, zijn echtgenote Bernardina van Overtveld overleed te Wachtebeke op 20 januari 1796. Sophia Benedicta Marie van den Hende huwde Henricus van Kerckhove. De broer van Sophia, Franciscus van den Hende, was advocaat te Brussel.

Hernummering van belopen naar kadastrumnummers in 1810. en de nieuwe eigenaars

Onder het bewind van Napoleon 1795-1813 werd de nummering en de indeling van het kadaster grondig gewijzigd. Voor wat het

FotoII: Overzicht kadaster 1810 van Dorp 38.

huidige Dorp 38 aangaat kregen wij de volgende beschrijving en indeling met eigenaars:

Sectie D nr. 62 bouwland

Van Kerckhove Henricus X Sophia Benedicta Marie van den Hende

Sectie D nr. 63 doolhof

Van Kerckhove Henricus X Sophia Benedicta Marie van den Hende

Sectie D nr. 64 vijver

Van Kerckhove Henricus X Sophia Benedicta Marie van den Hende

Sectie D nr. 78 hof

Van Kerckhove Henricus X Sophia Benedicta Marie van den Hende

Sectie D nr. 79 boomgaard

Van Kerckhove Henricus X Sophia Benedicta Marie van den Hende

Sectie D nr. 80 huis

Van Kerckhove Henricus X Sophia Benedicta Marie van den Hende

Sectie D nr. 80bis schuur

Van Kerckhove Henricus X Sophia Benedicta Marie van den Hende

Sectie D nr. 81 hof

Van Kerckhove Henricus X Sophia Benedicta Marie van den Hende

Sectie D nr. 82 hof

Van den Hende Franciscus advocaat te Brussel

Sectie D nr. 83 huis

Van den Hende Franciscus advocaat te Brussel

De nummers sectie D nr. 84 (huis) en Nr. 85 (hof) behoorden toe aan Josephus Tacq en zijn werkvrouw Marie Catharina Dhooghe. Volgens de informatie bij de perceelnummers zien wij dat de achterliggende gronden aangelegd werden in een tuin met doolhof en vijver. Tot op heden spreekt de familie Teirlinck nog steeds van hun doolhof in hun gewezen tuin.

Juiste verkoop- of verdelingsdatums zijn moeilijk terug te vinden. Daarom beperken wij ons tot de opvolging van eigenaars en gebruik van de gronden toebehorende tot Dorp nr. 38. Voor de hernummering van het kadaster volgens het huidige stelsel in 1830 werd de eigendom nog tweemaal verkocht.

Notaris Livinus Leyns als eigenaar van Dorp nummer 38

Wanneer de verkoop plaats had, valt moeilijk te achterhalen. Dit opzoeken vergt onderzoek in notarisarchieven wat in vele gevallen financieel moet vergoed worden. Zodoende beperken wij ons hier tot de gegevens uit het kadaster.

Sectie D nr. 62 bouwland

Leyns Livinus notaris te Gent

Sectie D nr. 63 bos

Leyns Livinus notaris te Gent

Sectie D nr. 64 water

Leyns Livinus notaris te Gent

Sectie D nr. 78 tuin

Leyns Livinus notaris te Gent

Sectie D nr. 79 bouwland

Leyns Livinus notaris te Gent

Sectie D nr. 80 huis

Leyns Livinus notaris te Gent

Sectie D nr. 80bis schuur

Leyns Livinus notaris te Gent

Sectie D nr. 81 tuin Leyns Livinus notaris te Gent

Voor notaris Leyns was dit een geldbelegging. Zodra hij kon verkocht hij alle goederen met uitzondering van nr. 81 en nr. 64 aan Joannes Julien Guequier.

Dokter Guequier Joannes Julien als eigenaar van Dorp nummer 38

Wanneer deze dokter de woning met afhangen heeft gekocht weten wij niet. De verkoop moet wel gebeurd zijn vóór 1830. De nieuwe nummering ziet er als volgt uit:

Sectie D nr. 983 huis	1a 50ca
Guequier Joannes Julien eigenaar te Gent	
Sectie D nr. 984 tuin	2a 70 ca
Guequier Joannes Julien eigenaar te Gent	
Sectie D nr. 992 boomgaard	13a 80ca
Guequier Joannes Julien eigenaar te Gent	
Sectie D nr. 993 ^a huis	15a 70c
Guequier Joannes Julien eigenaar te Gent	
Sectie D nr. 993 ^b huis	50ca
Guequier Joannes Julien eigenaar te Gent	
Sectie D nr. 993 ^c huis	40ca
Guequier Joannes Julien eigenaar te Gent	
Sectie D nr. 994 land	2ha 68a 20ca
Guequier Joannes Julien eigenaar te Gent	

Bij het tot stand komen van de huidige kadastrumnummers werden de verschillende percelen als volgt genummerd en benoemd:

Sectie D nr. 988 huis	7a 40ca
Sectie D nr. 989 tuin	79a 60ca
Sectie D nr. 979 land	1ha 87a 30ca

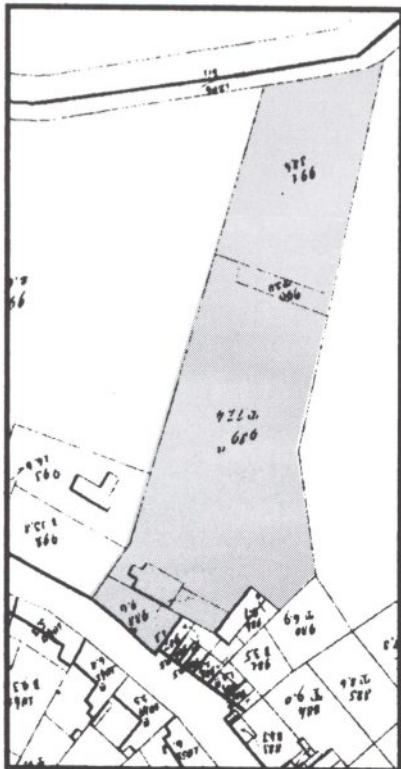

Foto III: Overzicht kadaster 1860 van Dorp 38.

Sectie D nr. 985 huis	50ca
Sectie D nr. 986 huis	50ca
Sectie D nr. 987 stalling	1a 80ca
Sectie D nr. 990 tuin	3a
Sectie D nr. 991 land	38a 40ca

Tussen 1845 en 1883 hadden er verschillende verbouwingen en grenswijzigingen plaats. In 1845 werd het woonhuis, D988 vergroot en werd een grenswijziging doorgevoerd met D989. In 1847 werd andermaal het huis vergroot en kreeg het nummer D988^b. Men mag aannemen dat het huidige gebouw nu bewoond door notaris Roegiers gebouwd is in 1846. Dit is één jaar vroeger dan de inschrijving in het kadaster. De wijzigingen in het kadaster worden ongeveer één jaar later aangevuld na de uitvoering van de werken.

In 1864 werden de twee kleine woningen onder de nummers D985 en D986 omgevormd tot een veestal. Al deze werken werden uitgevoerd voor rekening van de eigenaar dokter Joannes Julien Guequier te Gent. In 1883 werden de meeste goederen verkocht.

Familie Pulinckx als eigenaar van Dorp 38

In 1883 verwierf Lodewijk Victor Pulinckx - Cauwe het grootste gedeelte van de gronden en gebouwen die horen bij Dorp 38. Er volgde een samenvoeging van de nummers D984, D983, D986 en D987 samen met een grenswijziging met D989^a. Daaruit volgde het nummer D988^b.

In 1887 werd de eigendom gezamenlijk bezit van de drie zusters Julia, Esther en Alix Pulinckx. In 1888 greep er een grondige reconstructie plaats en het woonhuis D988^b met een oppervlakte van 15a 90ca werd verdeeld in D988^c, D988^d en D988^e. In de komende jaren werden diverse veranderingen aangebracht de beschrijving van de goederen luidde uiteindelijk als volgt:

Sectie D nr. 988 ^b huis	9a 30ca
Sectie D nr. 988 ⁱ stoomfabriek voor drukletters	1a 90ca
Sectie D nr. 988 ^f huis	40 ca
Sectie D nr. 988 ^g werkhuis	

In 1893 sprak men niet meer van de stoomfabriek voor drukletters maar werd het gebouw ingeschreven als "landgebouw". De zusters Pulinckx droegen de goederen aan elkaar op tot wanneer Julia Pulinckx het goed op 26 maart 1908 verkoopt.

Notaris Karel Dorval als eigenaar van Dorp 38

Voor notaris Emiel Lemineur te Antwerpen werden op 26 maart 1908 de volgende goederen verkocht aan Karel Dorval - de Potter notaris te Wachtebeke:

Sectie D nr. 988 ^l huis	1a 50ca
Sectie D nr. 988 ^m huis	1a 50ca
Sectie D nr. 988 ⁿ huis	8a 20ca
Sectie D nr. 988 ^o landgebouw	2a 50ca

Later kocht notaris Dorval ook de nummer 991^b lusthof en D991^c broeikast.

Alles samen in oppervlakte 1ha 93a 50ca.

Volgens het bevolkingsregister, boek 1 blz. 27 dorp nr. 32, verliet

de familie Carolus Ludovicus Dorval gehuwd met Delphina Albina De Potter samen met hun kinderen Adelaide, Marie, Daniel, Magdalena, Basiel en Margaretha de gemeente op 26 juli 1921. Hun zoon Frans Dorval was overleden tijdens hun dertienjarig verblijf in de gemeente Wachtebeke. Als huishoudsters en knechten stonden de volgende personen ingeschreven: Emma Sophia De lacourt (wed. Joannes Seynaeve), Bertha Seynaeve (nog in leven en wonende in het rustoord De Mey Godshuisstraat 13), Theophiel van Kersschaever, Maria Claeve en Aloysius van Kersschaever.

Karel van Laere, wijnhandelaar, als eigenaar van Dorp 38

De verkoop van de eigendommen van Notaris Dorval, het huidige Dorp 38, vond plaats voor notaris De Mulder te Gent op 18 april 1921. Na het doven van het kaarslicht werd het goed toegewezen aan Karel van Laere, wijnhandelaar te Antwerpen. Waarschijnlijk heeft Karel van Laere dit goed gekocht als geldbelegging want reeds twee jaar later volgt een verkoop van de goederen.

Familie Stevelinck te Gent als eigenaar van Dorp 38

De verkoop van het volledige goed had plaats voor notaris van Damme te Wachtebeke op 5 maart 1923. De koop werd toegewezen aan Petrus Stevelinck, handelaar in naaimachines te Gent. (Dampoortstraat). Op verschillende postkaarten van dit gebouw staat de naam "Kasteelken Stevelinck" vermeld.

Vier jaar later werd een gedeelte van het goed verkocht. Het ander gedeelte werd verkocht in 1929.

Familie Teirlinck als eigenaar van Dorp 38

De nummers D988^a en D991^b "*woonhuis met afhangen en lusthof*" samen 71a 75ca groot werd op 2 maart 1927 verkocht aan Polidoor Teirlinck, notaris en burgemeester te Sint-Kruis-Winkel.

Het andere gedeelte, de nummers D988^l, D988^o en D991^c "*een woonhuis met boomgaard, vijver, groenselhof en broeikast*" samen 1ha 20a 50ca groot werd verkocht op 13 maart 1929 aan Petrus Bundervoet, bloemist van beroep. Het woonhuis was gelegen waar nu Dorp 40 gelegen is.

Er hadden verschillende herverdelingen van de achtergrond plaats tussen 1927 en 1937. Eén van die verkavelingen had plaats in 1937. Het nummer D991^f werd herverdeeld en krijgt een nieuw deelnummer D991^g (groot 5000, 19 m²). Dit stuk beschreven als een "*vijver met bijhorende grond tot aan de Langeledevaart*" werd verkocht op 26 juli 1937 bij notaris Buysse te Moerbeke-Waas aan Polidoor Teirlinck. Na het overlijden van Polidoor Teirlinck op 12 november 1941 kwam het goed in eigendom van de kinderen Teirlinck. Het zijn Gilbert Teirlinck, notaris van beroep, Marie Teirlinck, gemeente- en provincieraadslid en Rosa Teirlinck die in 1941 de gronden en gebouwen die toebehoorden aan Petrus Bundervoet aankopen waardoor het goed terug zijn volle grootte verkrijgt als in de jaren 1800. Notaris Gilbert

Foto IV: Voorkant van de woning anno 1935.

Foto V: Zicht op de achtergevel anno 1935.

in neo-Lodewijk XVI-stijl. Bepleisterde en beschilderde lijstgevel met dubbelhuisopstand op blauwgrijsgeschilderde plint. Kolossale Corinthische pilasters op hoge geprofileerde basis markeren gevelhoeken en centrale deurtrav. met bekronend gebogen fronton met radvenster en festoen. Rechth. vensters in geriemde omlijsting met oren en sluitsteen; spiegels in de verdiepte borstweringen. Beneden vensters met luiken. Brede rechth. deur met stoep van drie tr., in geprofileerde arduinen omlijsting op neuten, onder rechte druiplijst; bewaard houtwerk en bovenlicht. Eenvoudige, bepleisterde achtergevel met rechth.muuropeningen, arduinen dorpels en persiennes. Twee houten dakkapelletjes onder driehoekig fronton. In de tuin, vierkante bakstenen duiventorentje onder zinken tentdak met windhaan. Drie gevels met twee vlieggaten onder de omlopende houten gootlijst. Rondboogdeur en -luik in vierde zijde.⁸

Na de verkoop werden dringende renovatiewerken uitgevoerd. De inrichting werd aangepast naar de huidige maatstaven. Gelukkig blijft het uiterlijke van de woning met zijn duiventoren bewaard zodat één van de weinige Wachtebeekse herenhuizen geconserveerd wordt voor ons nageslacht.

P. Hesters

Teirlinck overleed te Wachtebeke op 27 januari 1978. Een gedeelte van de eigendom, verkregen bij koop van Petrus Bundervoet, werd verkaveld en verkocht aan notaris Dirk Plasschaert, neef van de kinderen Teirlinck. Dit huis met afhangen, Dorp 40, zal later het woonhuis worden van notaris Dirk Plasschaert, vervolgens rustoord "Ten Berge" en heden in 1997 appartementsgebouw van NV Parijs uit Zelzate.

Notaris Roegiers als eigenaar van Dorp 38

Bij gebrek aan opvolgers en de grote onderhoudskosten aan de woning die niet aangepast was voor de levensbehoeften van de ouderwordende eigenaars, de gezusters Marie en Rosa Teirlinck, besluiten zij hun eigendom gelegen Dorp 38 te Wachtebeke te verkopen.

Dit gebeurt voor notaris Van Damme te Lochristi op 8 april 1986. Het goed bestond uit de volgende nummers:

- Sectie D nr. 988y huis
- Sectie D nr. 991m lusthof
- Sectie D nr. 988z lusthof

Het woonhuis wordt in de woninggids "Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen" als volgt beschreven:

Onderkelderd breedhuis van zeven trav. en twee bouwl. onder pseudo-mansardedak (pannen) gebouwd ca. 1844 op de plaats van een kleinere woning. Monumentaal uitgewerkte voorgevel

Foto VI: Polydore Marie Gustave Teirlinck (1863 - 1941) en Juliette Pauline Verlinde (1872 - 1949).

⁸ Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen, Provincie Oost-Vlaanderen Arrondissement Gent, Kantons Evergem - Lochristi, 12N 4, 1993, pp. 326-327

WACHTEBEKE, VAKANTIELAND

Door mijn geboorte ben ik Wachtebekenaar ; maar na amper 6 maanden werd ik Antwerpenaar.

De Wachtebeekse familie was zeer talrijk en zeker de grootouders waren de magneten die ons telkens naar de streek lokten.

Alle vakanties maakten mijn broer en ik de streek onveilig, samen met anderen natuurlijk.

Van de geslotenheid in de stad naar de ruimte op de buiten was telkens opnieuw een belevenis. Met kozijnen, nichten en vrienden werd van deze gelegenheid ten zeerste genoten.

We beleefden van alles : zwemmen in de Moer- en Langeledevaart ; met een bende naar de "witten heuvel", voorzien van tent en mondvoorraad. De heuvel was wel wit maar we kwamen er zwart af. 's Avonds liepen we spook op het kerkhof. Aan de achterkant was een gat in de haag.

De wissen van grootvader moesten alle dagen gekeerd worden in de grachten naar de Moervaart. In de winter bezorgden die schoven wissen verse paling, soms liep er een konijntje in ons armen (?).

Grootmoeder bakte alle weken vers brood. Zulk brood maakt men nu niet meer.

We stonden in bewondering voor de draaiende windmolens in de Molenhoek. Met open mond keken we naar het beslaan van de paarden bij de smid. We mochten aan de blaasbalg trekken om het vuur aan te wakkeren.

Bij nonkel Slachter gingen we mussenklemmen kopen... maar die kregen we dan wel gratis !

De ene wijkkermis na de andere bracht de nodige variatie. De Vlaamse Kermis in de tuin van het klooster was een hoogtepunt. De televisie teisterde het sociale leven nog niet ! Tijdens de zomeravonden kwamen de burensamen op straat voor een gezellige babbel tot het donker werd. De jeugd luisterde, speelde voetbal of stak katekwaad uit.

De fiets vergrootte onze horizon. Grote tochten in de vrije natuur brachten ons in de omliggende dorpen en zelfs over de grens. De 'klassieker' Antwerpen-Wachtebeke en terug werd toen in het leven geroepen. Die werd in alle seizoenen meermaals gereden !

In heel dat decor van het Wachtebeke van toen speelden talrijke markante personages een groot of een klein rolletje. Velen van hen zijn me nog steeds bijgebleven, zoals : Anna Vijge, de Pruis, Tjeefke de Mandenmaker, Delle Zevekotte, Madammeke De Pauw, Bieter en Riene Sause, Triene Pol, Waldack, Meneerke Omer Van Pottelberghe, Georges Hesters, Steefke Sette, de Slock's, pastoor Camerman, de 'roste' onderpastoor Bredael, Roste Coppens, Slachter Vervae, Jan Apers, de smid uit de Molenhoek, Emerence Voorde, velomaker Wispelaere op Kalve, Kamiel Saman, Mie Tetto, Staf Ceriez, Cyriel Ongenae, Van Gaever, Lowietje David, de Scheires, Fierens, meesters Acke, Casneuf en Dewaele, Synave met zijn constateurs, zotte Gou, zwarte Achiel van bij Mossevelde, De Fleurquin (ooit nog kampioen lopen), Buerinck (de 'swis' in de kerk), de sjampetter, de kantonnier en nog vele anderen. Zij maakten allen de sfeer in het dorp.

Maar die sfeer is niet meer zoals weleer ! Die komt zelfs nooit meer weer !

Michel Vervae
geboren te Wachtebeke
als zoon van
Fons van de Pruis

INHOUDSTAFEL:

Voorwoord	Cesar David	blz. 17
Keuredag - Zondag 10 augustus 1997	Cesar David	blz. 18
Mijn soldatenleven in den oorlog van 1940	A. Creve	blz. 19
Staat van onze bevolking	P. Hesters	blz. 24
Bouwevolutie van dorp Nr. 38 "woonhuis notaris Roegiers"	P. Hesters	blz. 26
Wachtebeke, vakantieland	Michel Vervae	blz. 32

HEEMKUNDIGE KRING «**oud wachtebeke**»

Carte figurative van de prochie Wachtebeke
gedelineert en ghemaket by my onderschreeven ghe-
sworne Landmeter verduende binnen Wachtebeke naar
de waarachtige ghelegentheit ten verzoeken van Ewre
Heere Theodorus van Abbe van St. Petrus nevens Ghent
omme te volghen in sijne Boucke als leencker jegens
den Grave van Walou Verheerde de selve Carte ghegheent
in conformiteit van contracte in date 24 May 1219
aengheghaven tuschen den Clouster van de Billoche
den Abbe van St. Petrus Clouster by Ghent en
Janni Steven van Iddighem my Licentie ghesen 24
novembere 1219 drijelocck. Ende nu ander teken
P. De Vos met parische

Waarvan afschrift
Ghent 21 maart 1868

Handwritten signature
1868

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Hesters, Stationsstraat 165, 9185 Wachtebeke, tel. (09) 345 04 63

*"Dan zien wij Uw verkorenen gezegend
vieren als Uw volk onze vreugde"*

Psalm 106 - 5

Waarde Heemvrienden,

Psalm 106 is aan ons bewaarheid geworden op de Keuredag, want wij werden gezegend met prachtig zomerweer, een onvergetelijke ambiance, een vlot verlopen ceremonie van begin tot einde, zodat het vele volk kon vieren in vreugde. De Keuredag met overdracht van de Privilegiëncouffre/ 20 jaar Safarkensmarkt/30-jarig bestaan van onze Heemkring, een onvergetelijk geslaagde combinatie van vieringen op zondag 10 augustus 1997. Het relaas van dit alles vindt U elders in dit blad. Waar echter het hart van vol is daar loopt de mond van over en zo kan ik niet nalaten nog even door te bomen over deze heuglijke dag. Een beloning voor het vele werk dat werd verzet voor het welslagen. Niet alleen trouwens door de Heemkring en de collega's van de Stuurgroep van de Vier Ambachten, maar ook en zelfs vooral door het Gemeentebestuur en inzonderheid door de Cultuurdienst. In geen enkel Ambacht is het immers gezien dat alle inwoners een lijvig boekje thuisbezorgd kregen met alle gegevens over de Keuredag, de eraan verbonden geschiedenis en aansluitend ook alle gegevens over de Safarkensmarkt. Van de onbekendheid van het gewone volk met het hele gebeuren, waar de andere Heemkringen zich zo vaak over bekloegen, kon hier immers geen sprake meer zijn. Op de massale toeloop op Overslag hebben de collega's-raadsheren zich de ogen uitgekeken. Het was zowaar bijna te druk om de Couffre ordentelijk over de grens en op de wagen te krijgen. Vooraf waren zij reeds ondersteboven van de gulle ontvangst in Snoopy, waar de uitbaters gezorgd hadden voor een rijkelijk en mooi verzorgde tafel met broodjes en toespis allerhande. Toen ook nog de plaatselijke harmonie het feest kwam opluisteren en het cortège wagens met genodigden aankwam kon hun bewondering niet op. De baljuws en de raadsheren en edeldames die een plaatsje hadden kunnen bemachtigen op de hoge wagen waren ook vol lof voor de grote belangstelling onderweg. Eens op het Persijnplein aangekomen, midden het gewoel van de Safarkensmarkt in volle zwier, geraakten zij niet uitgekeken. De feilloze organisatie, de gulle traktatie door de Burgemeester met Keurebier in het schitterende Keureglas, het geanimeerd vertoeven op de Safarkensmarkt, de voortreffelijke maaltijd nadien in "De Kastelein", Wachtebeke ligt beslist in het bovenste schuifje. Op gebied van voortreffelijke ontvangst waren zij

al wat gewoon met de voorbereidende vergaderingen in Davidsemeuln maar de Keuredag sloeg alles. Bij zijn toespraak op de receptie uitte Voorzitter Sarneel van de Heemkring Sas Van Gent, die volgend jaar de Couffre zou ontvangen, niet zonder reden zijn bezorgdheid over de manier waarop zij dit gebeuren gestalte moeten geven na wat zij hier hadden meegemaakt. Wij in Wachtebeke hebben het er in elk geval behoorlijk van afgebracht. Ik voel het mij dan ook als plicht het College van Burgemeester en Schepenen te danken voor hun financiële en materiële tussenkomst, Cultuurfunctionaris René De Pauw en zijn medewerkers voor hun inbreng en het immense werk dat zij hebben verzet, het Safarkenscomité onder leiding van Gerard Nevejans die de Keuredag zinvol wisten in te passen in het dorpsfeest, Bierhandel De Bruyne die het risico van het Keurebier op zich nam, niettegenstaande ik hem had opgezadeld met weliswaar mooie maar dure etiketten. Dank aan gelegenheidsfotograaf Robert De Kerpel die het hele feest in 72 mooie foto's heeft vastgelegd en aan cameraman Gilbert Van Hoecke die een majestueuze videofilm heeft gedraaid met de merkwaardigste toeristische plekjes van onze gemeente, het hele Keuredaggebeuren van begin tot einde en enkele leuke shots van de Safarkensmarkt. Dank ook aan het bestuur en de medewerkers van onze Heemkring, inzonderheid aan Tom Hoebeke, ons kersvers bestuurslid die met zoveel verve op het podium de ceremonie heeft geleid en alle anderen die zich voortreffelijk hebben gekweten van de hun toevertrouwde taak. Gelukkig blijft er van zoveel moois nog enig aandenken. De Privilegiëncouffre is nog een gans jaar te bewonderen in het gemeentehuis en Marc De Bruyne heeft wellicht nog enkele kratten van het verrukkelijk Keurebier in voorraad. De uniek mooie Keureglazen zijn er echter niet meer. Op de receptie reeds lastig gevallen om doosjes Keureglazen en door de grote vraag ook nadien, heb ik bij de fabriek nog een bestelling kunnen plaatsen, zodat begin oktober een zending Keureglazen beschikbaar zal zijn. In feite is zo'n setje glazen een ideaal geschenk voor of van iedere rechtgeaarde Wachtebekenaar. Bestellen kan tot zolang de nieuwe voorraad strekt bij

De Kringvoorzitter
Cesar DAVID

STAAT VAN ONZE BEVOLKING

OVERLIJDENS JUNI TOT SEPTEMBER 1997

Wachtebeke 18/06/1997

VERDURMEN ROSALIE LOUISE, geb. Wachtebeke 09/09/1914, wed. Emiel Leonard Antheunis, Godshuisstraat, 13, 83j.

Wachtebeke 24/06/1997

VAN REGENMORTEL ANNA HORTENCE, geb. Zaffelare 09/05/1912, echtg. Eduard De Vliegheer, Godshuisstraat, 13, 85j.

Wachtebeke 29/06/1997

VAN HOYE IRMA EMILIE, geb. Stekene 03/05/1920, wed. Alphons Van der Linden, Ramonshoek, 77j.

Wachtebeke 29/06/1997

DEMEYER GABRIELLE LUDOVICA ADOLPHINA, geb. Drogen 29/09/1913, wed. Antonius Valère Vermeersch, Godshuisstraat, 13, 83j.

Wachtebeke 08/07/1997

VAN HOECKE CLEMENT VICTOR, geb. Wachtebeke 12/10/1923, echtg. Ivonne Maria Braem, Meersstraat, 31, 73j.

Wachtebeke 09/07/1997

HILLAERT DIANA LEONIE, geb. Wachtebeke 25/07/1934, echtg. Michel Theophiel De Bruyne, Stationsstraat, 7, 63j.

Wachtebeke 12/07/1997

VAN DAMME IRMA JOANNA, geb. Eksaarde 03/09/1903, wed. Gustaaf Joseph L'Ecluse, Godshuisstraat, 13, 93j.

Gent 13/07/1997

VAN GOETHEM ALBERT, geb. Zwijndrecht 26/08/1921, wedn. Marie Clementina Augusta De Bruyne, Stationsstraat, 9, 75j.

Wachtebeke 25/07/1997

SCHAUT RACHEL MARIE LEONIE, geb. Zuiddorpe 12/06/1912, wed. Eduard Van Bambost, Schoolstraat, 10, 85j.

Wachtebeke 30/07/1997

COOLEN OCTAAF SIDONIUS, geb. Sint-Amansberg 23/03/1925, echtg. Simonne Emilienne Van Belleghem, Langelede 156, 72j.

Wachtebeke 03/08/1997

SENAVE BERTHA MARIA EMMA, geb. Sint-Kruis-Winkel 24/03/1901, wed. Julianus Buysse, Godshuisstraat, 13, 96j.

Gent 04/08/1997

VAN CALES IRENA ELODIE SILVY, geb. Aalter 17/07/1920, wed. Ferdinand Emiel Leo Breaert, Meersstraat, 31, 77j.

Gent 12/08/1997

COLPAERT JACQUES JOSEPH HONORÉ JEAN, geb. Gent 18/04/1928, ongehuwd, Meersstraat, 31, 69j.

Eeklo 14/08/1997

MENEVE GEORGES EDUARD, geb. Zelzate 08/06/1913, echtg. Laura Augusta Marie L'Ecluse, Dorp 18, 84j.

Gent 17/08/1997

BEQUOYE PHARAHILDE ROSA, geb. Merksem 16/04/1931, echtg. Leon François Wijckaert, Lijsterstraat, 9, 66j.

Gent 24/08/1997

ROETS ACHIEL ALFONS, geb. Wachtebeke 08/01/1920, ongehuwd, Dorp, 33, 77j.

Wachtebeke 31/08/1997

DE WILDE JENNY IRMA, geb. Lembeke 08/06/1940, ongehuwd, Kleistraat, 5, 57j.

Gent 07/09/1997

ROETS IRENA, geb. Wachtebeke 10/06/1926, echtg. Achille Louis Everaert, Kalve, 31, 71j.

Wachtebeke 13/09/1997

BRACKE MAURITS, geb. Ertvelde 23/05/1923, ongehuwd, Godshuisstraat, 13, 74j.

Zelzate 12/09/1997

VAN ROMPU DESIRE ANDRE, geb. Zaffelare 13/04/1913, echtg. Maria Emma Van Himme, Molenhoek, 9, 84j.

Zelzate 18/09/1997

LIPPENS ACHILLE, geb. Wachtebeke 24/06/1911, wedn. Sturms Elisabeth Joanna, Godshuisstraat, 13, 86j.

HUWELIJKEN JUNI TOT SEPTEMBER 1997

20/06/1997

BOGAERT GERRIT GEORGES, Langelede, 20, Wachtebeke
DE RUBBEL KATHLEEN MARTHA, Langelede, 20, Wachtebeke

21/06/1997

VAN LOO GEERT LUCIEN ANNA, Schriekstraat, 13, Laarne
DUYCK NADINE DIANE, Kleistraat, 27, Wachtebeke

27/06/1997

DHOLLANDER FIRMIN DOMIEN COLETA, Stationsstraat, 162, Wachtebeke
DE BLIJZER CHRISTIANA STEPHANIE, Stationsstraat, 162, Wachtebeke

03/07/1997

JOOSTEN JEFFREY, Heidelaan, 15, Zelzate
CLAUS SILKE, Nachtegaalstraat, 18, Wachtebeke

09/07/1997

NENAD IVIC, Fr. Bernardstraat, 3, Gent
COOLEN CARINE YVONNE, Langelede, 120a, Wachtebeke

12/07/1997

SCHEIRE TOM MARIE JOSEPH ALBERT, Melkerijstraat, 2, Wachtebeke
 APERS BARBARA MONIKA TONI, Stationsstraat, 46, Wachtebeke

12/07/1997

DE REUX ERIC, Molenstraat, 32, Wachtebeke
 VAN SEVEREN MARLEEN ALBERTINE, Molenstraat, 32, Wachtebeke

12/07/1997

VERHELST KURT, Molenstraat, 56, Wachtebeke
 DE CLERCQ HILDE LEA EUGENIA, Langelede, 86, Wachtebeke

08/08/1997

DE BRUYCKERE CHRISTOPH ANNIE MAURICE, Roodborststraat, 10, Wachtebeke
 NAUDTS WENDY ANDREA ALFONS, Gladiolenlaan, 33, Wachtebeke

16/08/1997

FRESCHIER DANNY LEO PROSPER, Kalve, 71a, Wachtebeke
 GENBRUGGE CARINE, Kalve, 71a, Wachtebeke

29/08/1997

LAEMERS GINO, Heirbaan, 219, Hamme
 VAN DRIESSCHE-JANSSENS SANDRA MARIA MAURICE, Stationsstraat, 126, Wachtebeke

05/09/1997

SEGHERS ROBBY PRUDENT MARIA, Merelstraat, 2, Wachtebeke
 VAN STEENLANDT KATTY, Merelstraat, 2, Wachtebeke

06/09/1997

BUYSSE GEERT, Stationsstraat, 117, Wachtebeke
 SEYSSENS TINY, Stationsstraat, 117, Wachtebeke

06/09/1997

DE JAEGER STEFAN, Winkel Warande, 41, Gent
 VAN DE VONDELE WENDY RUDY MARIA, Dorp, 55, Wachtebeke

12/09/1997

DE CONINCK DANIEL LUC, St.-Stevenstraat, 61, Zelzate
 DE WISPELAERE KATIA BERTHA, Krokussenlaan, 18, Wachtebeke

13/09/1997

VAN ACKER RONY, Molenhoek, 48, Wachtebeke
 DE CLERCQ CHRISTINE SUSANNE, Molenhoek, 48, Wachtebeke

KEUREDAG 1997 WACHTEBEKE 10.08.97

Een stralend-warme zomerdag beloonde de maandenlange voorbereiding voor de Keuredag die in de annalen zal geboekstaafd blijven als één van de meest geslaagde. Zij het dat de paardenkoetstocht van Hulst naar Overslag niet kon gerealiseerd worden bij gebrek aan voldoende menners maar dat kon de pret niet bederven. In extremis werd dan maar overgeschakeld op een moderne éénvolumewagen om Couffre en Soldeniers veilig naar de grens te brengen. Zo hadden wij ook wat meer tijd voor de ceremonie in Hulst. Om 10.30 uur werden de Raadsheren van de Keure en hun gevolg in het Stadhuis verwelkomd met een dampend kopje koffie. Interviews met de regionale radio en de pers, aankleden van Soldeniers en Raadsheren, tot Voorzitter Dr. Gielen allen tot de orde riep voor het losmaken van de Privilegiëncouffre die met kettingen aan de muur was bevestigd. Om de meest verschillende opvattingen over het gewicht van de Couffre tot overeenstemming te brengen werd hij gewogen en bevonden op 103 kilo, in een oorkonde in oud-nederlands door Paul Prince verwoord als "206

ponden moderne". Helemaal gerust ben ik er toch niet in want de bascule was iets te klein uitgevallen voor de grote Couffre, zodat ik geen eed zou durven doen op de juistheid van de weging. Het gewicht lijkt immers niet overeen te stemmen met de moeite waarmee de Couffre in de wagen werd gesjord. Aldus had den Ambachte van Hulst zich voorbeeldig gekweten van zijn bewaarnisse en kon er koers gezet worden naar Overslag. Hier

wachtte ons een mooi versierde tafel in Snoopy, waar wij ons konden laven en de innerlijke mens versterken. Een welkome verpozing tot, met de aankomst van het cortège wagenmenners uit Wachtebeke, de overdrachts-ceremonie een aanvang kon nemen. Intussen was ook het muziek van Overslag in hun prachtig oranje outfit komen aanrukken en was er een onverwacht grote massa komen opdagen. De Baljuws in hun rood-fluwelen ambtskledij, geflankeerd door de Raadsheren in hun zwarte mantels doorweven met goudbrokaat om niet te vergeten de oogverblindend mooie edeldames begaven zich naar de grens, waar de wagen met de Privilegiëncouffre had postgevat aan het begin van "de Gebuurte", op Nederlands grondgebied dus. Zoals het protocol voorschrijft zetten de soldeniers de Couffre neer vlak voor de grens waarna de Baljuws met vereende krachten de zware kist op Belgisch grondgebied neerpootten. Vervolgens werd de Privilegiëncouffre op de daartoe voorbestemde wagen gehesen, waarop ook de Baljuws plaatsnamen voor de tocht naar Wachtebeke. Op de volgende wagen vatten de Soldeniers plaats, zij moesten immers er op waken dat de Couffre en de Baljuws onderweg niet zouden gemolesteerd worden. Het cortège werd geopend door de wagen met de Gentse Bazuinblazers, onder leiding van oud-Wachtebekenaar Spiessens, die daarvoor ijlings was teruggekomen van zijn vakantie in Duitsland, en André Dieleman en zijn eega als in middeleeuwse klederdracht uitgedoste vertegenwoordigers van de Heemkundige Kring. Een prop-

vol gestouwde wagen met genodigden en de raadsheren en edeldames die er nog een plaatsje hadden bemachtigd vervulde de stoet. Op de Smishoek werden zij verwelkomd door de "Bolhoedenfanfare" die reeds jaren present is op de Safarkensmarkt. Onder grote belangstelling trok de stoet langs Rechtstro, Kerkstraat en Dorp naar het Dr. Jules Persijnplein waar het podium stond opgesteld. Op de hoek van elke straat bliezen de Bazuinen op tot het feest en de fotoindustrie beleefde gouden tijden. Intussen was het podium klaar voor de ontvangst van het gezelschap. Voor het podium was een mooi zandtapijt aangelegd. De geluidsinstallatie was deskundig bemand en het podium was voorzien van stoelen voor de notabelen, lezenaar voor de ceremoniemeesters en een tafel voor de Couffre. De genodigden werden naar hun voorbehouden plaatsen voor het podium geleid, terwijl de notabelen van de Keure plaatsnamen op het podium. De soldeniers zeulden de Couffre vooraan op het Podium en namen in volle wapenrusting plaats tussen zandtapijt en podium. Hoog tijd dan voor de ceremoniemeester Tom Hoebeke, bijgestaan door Paul Prince om de overdrachtceremonie in te zetten met enige toelichting over het waarom en hoe van deze Keuredag. Met veel omhaal werd de Couffre gecontroleerd op staat en inhoud, terwijl troubadours aangepaste liederen speelden. Hun perkamenten bul ontrollend debiteerden Burgemeester Kessen van Hulst en Burgemeester De Vlieghe van Wachtebeke de oude teksten die de overdracht en overname van de Privilegiëncouffre moesten

bezegelen. Na het ondertekenen van de bijhorende documenten die in de Couffre werden opgeborgen, samen met de videofilm van de Keuredag in Hulst, werd de Couffre terug zorgvuldig gesloten door de vier Baljuws. Het optreden van de middeleeuwse troubadoers, de helklinkende bazuinen bij ieder bijzonder moment, de heldere commentaar van de ceremoniemeesters in hun veelkleurige oude gewaden, het ganse entourage van notabelen; het zeer talrijk opgekomen publiek stond zich letterlijk te vergapen op zoveel pracht. Na een kort slotwoord van Kringvoorzitter Cesar David werd de Couffre van het podium gehaald en overgebracht naar het gemeentehuis, begeleid door de notabelen van de Keure. Zoals voorgeschreven in de annalen werd de Privilegiëncouffre vastgeketend aan de muur in het gemeentehuis, waar hij voor de duur van ene jaerschare aan de zorgen van het ambachtsgebied wordt toevertrouwd. Boven de Couffre prijkt een kleurig bord met uitleg over de Vier Ambachten en hun betekenis in de loop der tijden. Voorwaar voor allen reden om eens binnen te lopen om de Couffre te bewonderen en iets meer te vernemen over onze plaatselijke geschiedenis. De andere genodigden namen intussen de gelegenheid te baat om de tentoonstelling van de Heemkundige Kring in het "Kinderwelzijn" te bezoeken waar zij kennis konden maken met de uitgaven van onze Heemkring en foto's over de Keuredagen en de Safarkensmarkt konden bewonderen. Ook het reuzedikke standaardwerk "Over den Vier Ambachten" was er te bewonderen en te koop.

Lang getalmd werd er niet want de gloeiende hitte op deze prachtdag deed eenieder verlangend uitzien naar de receptie in de Jongensschool. Schepen De Vleeschouwer voerde hier het woord waarna Burgemeester De Vliegheer en Kringvoorzitter Cesar David hun zegje plaatsten. Dan kwam uiteindelijk het "moment suprême" waarbij de Notabelen van de Keure en enkele bijzondere genodigden en ijvervolle medewerkers uit de handen van de Burgemeester het prachtige Keureglas, versierd met de kleurige schilden van Wachtebeke en de Vier Ambachten, mochten in ontvangst nemen. Prompt werd het glas door bereidwillige hostessen gevuld met Keurebier. Een amberkleurig, lekker en betrekkelijk zwaar doorwegend biertje dat speciaal voor deze gelegenheid werd gebrouwen. De ambiance zat er dus vlug in en voor velen was er amper nog tijd om meer dan alleen de sfeer van de Safarkensmarkt op te snuiven. Het was een goede combinatie, de Safarkensmarkt die haar 20-jarig bestaan vierde, de Keuredag en de viering van 30 jaar Heemkring Oud-Wachtebeke. Beslist een meer dan geslaagde, onvergetelijke dag. Niet gespeend van enig chauvinisme, maar achteraf gezien terecht, was die morgen voor Radio Zeeland immers verklaard dat deze Keuredag de mooiste en de beste zou worden van alle Keuredagen door

Cesar DAVID
Kringvoorzitter

HEEMKUNDIGE KRING**OUD-WACHTEBEKE**

Tekst van de OVERDRACHTS-OORKONDE zoals die op een rol perkament is overgeschreven in Gotisch schrift om afgelezen te worden tijdens de ceremonie voor overdracht van de Privilegiëncouffre.

Wij schepenen vanden ambachte van Hulst doen te weten en kondighen overluide dat wij hebben ghelesen van woorde te woorde deze chartren, kohieren ende documenten ende dat wij dese hebben bevonden juuste ende sonder faulte ofte ghebreck. Verder doen te wetene dat wij schepenen vanden ambachte van Hulst voornoemt hierbij overghevende al deze documenten en pampieren aende schepenen vanden ambachte van Wachtebeke, hierbij nevensstaende ende present. Van gelijcken gheven wij over dezen couffre, ghemaect ende ghetemmert van eeckenen houte dienende tot bewaernesse vanden voornomde documenten ende inventaris.

Wij schepenen vanden ambachte van Wachtebeke ontfanghende deze privilegiëncouffre met zijnen inhoud, zijnen documenten ende inventaris, beloven hierbij plechtigh bij onzen heilighen eede dat wij zullen bewaeren ende conserveren voor den duur van ene jaerschaere voornoemde couffre met zijnen voornoemde inhoudende ende int cas dat - so Godt mach verhoeden - deze niet van den blixem verteert en worde, sullen wij schepenen vanden ambachte van Wachtebeke deze wederomme tafscheeden van eenen jaer met onze sleutelen openen ende nazien ende daernaer afgheven ende overdraeghen. Aldus belooften wij.

**DOCUMENTEN VAN GEWIGTHE
VAN DEN PRIVILEGIENCOUFFRE
VAN DEN VIER AMBACHTEN**

Alle den gonen hier present, saluut.

Naer supplicatie van de presidenten van de oudheid- en heemkondighe societeyten in den Vier Ambachten, doende de scepenen van den ambachte van Hulst hierbij condit dat den privileginouffre van den Vier Ambachten an teynde dese jaerscare is ghewoghen.

De ghewichte vanden couffre is int jaer ons heeren neghentienhondert ende viermael twintigh ende seventiene op den thiensten van oegst bevonden ten stadhuuse van Hulst :

tweehondert en zes ponden moderne
de Scepenen van den ambachte van Hulst,

Paul Weemaes,

Inde plaetse van dese :

de weghe van den ambachte van Hulst

Paul Prince

DE TIJD LIEP IN EEN DRAF

*De tijd liep in een draf
zijn blijde uren af,
dit wordt een scheiden wel
maar geen vaarwel
want overkort misschien
komt er een wederzien:
wanneer de lente draait
naar zon, en zuid,
wanneer de zomer waait
met loof en kruid,
wanneer het najaar aait
tegen de ruit,
wanneer de winter maait
dag in dag uit -
komt er een wederzien
van jou en mij misschien,
ik zie al uit!*

Anton van Wilderode

Met deze woorden geschreven door Anton van Wilderode (Cyriel Coupé) willen wij bij het overlijden van kanunnik Achiel Roets een welgemeende dank betuigen voor al wat hij als priester en als Wachtebenaar betekende voor velen onder ons.

Alhoewel één generatie verschil in leeftijd, heb ik, als ik mij mag uitdrukken in mijn omgangstaal met de overledene, Achiel een zestal jaren terug goed leren kennen en waarderen.

Hij was samen met zijn broer E.H. André Roets verknocht aan zijn geboortedorp. Beiden waren zij door hun dagelijkse taken geroepen te Gent of te Eeklo te verblijven. Doch hun ouderlijke woning in de Stationsstraat was steeds de plaats waar zij beiden, zoveel het werk dit toeliet, een oord van geestelijke rust en bezinning vonden. Een terugblik naar wat eens was geweest. Het zou ook de plaats worden waar zij samen tot rust konden komen na hun welverdiende opruststelling. Aan elke steen, raam of nagel in de muur zat een herinnering vast naar de tijd van vader en moeder en hun veel te vroeg ontvallen zuster.

Hun ouderlijke moestuin, een bron van leven waar zij samen hun geestelijke beslommeringen konden verwerken. Zij hielpen de natuur een handje omdat Achiel in het bisdom kon tonen dat er nog wat anders in de Wachtebeekse bodem zat dan goddelijke roepingen. Hij hield van zijn geboortedorp, in het bijzonder de Stationsstraat met zijn inwoners, het waren zijn burens.

Reed jaren lid van onze heemkundige kring "Oud Wachtebeke" was hij steeds vol lof over onze publicaties. Altijd was er iets nieuws over zijn gemeente, iets dat hij nog niet wist of het fijne er niet van kende. In het bisdom gingen

Achiel Roets poserende bij de rijke opbrengst uit de moestuin in de Stationsstraat.

onze publicaties van hand tot hand: hij liet het blijken dat hij van Wachtebeke was. Wanneer hij in 1992, tijdens zijn herstel van een zware ziekte en na een eervol ontslag in het bisdom, zich op onze gemeente kwam vestigen kwam ik persoonlijk in contact met Achiel.

Eerst wilde hij de ouderlijke woning aanpassen aan de behoefte van de tijd. Enkele verbouwingswerken en het plaatsen van een sanitaire installatie waren onontbeerlijk. Hij verklaarde dat hij veel van onze gemeente had gemist. Gent slopte al zijn tijd op, maar als God het toeliet, zou hij zijn schade inhalen. De plaatselijke geschiedenis, het beschrijven van dingen en personen die hij zelf in zijn jeugd had gekend wekte zijn bijzondere belangstelling. Ik leerde hem kennen als mens van vlees en bloed. Wij konden onze grote en kleine dagelijkse besommeringen aan elkaar vertellen. Zo hebben wij toch een band geschapen met elkaar. Rustig aan doen, dat was iets dat hij in zijn gedachten had maar moeilijk kon uitvoeren. Zijn werk grensde aan het volmaakte. Hij bood aan onze teksten van de tijdschriften en jaarboeken te verbeteren. Dag en nacht heeft hij er aan gewerkt. Als het moest soms vijf maal herlezen, zelf ontbrekende gegevens opzoeken en vermeende onjuiste gegevens natrekken. Zelf zich ter plaatse vergewissen van de schrijfwijze van bepaalde plaats- of straatnamen behoorde tot zijn uitzonderlijke gave om de volmaakt-heden te benaderen.

Persoonlijk vertrouwde hij mij de situatie toe over zijn ziekte, erop toeziende dat zijn broer André niet in de buurt was. Hij droeg zijn ziekte zelf en wilde zo weinig mogelijk een last zijn voor een ander. Zijn wandelingen met zijn broer langs Wachtebeekse wegen was een genoegen. Voor iedereen had hij een hartelijk woord. Iedere dag hier in ons midden was een gunst want hij zelf wist beter dan wie ook wat hij had doorgemaakt en wat er nog zou volgen.

De laatste jaren moest Achiel regelmatig op onderzoek (controle) zoals hij dit noemde, om zo een beter overzicht te hebben over zijn aardse toekomst. Hij had steeds het volle vertrouwen in zijn geneesheer. Iedere dag langer bij de zusters in het klooster en samen met zijn broer in zijn geboortedorp was een gunst die hij van de Heer verkreeg. Verscheidene keren heb ik teksten, om na te zien, bij Achiel gebracht op zijn ziekbed in het hospitaal. Hij verlangde er naar iets voor een ander te kunnen doen. Hij wist dat onze publicaties door iedereen werden gewaardeerd en dat hij, door de nodige correctie uit te voeren, een belangrijke bijdrage leverde tot dit geheel.

Op de meest onmogelijke uren van week- of zondag, mocht ik een beroep doen op de bekwaamheid van Achiel. Alleen het nieuws en sport op zondag was hem heilig. Wij spraken over de tijd van toen, hoe wij het nu zagen en wat onze visie was op de toekomst, over het werk, over het de actualiteit, over de levensfilosofie enz. Wij konden het met elkaar goed vinden in onze soms verschillende opvattingen. Achiel toonde begrip voor menselijke situaties. Hij voelde zichzelf veranderen, zijn gedachte was niet meer wat het eens geweest was, de schrik

voor de geestelijke aftakeling zat hem diep. Ik hoop dat ik u nog veel van dienst kan zijn, waren steeds wederkerende uitlatingen. Mijn vermoeden was zijn gedacht. Doch de Heer heeft hem dit lijden bespaard. Mijn binnengebrachte teksten bleven nooit langer dan twee dagen onbeantwoord. Mijn laatste teksten die ik bij Achiel bracht bleven langer weg dan normaal. Door omstandigheden moest ik met mijn echtgenote op onderzoek naar het hospitaal te Gent. Met mijn gedachte nog steeds bij die teksten kwam het bij mij op even inlichtingen te vragen of Achiel Roets soms niet was opgenomen voor onderzoek. Daar stond ik dan onverwacht aan het ziekbed van Achiel. Men had juist een klein onderzoek verricht waardoor Achiel nog niet fris van geest was. Daar hebben wij onze laatste woorden gewisseld. Zijn gedachte was nog steeds "ik kom terug naar Wachtebeke". Van zijn broer André hoorde ik een paar dagen later dat de gezondheidstoestand van zijn broer Achiel niet gunstig evolueerde. Het was dan ook met gelatenheid dat wij vernamen dat E.H. Kanunnik op 24 augustus 1997 terugkeerde naar de Heer. Doch met de woorden van zijn vriend Anton van Wilderode "De Tijd liep in een draf" willen wij aantonen hoe vergankelijk en kort het aardse leven is. Langs deze weg willen wij, Wachtebekenaren, vrienden en kennissen van Achiel, ons medeleven betuigen aan zijn broer André en aan de ganse familie Roets.

P. Hesters

Achiel en André Roets op stap aan de Moervaart.

WACHTEBEKE... MEETJESLAND !

In 1995 kreeg ik van mijn kinderen als verjaardagsgeschenk de 'Grote Geïllustreerde Gids België en Luxemburg'.

Ik begon er natuurlijk heel nieuwsgierig in te lezen. Het bleek interessant... tot ik bij mijn geboortedorp Wachtebeke belandde en ten eerste verwonderd las dat Wachtebeke in het Waasland lag en niet in het Meetjesland !

Ik kroop in mijn pen en schreef naar de Uitgeverij Lannoo te Tielt om mijn verwondering uit te drukken en hen te wijzen op de vergissing (?). Ik maakte hen duidelijk dat Wachtebeke steeds tot het Meetjesland had behoord. Ook op school hadden we dat geleerd.

Bovendien, en vooral, laat de gewesttaal geen twijfel bestaan. Antwoord bleef uit en na de vakantieperiode volgde een herinnering... zonder resultaat. Zaten ze ermee verveeld ?!

Intussen verscheen in de Gazet van Antwerpen, tweemaal per week, een rubriek "Ken je land met de krant" met toeristische uitleg en een kaart. Ook dit was uitgegeven door Lannoo uit Tielt. Niet te verwonderen dus dat ook hier in de rubriek Waasland, Wachtebeke vermeld stond.

Het was slechts na 'dreiging' met de ombudsman van voormelde krant dat de wagen aan het rollen ging.

Op 7 november 1995 kreeg ik antwoord van Uitgeverij Lannoo, die met de wijsheid van een professor beweerde dat het kanaal Gent-Terneuzen de grens vormde van het Meetjesland. Anderzijds was men het ermee eens dat het Waasland eindigde (of begon) in Moerbeke-Waas.

Hieruit kon men afleiden :

1) het westelijk deel van Zelzate zou in het Meetjesland liggen en het oostelijk deel in een... ander landsdeel !

2) het oostelijk deel van Zelzate en heel Wachtebeke zou in 'no-mansland' liggen : tussen kanaal en Moerbeke-Waas !

Eén ding is zeker : Wachtebeke ligt alleszins NIET in het Waasland !

Bovendien zou men dit (gemakshalve) het Land van Lokeren noemen ! Moeilijk aan te nemen want Moerbeke, Eksaarde, Daknam, alle dicht bij Lokeren gelegen, maken deel uit van het Waasland, maar Wachtebeke, verderop gelegen, zou het Land van Lokeren heten !?!

Via hogervermelde ombudsman kwamen heel wat reacties.

1) De Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas deelde pertinent mede dat Wachtebeke ontegensprekelijk Meetjesland was en nog steeds is.

2) Dienst Toerisme Oost-Vlaanderen uit Gent meldde dat Wachtebeke niet opgenomen is in het Land van Waas. Verrassend was wel dat die instantie mededeelde dat, niettegenstaande dat, Wachtebeke wel lid was (is) van de Gewestelijke V.V.V. Land van Waas !!!

3) Gewestelijke V.V.V. Meetjesland uit Eeklo bedacht een heel simplistische uitleg : aangezien Wachtebeke lid is van V.V.V. Land van Waas, werd Wachtebeke aangezien als Waasland.

Kopies van deze bevindingen werden aan de Uitgeverij Lannoo overgemaakt.

In hun antwoord werd mij tweemaal 'om de oren geslagen' met het feit dat Wachtebeke lid was van V.V.V. Land van Waas.

Tenslotte werd de mening van het College van Burgemeester

en Schepenen van Wachtebeke gevraagd. Hun antwoord was duidelijk : Wachtebeke is Meetjesland !

De Schepenen van Cultuur werd belast met een onderzoek naar het waarom van het lidmaatschap bij V.V.V. Land van Waas. Uit dat onderzoek, dat heel wat tijd heeft gevegd, werd bevestigd - door inlichtingen van verschillende instanties - dat Wachtebeke zonder twijfel deel uitmaakt van het Meetjesland.

Dat Wachtebeke lid is van V.V.V. Land van Waas zou verrechtvaardigd geweest zijn door toeristische overwegingen (?).

Waarom V.V.V. Meetjesland die toeristische belangen van Wachtebeke - zeker met het Provinciaal Domein - niet ter harte zou kunnen nemen, is mij de vraag !

Een laatste bedenking. Het is niet te geloven dat op het einde van de 20ste eeuw nog onzekerheden kunnen bestaan over de indeling van de landstreken in een landje van een 'zakdoek' groot.

Michel Vervaeet
geboren te Wachtebeke
als zoon van
Fons van de Pruis.

[* Hier volgt nu de tekst van de brief die onze ijverige Michel Vervaeet laatst schreef naar Lannoo :]

Antwerpen, 21 maart 1997

Uitgeverij Lannoo
t.a.v. Mw Inge Roosens
Redacteur Toerisme en
Cartografie
Kasteelstraat 47
8700 Tielt

Geachte Mevrouw,

Betreft: Wachtebeke Meetjesland.

Ik heb de eer u de briefwisseling te herinneren van 28-6-95, 4-9-95, 7 en 9-11-95, 6 en 9-8-96, betreffende voormelde zaak.

Intussen heb ik niet stil gezeten omdat ik zeker was van mijn stuk dat Wachtebeke - vroeger en nog steeds - in het Meetjesland ligt en niet in het Land van Waas.

Een schrijven, waarvan kopie hierbij, van het College van Burgemeester en Schepenen van Wachtebeke bevestigt overtuigend mijn mening.

Het onderzoek van de Schepenen van Cultuur van Wachtebeke heeft insgelijks bevestiging hierover opgeleverd.

Het lidmaatschap bij V.V.V. Land van Waas zou enkel gebeurd zijn uit toeristische overwegingen ! Waarom is mij de vraag !

Ik hoop dat met dit sluitstuk de Uitgeverij Lannoo overtuigd is van de bevindingen.

Hoogachtend.

Michel Vervaeet,
Verdussenstraat 16,
2018 Antwerpen,
Tel. 03/238 23 37

ONZE WACHTEBEEKSE BEGIJNEN IN HET SINT-ELISABETHBEGIJNHOF TE GENT

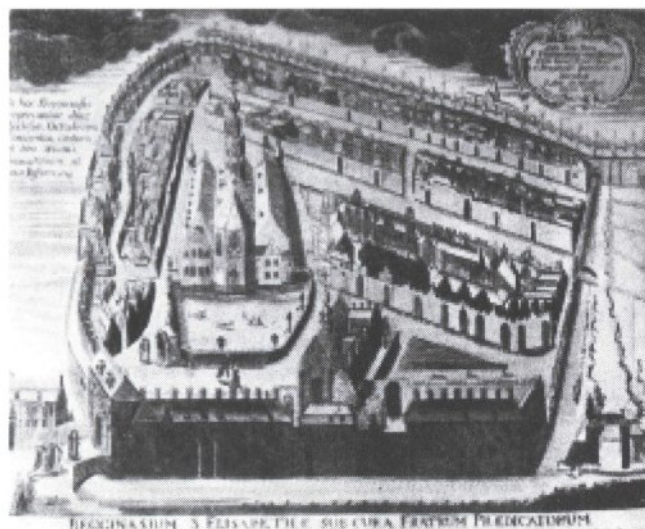
Deel I

ALGEMEEN

Op het einde van de 12de eeuw is er een grote drang naar ascetisch en mystiek leven. Het getal vrouwen die in de kloosters binnentraden gesticht door de cisterciënsers, benedictijnen en premonstreiten is zeer groot en de nieuw gestichte kloosters van franciscanen en dominicanen zien hetzelfde gebeuren. Andere vrouwen worden kluisenares en volgen een door de kerk opgelegde regel. Er zijn nog een groot aantal "devote vrouwen" die het kluisenaarsleven niet aan kunnen ofwel hebben ze geen mogelijkheid de bruidschat te betalen die vereist is voor het binnentreden in het klooster, ofwel zijn de kloosters reeds overbevolkt, ofwel voelen andere er niets voor om in een gevestigde orde te gaan leven. Andere kunnen niet wegens gezondheidsredenen. Ze schaarden zich rond één of andere geestelijke leider maar met een levenswijze die zeer gevarieerd was. Het werd zelfs een wat gevaarlijke situatie waaruit gebruiken ontstonden die af te keuren waren b.v. enkele wilden gaan bedelen "uit liefde voor Christus" maar vielen dan in misbruiken. Ook gebeurde het dat deze devote dames bedrogen werden door gewetenloze personen. Men voelde een noodzakelijkheid aan nieuwe gemeenschappen te vormen waarin ze zouden beschermd zijn door geestelijk toezicht en goede verordeningen.

DE BEGIJNEN TE GENT

Toen de dominicanen in Gent aankwamen in 1228 was men reeds begonnen de begijnen in gemeenschappen te verzamelen. Hiervoor had men de toelating verkregen van de Paus. Het eerste begijnhof in Vlaanderen was het St.-Elisabethbegijnhof te Gent. In juni 1233 verenigde de gravin Joanna van Constantinopel de begijnen van Gent in de Bijlokeabdij. De

Panorama van het Groot Begijnhof St.-Elisabeth Gent, getekend door P. Wauter 1781. - Buriijngravure 25,7 x 31, (herkomst: P. Jordanus Piet De Pue, Geschiedenis Grootbegijnhof Sint -Elisabeth Gent en St.-Amandsberg p. 14)

begijnen kregen als logement een deel van het hospitaal van de Bijloke. Ze hadden hun eigen "meesteressen" die dan verantwoordelijk waren bij de abdis van de Bijlokeabdij. Een kapelaan moest iedere dag de h. mis opdragen voor de begijnen in de kapel van het hospitaal of elders volgens de aanduiding van de abdis of de prior.

Het terrein naast de Bijlokeabdij werd echter te klein voor de vele begijnen. Men bekomt de toelating een kapel te bouwen op het begijnhof in de parochie Akergem (nu Ekkergerm genoemd). Men mag er eveneens een kerkhof aanleggen. Er komt wantrouwen en zelfs vijandschap tegen de begijnhoven en de bedelorden. Daarom herhaalt Joanna van Constantinopel haar steun aan die geestelijke orden. In september 1245 waren al de begijnen, die in de Bijlokeabdij verbleven, gevestigd in het Sint-Elisabethbegijnhof.

Volgens documenten zouden vele begijnen in het jaar 1417 nog strooien huizen bewoond hebben. Na de angstige jaren werd door het besluit van paus Clemens V het leven op het begijnhof stabiel en rustig. Regelmatig kwamen er giften binnen en werden terreinen en goederen aangekocht. De machtspositie van de grootjuffer was zeer groot. Dat kan b.v. blijken uit een veroordeling die de grootjuffer Margareta Steemaers op 3 december 1401 uitsprak tegen vier kerels die de gracht rond het begijnhof beschadigden. Ze moesten komen knielen bij de grootjuffer en om vergiffenis vragen.

Langzamerhand werden er conventen (behuizingen voor de begijnen) bijgesticht. In het jaar 1566 waren er moeilijkheden door de calvinisten. In mei 1578 begonnen de begijnen uit vrees voor de geuzen te verhuizen. In juli werd de kerk en het altaar vernietigd en werden de ornamenten gestolen. Op 25 augustus werd de kerk verwoest. In november werden enige soldaten door de magistraat ingekwartierd in de huizen van de begijnen, die moesten deze gasten eten geven, zodat sommige de last niet konden dragen en hun huizen verlieten. Na het jaar 1600 werden de conventen geleidelijk herbouwd. Men scheen in die jaren aan te nemen dat de begijnhoven gesticht werden door de H. Begga, want in december 1666 vierde men het duizendjarige jubelfeest van de begijnhoven. Na een relatieve rust volgden nogal wat moeilijkheden met de Oostenrijkse landvoogden in 1782. Ook de Franse bezetting bracht moeilijkheden in het bestaansleven van de begijnen. De kloosterorden en andere religieuze instellingen werden afgeschaft. De begijnhoven werden beschouwd als godshuizen en zouden niet onder die verordening vallen. Doch in december 1797 kregen de begijnen het bevel de speciale kledij van begijn af te leggen - de kerk werd gesloten - en de grootjuffer werd uit haar huis gezet. In 1800 mochten de begijnen terug hun kerk openen. Het zou tot 1814 duren vooraleer zij terug hun typische klederdracht mochten dragen.

Tijdens de Franse Revolutie werden de goederen van de begijnen verbeurd verklaard en werden deze goederen eigendom van de burgerlijke godshuizen van Gent. In 1824 wilde Koning Willem I de begijnhoven sluiten doch door tussenkomst van het stadsbestuur van Gent kon een regeling getroffen worden. Uiteindelijk moesten de begijnen huurgeld betalen aan de burgerlijke godshuizen. Er werden nieuwe straten

aangelegd door het begijnhof waardoor de omheiningsgracht verdween. In 1872 was de huurprijs zo hoog opgelopen dat men die niet meer kon betalen en de begijnen zouden hun begijnhof moeten verlaten.

De redding kwam van Hertog Engelbert van Arenberg. Hij kocht acht hectaren grond op een terrein in St.-Amandsberg. Er was plaats voor 14 conventen en 80 woonhuizen. De werken begonnen in 1873 en reeds een jaar later was het grootste gedeelte af. In september 1874 werden de begijntjes op triomfantelijke wijze door de voornaamste families van Gent van het oude naar het nieuwe begijnhof overgebracht. Er waren toen nog 800 begijntjes. Bij die begijntjes waren er verschillende afkomstig uit Wachtebeke.

DE LEVENSREGEL VAN DE BEGJIN:

Het leven in het begijnhof wordt geleid door Grootjuffer, van oudtijds genaamd "grootmeesterighe", met haar raad bestaande uit Juffer-Gezelnede en twee staatsjuffers. Zij waken over de naleving van de tuchtregels en beheren de goederen van het begijnhof.

Zoals in een kloostergemeenschap moeten de begijntjes een tijd van postulaat en noviciaat doormaken vooraleer ze het eigenlijk begijnenkleed krijgen. Wat eigen is aan een begijnhof is de "steding of steedsel". Dit kan beschouwd worden als een soort kloosterprofessie. Dat een novice gesteed wordt betekent dat ze het begijn - zijn als haar levensstaat aanvaardt, haar "stede", haar woonst neemt, en dat ze door de overheid wordt aanvaard als kind van het hof. De begijnen doen bij hun steedsel geen gelofte zoals bij een klooster-

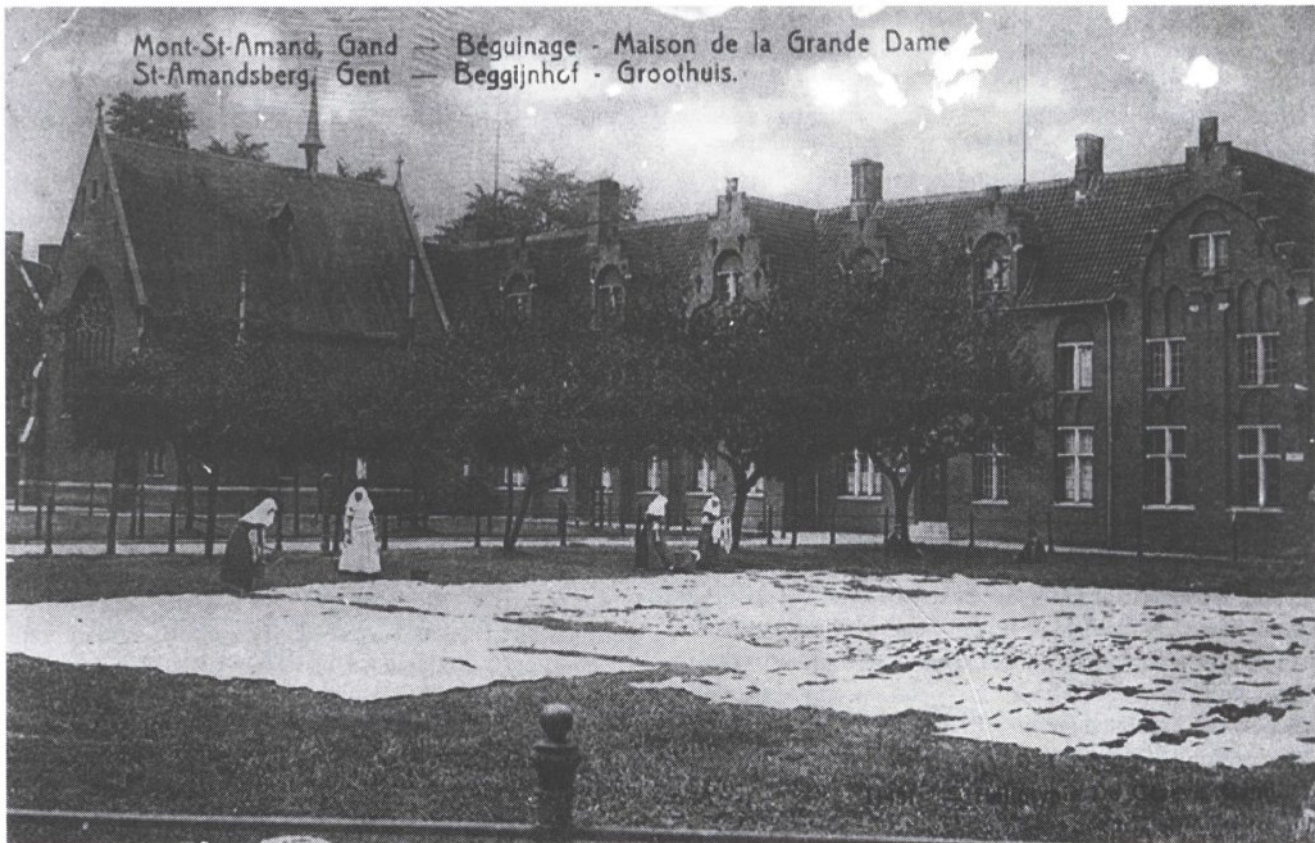
professie, want het leven van de kloosterstaat met zijn driedovoudige gelofte van gehoorzaamheid, armoede en zuiverheid is hier strikt genomen niet voorhanden. Zij beloven wel gehoorzaamheid aan de overste en de regels van het hof want anders is er geen gemeenschappelijk leven mogelijk. De regel van de begijn eist ook zuiverheid en eenvoudige levenswijze. Die eenvoud van levenswijze wijst dan ook op de geest van armoede.

Na enkele jaren leven in een convent mag de begijn, als ze bewijs gegeven heeft van religieuze geest, afzonderlijk een huis op 't hof gaan bewonen als ze daarvoor de bestaansmiddelen heeft, ofwel mag ze in het convent blijven.

De huizen en de conventen liggen rond de hoofdgebouwen van het begijnhof: de kerk, het groothuis en de infirmerie. De infirmerie en het huis van de grootjuffer vormen één geheel. De begijntjes die zelf niet meer in hun onderhoud kunnen voorzien krijgen onderdak in de infirmerie.

De voornaamste punten uit het reglement omvatten in grote lijnen de volgende richtlijnen over:

- 1- Het gezag van de grootmeesteres over de begijnen.
- 2- Het gezag van de grootmeesteres, de meesteressen te kiezen voor de conventen.
- 3- Hoe een postulante wordt aangenomen in een convent en na twee jaar probatie definitief aanvaard kan worden onder bepaalde voorwaarden.
- 4- De voorschriften die de begijn moet onderhouden om in het begijnhof te mogen blijven : onthouding, personen van het andere geslacht mijden, tevreden zijn met wat ze heeft en leven van de handenarbeid.

Algemeen zicht op het plein rondom de kerk. Er werd groot linnen te bleek gelegd op de "weide".

- 5- Vier jaar na de officiële aanvaarding hebben ze recht, bij ziekte of ander ongeluk, op hulp van het begijnhof.
- 6- Ze bidden iedere dag het officie en drie paternosters.
- 7- Iedere dag wonen ze de h. mis bij, 's avonds bidden ze in stilte.
- 8- Het vasten op de vooravond van de feesten van O.L.-Vrouw, biecht- en communiedagen en wat ze moeten doen na de h. communie.
- 9- Ze mogen geen huwelijken bijwonen, geen hulp geven bij de geboorte van een kind en niet naar kermissen gaan.
- 10- Hoe ze vreemdelingen moeten ontvangen en ze nooit laten logeren tenzij met toelating van de grootmeesters.
- 11- Als ze de stad ingaan moeten ze een gezellin hebben.
- 12- De kleding.
- 13- Vreedzaam leven onder mekaar en behulpzaam zijn bij ziekte.
- 14- Hun gesprekken moeten een zedige inhoud hebben.
- 15- Hoe ze moeten gehoorzamen aan de grootmeesters, die bemerkingen mag maken en zo nodig straffen.
- 16- Wat de grootmeesters met haar raad heeft vastgesteld moet punctueel uitgevoerd worden.

In de loop van de jaren zijn deze regels regelmatig aangepast aan de tijd. Doch de intentie van het leven van een begijn bleef bewaard.

HOE ZAG HET WERKELIJKE LEVEN VAN EEN BEGIJN ER UIT ?

Door omstandigheden hebben wij in onze familie twee generaties begijnen gehad. Dit waren Nathalie Hesters, de zuster van August Hesters, mijn grootvader, en Marie Louise Hesters, de zuster van Robert Hesters, mijn vader.

Het valt op dat er in verschillende families meerdere meisjes hun intrede deden in een begijnhof. Ook de concentratie van meisjes uit één gemeente die toetraden tot een begijnenorde is merkwaardig. Zo was Wachtebeke reeds van oudsher een oord waarin het begijn-zijn reeds van jonge leeftijd werd aangehouden. De band tussen de verschillende families en de grote gezinnen met hun beperkt inkomen waren de voornaamste aanleiding een intrede te overwegen in een begijnhof. Mijn groottante, Nathalie Hesters, heeft zo haar nichtje Marie Louise Hesters in contact gebracht met het leven in het begijnhof. Als familie brachten wij met ons vader en moeder regelmatig een bezoek aan het begijnhof te St.-Amandsberg. Het was een belevenis. Bij zo een familiebezoek moesten wij zelf zorgen voor onze maaltijd. Het vlees moesten wij halen bij een kozijn van ons vader, Achiel Hesters, die beenhouwer was te Sint-Amandsberg. De boterkoeken of broodjes kwamen van een aanpalende bakker bij het begijnhof. Dit werd wel vergoed door ons tante begijntje. Wij moesten daar enkel voor zorgen om praktische redenen. Wij werden toen ontvangen in het convent Sint-Engelbertus, nu documentatiecentrum van de heemkring "Oost-Oudburg".

Wij werden ontvangen in een kleine spreekkamer waarin tijdens de koude dagen speciaal een kachel was aangestoken. Als kind konden wij ons niet stil houden en wilden wij zowel binnen als buiten het convent op verkenning gaan. Het is daar

Marie Louise Hesters in haar kledij welke men noemt "gekleed".

ook dat wij het begijnenleven wat nader hebben leren kennen.

Wij werden voorgesteld aan de andere begijnen die in hetzelfde convent leefden als "kinderen van onzen Robert" zoals ons tante begijntje zei. Er werd zelfs gesuggereerd dat onze oudste zuster, Marie Louise, een mooi begijntje zou zijn. Er werd later zelfs een poging gedaan om mijn zuster op vakantie te laten gaan naar het begijnhof. Daar lag reeds een kleed klaar zodat ze zelf eens zou kunnen zien hoe ze er zou uitzien wanneer zij daar zou komen wonen. Mijn zuster kennende zat daar zeker geen begijnenbloed in zodat deze onopvallende poging op niets uitliep. Alleen de gedachte dat onze zuster nu de jongste begijn van Sint-Amandsberg zou zijn, mocht deze poging zijn geslaagd, is nog steeds een onderwerp van discussie bij de familiesamenkomsten.

Wat toen niet slaagde was wel geslaagd geweest toen mijn groottante Nathalie Hesters haar nichtje op bezoek kreeg. De levensregel van de begijn werd door ons tante nauwgezet opgevolgd. In de keuken was er één groot fornuis waar ieder zijn eigen eten kon op bereiden naar zijn eigen behoeften en mogelijkheden. Iedere begijn bezat een "schapraai". Dit was een lange kast waarin de meeste gebruiksvoorwerpen en niet bederfelijke voedingsmiddelen, die nodig waren om te eten, in ondergebracht waren. Wanneer de begijnen moesten eten

Begijntjes aan het eten aan hun schrapaai.

gebeurde dit ook aan die schrapaai, er werd een eetblad uit de kast getrokken en de deur werd opengezet zodat de begijntjes niet konden zien wat de anderen aten. Ieder leefde naar zijn mogelijkheden zo dicht mogelijk naar de regel van het begijnzijn.

Wij waren niet op onze stoel te houden en mochten eens naar de slaapkamer van onze tante. Deze kamer was sober ingericht, een nachttafel, een stoel, een lavabo en een hemelbed. Het bed, dat onze bijzondere aandacht trok, was zoals men dit toen noemde "een hemelbed". Het bed had een afmeting tussen een tweepersoonsbed en een kinderbed. Boven het bed vormde een baldakijn, behangen met wit linnen, één geheel met het bed. Bij nader toezicht bleek dat wij thuis zelf in zo een bed sliepen. De hemel, zoals wij dit noemden, was er wel afgezaagd. Was dit misschien de eerste poging om nog een begijntje te kweken in onze familie?

Wij mochten verder in het begijnhof een kijkje nemen op de zolder. Op die zolder stonden grote houten persen waartussen het linnen, zoals tafellakens en de witte onderkappen van het begijnenkledij, werden geprest. De kale naakte witte muren waren in gans het convent opvallend. Alles was er sober. Er was eveneens een zaal waar de begijntjes samen kwamen om te borduren of te naaien. Daar werd in groep gebeden en was er enige conversatie tussen de begijntjes onderling. Wanneer het familienieuws werd uitgewisseld mochten wij buiten spelen. Rondom het convent kon men lopen en spelen. Er was een klein grasplein waarop men het kleine waslinnen te bleek legde. Het groot waslinnen werd op de weide aan de kerk gebleekt. Het toilet stond buiten in een afzonderlijk gebouw. Alhoewel in het convent alleen vrouwelijke bewoners waren

gehuisvest was er toch een wc voor mannen voorzien. Dat vonden wij raar.

De begijntjes moesten zelf in hun onderhoud voorzien. Sommige waren van thuis uit bemiddeld en konden zich wat meer permitteren alhoewel hun regel voorschreef dat zij sober moesten leven. De noodzakelijke levensbehoefte werden aangeschaft met de verdienste uit handwerk. Zo waren er begijntjes die stopwerk verrichtten. Wanneer men in een mantel of kostbaar kledingstuk een gaatje had opgelopen door een ongeluk of een "mottegat" werd dit euvel vakkundig weggewerkt voor een minimale kostprijs. Andere begijntjes deden aan kantklossen of het maken van smyrnatapijten. Zo maakte ons tante begijntje meestal smyrnatapijten. Wanneer ons vader vroeg hoeveel zij daar voor rekende zei ze "drie frank per uur maar ik durf al mijn uren niet rekenen want dan kost dit te veel". Daarom werd bij een familiebezoek aan tante begijntje altijd wat meegenomen uit de groententuin of één of ander winkelwaar waar zij behoefte aan had en die zij zelf zeker nooit zou gekocht hebben. Veel snoep mochten wij daar niet verwachten, de resten van hostiebrood was iets wat wij anders niet hadden. Er was toch een andere speciale snoep die wij graag lustten en dat was een suikermuntje. Dit was een klontje suiker met daarop een druppel pure munt. Dit was echte munt die haar broer had meegebracht uit Amerika waar hij op zijn boerderij munt verbouwde. Dit was straf spul voor ons en de smaak bleef lang in de mond houden. Het was goed tegen een verkoudheid zei ons tante.

De nauwgezette naleving van de regel van een begijn werd door ons tante hooggehouden. Zij was heiliger dan de heiligen. Eens per jaar kwam zij in verlof naar Wachtebeke en bezocht

De grote begijn (Nathalie Hesters) en de kleine begijn (Marie Louise Hesters) zo werden zij genoemd in familieverband.

er de ganse familie. Een huwelijksfeest of andere heugelijke gebeurtenis mochten zij niet bijwonen. Wel mochten zij langdurige zieken in de familie verzorgen. Die regel werd in de jaren zestig afgezwakt zodat zij toch kon deelnemen aan familiefeesten. De kledij van de begijntjes werd aangepast en kreeg een moderner uitzicht. De witte kap werd vervangen door een hoofddeksel zoals men dit ziet bij de huidige kloosterzusters. Wat wij bij onze tante nooit gezien hebben is haar haartooi. Was zij blond, zwart, grijs of had zij lang of kort haar, dat hebben wij zelf nooit kunnen vaststellen alhoewel ons vader soms dreigde haar kap even af te trekken om dat raadsel op te lossen. Zelf heeft ons tante begijntje een groot familiefeest gegeven ter gelegenheid van haar gouden jubileum als begijn. Haar broer, Victor Hesters uit Amerika, was voor die gelegenheid ook aanwezig.

Bij onze veelvuldige bezoeken aan het begijnhof zagen wij het aantal begijntjes dalen. Bijna jaarlijks overleden er begijntjes. Zij stonden elkaar bij en zorgden voor elkaar. Op 30 januari 1970 overleed ons laatste tante begijntje. Het bezoek aan het begijnhof bleef achterwege.

Telkens wij op een zondagvoormiddag een bezoek brengen aan het documentatiecentrum van de heemkundige kring "Oost-Oudburg", dat gelegen is in het convent Engelbertus,

daar waar ons tante het grootste deel van haar leven heeft doorgebracht, komen onze jeugdherinneringen weer boven.

WIE WAREN DE WACHTEBEEKSE BEGIJNTJES?

Wie begijn is geweest in het Sint-Elisabethbegijnhof te Gent en tevens geboortig is van Wachtebeke is moeilijk te achterhalen. De inschrijvingsboeken zijn niet toegankelijk voor leken. Er zijn waarschijnlijk ook uittredingen geweest. Het enige tastbaar bewijs dat wij konden vinden zijn de bidprentjes van overleden begijntjes. Een verzamelaar van deze bidprentjes stelde zijn documentatie van de begijntjes, geboortig van Wachtebeke, ter beschikking. Waarschijnlijk zijn er nog meer Wachtebeekse begijntjes die te Gent zijn ingetreden. Mochten lezers van onze kringpublicaties meer documentatie hebben dan wij hier naar voor brengen kan hij ons deze gegevens doorspelen zodat wij dit als aanvulling op dit artikel kunnen publiceren.

De samenvoeging van onze persoonlijke documentatie en die van de verzamelaar leidde tot het volgende resultaat:

MARIA THERESIA VAN ACKER

Maria Theresia Van Acker werd geboren te Wachtebeke op 1 januari 1822 als dochter van Bruno en Sophia van de Waele landman wonende op Kalve. Zij trad binnen in het groot begijnhof te Gent op 27 augustus 1857 en werd een jaar later op 23 augustus 1858 gekleed in het convent "Ter Eecken". Zij werd gestede op 12 februari 1859 en overleed in het nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 1 september 1900. (bidprentje)

Begijntje Marie Louise Hesters aan het werk bij het maken van een smyrnatapijt.

O Maria, mijne ziel heeft U altijd bemind, mijne tong U altijd geloofd, bid nu voor mij.
H. Bonaventura.

+

BID VOOR DE ZIEL
VAN JUFFROUW

Maria-Theresia VAN ACKER

Geboren te Wachtebeke den 1 Januari 1822
Getreden in 't Gr. Begijnhof te Gent den 27 Aug. 1857
Gekleed in 't Convent « Ter Eecken » den 23 Aug 1858
Gesteed den 12 Februari 1859
Godvruchtig in den Heer ontslapen in 't Nieuw Begijnhof te St-Amandsberg den 1 Sept. 1900

Zij muntte uit in godsvrucht, in eenvoudigheid en ware liefde tot God en den naaste. H. Ant.
's Morgens vroeg ging zij naar de kerk tot haren lieven Zaligmaker, hoorde de H. Mis, naderde tot de Tafel des Heeren en bad met de godvruchtige geloovigen; daarna keerde zij naar huis om te bidden en te werken. Was het zondag of feestdag, dan kwam zij nauwelijks uit de kerk, en dan was het haar zoon zoet aan het hert, dan voelde zij zich zoo gelukkig en zalig dat zij dacht in het voorhof des Hemels te zijn. Leven van den geluk. Hofbauer I p. 27.

Welaan, goede en getrouwe dienaars, omdat gij in kleine zaken getrouw zijt geweest, zal ik u over grotere stellen; treed de vreugd uws Heeren binnen. Matt. XXV, 21.

Mijne beminde Bloedverwanten en Vrienden, verzucht dikwijls naar het eeuwig leven, en naar de groote goederen, beloofd aan degenen die strijden. In den Hemel zal God eere geven voor den geleiden smaad, het feestgewaad der vreugd voor de gestorte tranen, en voor de laatste plaats hier op aarde bekleed, den zetel des rijks in alle eeuwigheid.

Gezegend zij de zalige en Onbevleete Ontvangenis der Heilige Maagd Maria! 100 dagen afaat.

God gaf, God nam, Het is geschied, gelijk het den Heer behangd heeft. De naam des Heeren zij geloofd. (Jon. 1. 21).

+

Zalige gedachtenis
van Jufvrouw

VIRGINIE BONTE,

Geboren te Wachtebeke den 19 Augustus 1826
Getreden in 't Groot Begijnhof den 4 Juni 1855
Gekleed in 't Convent der H. Drijo. den 9 Juni 1856
Gesteed den 19 April 1857
Godvruchtig in den Heer ontslapen in 't Begijnhof te St-Amandsberg den 3 Februari 1905

De vreugde onzer harten is weggenomen, en in droefheid veranderd: de kroon van ons hoofd is gevallen. (JER. KLAAGL. 5. 16).

Alwie haar kende, o God, prees en beminde U in haar, want de werken haars levens betuigden dat Gij in haar verbleefte. (H. AUG.)

De wet der waarheid was in haren mond, en op hare lippen werd keens ongerechtigheid gevonden; in vrede en deugd heeft zij onder ons geleefd. (MAT. 2. 6).

O God, welke gij mij hebt toevertrouwd heb ik bewaard. Thans vraag ik U hen voor alle kwad te houden, en in waarheid te heiligen. (JOAN. 17. 12 en 15).

Lieve blondverwanten en medezusters: weent niet als of ik dood ware, ik leef in den hemel, met de reien der maagden, bij Jesus, dien ik op aarde uit ganschere harte heb bemind. (H. AGNES OPP.)

Wij zullen Jesus te ganoet opkevoerd worden, en eeuwig bij den Heer zijn. Troost elkander met die gedachte. (THESS. 4. 16 en 17).

Jesus, mijn God, ik bemin U boven al. (50 d. a.)
Zoet Hart van Maria wees mijne zaligheid. (300 d. a.)

R. I. P.

VIRGINIE BONTE

Virginie Bonte werd geboren te Wachtebeke op 19 augustus 1826 als dochter van Jacobus en Maria Theresia Daelman, landbouwers wonende op de wijk Langelede. Zij trad binnen in het groot begijnhof te Gent op 4 juni 1855 en werd er gekleed in het convent der H.-Drievuldigheid op 9 juni 1856. Op 19 april 1857 volgde de steding. Zij overleed in het nieuw begijnhof te St-Amandsberg op 3 februari 1905. (bidprentje)

Wie met Jezus wil heerschen, moet met Jezus het kruis dragen. Nav. III. 56.

+

BID VOOR DE ZIEL
van Jufvrouw

LIVINA-DOROTHEA GIJSEL

geboren te Wachtebeke, den 28 November 1825
getreden in het Groot Begijnhof van Gent, den 12 October 1857
gekleed in het Convent der H. Drievuldigheid, den 11 October 1858
gesteet den 3 Juli 1859
godvruchtig in den Heer ontslapen in het Begijnhof van St-Amandsberg, den 20 juni 1904

Daar zij van jongs af Gods geboden onderhield, heeft zij tegen God met gemord, toen de beproeving haar overviel; maar zij is in de vreeze Gods onwankelbaar gebleven en heeft altijd den Heer bedankt. Tob. II. 13. 14.

Waarom was mijn lijden zonder einde en mijne ziekte zonder geneezing? Maar de Heer heeft gezegd: ik sta bij u om u te helpen en te redlen. Jerem. XV. 18. 20.

Heer, gij weet dat ik in mijn lichaam zware pijnen heb geleden; doch met blijdschap in mijne ziel heb ik ze verdragen voor U. H. Mach. VI. 30.

Er ligt meer voomaaktheid in het verduidelijk lijden, dan in het oefenen van goede werken. H. Bonav.

Nichts een zekerer tijd lijdt de verduldige, en dan ontvangt hij de vreugdevolle vergelding. Eccl. I. 29.

Heilig Hart van Jezus, wees mijne liefde. 300 dagen afaat.
Zoet Hart van Maria, wees mijne zaligheid. 300 dagen afaat.

R. I. P.

St-Amandsberg, drukk. Snoeck

LIVINA DOROTHEA GIJSEL

Livina Dorothea Gijssel werd geboren te Wachtebeke op 28 november 1825 als dochter van Joannes Baptista en Livina Kamoen landbouwers wonende op de Langelede. Zij trad binnen in het groot begijnhof te Gent op 12 oktober 1857. Op 11 oktober 1858 werd zij gekleed in het convent der H.-Drievuldigheid. Zij werd gesteed op 3 juli 1859 en overleed in het nieuw begijnhof te St-Amandsberg op 20 juni 1904. (bidprentje)

Als een hert God wel bemint, stelt het zijnen heiligen wil voor alle zaken.

+

Bid voor de Ziel
VAN

FELICITAS BONTE,

Geboren te Wachtebeke, den 7 October 1831,
Treedt in het Groot Begijnhof te Gent, den 24 April 1860,
Gekleed in het Convent van d'heilige Drievuldigheid, den 23 April 1861,
Gesteet den 20 October 1861,
Overleden in 't nieuw Begijnhof te Sint-Amandsberg, den 15 December 1877.

Mijnen God, ik bied u het offer van mijn leven. ik ben bereid te sterven! ik ben verblijd omdat er mij gezegd werd: Wel aan goede en getrouwe dienaar, omdat gij in kleine zaken getrouwe geweest zijt, zal ik u over groote stellen; treed in de vreugd des Heeren binnen. Ik was kind van Maria, en ik ben tot mijne Moeder weergekeerd. Weent dus niet, in de plaats waar ik ga, zal ik u dienstiger zijn, dan ik het hier weze. — Daarom troost u, mijne zuster, ik verlaat eene aarde van ellende, voor een rijk van vrede. H. ALFONS DE LIG. — PS. 121. — MATH. 25. — H. BERN. — H. DOMIN. — H. CATH. SEN.

Jesus, zachtaemoedig en ootmoedig van hert, maak mijn hert gelijkvormig aan het uwe. — 300 dagen afaat PIÏS IX.

Zoet Hert van Maria, wees mijne zaligheid. — 300 dagen afaat.

R. I. P.

Gent, J. B. D. Hemelsoet, bij S. Raafs.

FELICITAS BONTE

Felicitas Bonte werd geboren te Wachtebeke op 7 oktober 1831 als dochter van Jacobus en Maria Theresia Daelman, landbouwers wonende op de wijk Langelede. Zij trad binnen in het groot begijnhof te Gent op 24 april 1860 en werd er gekleed in het convent der H.-Drievuldigheid op 23 april 1861. Op 20 oktober 1861 volgde de steding. Zij overleed in het nieuw begijnhof te St-Amandsberg op 15 december 1877. (bidprentje)

† Bid voor de Ziel van Juffrouw

MELANIE DE PESSEROEY

geboren te Wachtebeke den 3 April 1833
 getrouwd in 't Groot Begijnhof te Gent, den
 21 September 1854
 gekleed in Convent « St. Joannes-Baptista »,
 den 24 September 1855
 plechtig gesteed den 3 Augustus 1865
 godsvruchtig in den Heer ontslapen in het Groot
 Begijnhof te St.-Amandsberg, den 19 December 1919

Het inwendig leven der ziel, is de vereeniging met Jezus, en wel op de innigste wijze mogelijk. Al hare gedachten, gevoelens en werken hebben Jezus als doel. Hem onophoudend aanbieden, bedanken, be-ninnen, in zijn gezelschap leven, is de drijfveer van gansch haar handelen en wandelen. Daar in zoekt zij zulk een edel geluk, dat het verre overtreft al wat de menschelijke genoegetens kunnen verschaffen. Gevoelen dat Jezus van haar is, en zij geheel aan Jezus, zoo geheel als of er niets buiten hen bestond, wat ver-heven en aangenaam ideaal! Dit moet bijzonder het doelwit der religieuse zijn. Daarom heeft zij zich aan God toegewijd met lichaam en ziel en heelt zij vol-gaarne de wereld verlaten en al wat een hinderpaal tot dit hemelsch zou kunnen zijn.

De duurzame afgestorvene heelt dit ideaal gedurende haren zoo langen levensloop in het Begijnhof getracht na te streven. Zonder andere stichtingen te klein-achten, bemindde zij de hare boven allen. Dagelijks dankte zij God voor die uitgelezene gracie. Het geluk dat zij er in maakte, doordrong haar zoo diep, dat zij niet kon nalaten het dikwijls uit te drukken, bijzonder bij de jongeren harer medezusters. Al wat een middel was om zich inniger met Jezus te vereenigen, had haren voorkeur en was het voorwerp van haar streven. God alleen weet hoe onophoudend en hoe vurig hare pogingen waren.

Bemindde bloedverwanten en medezusters, hebt dank voor al uwe genegenheid; zij bijzonder duur-bare nicht, heb dank voor al uwe goede zorgen van dag en nacht: God zelf zal u belonen. Achtbare neef, wees mij iudachtig in het H. Misoffer.

Jesus, Maria, Joseph. (7 jar. en 7 quad. all.)

MELANIE DE PESSEROEY

Melanie de Pesseroey werd geboren te Wachtebeke op 3 april 1833 als dochter van Franciscus Bernardus en Sophia Antonette Cabron kleermaker wonende in het Dorp. Zij trad binnen in het groot begijnhof te Gent op 21 september 1854 en werd er gekleed in het convent Sint-Joannes-Baptista op 24 september 1855. Op 3 augustus 1865 volgde de steding. Zij overleed in het nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 19 december 1919. (bidprentje)

O God! gelukkig de mensch die bij U zijne hulp
 zoekt. Ps. 83, 6.

†

Bid voor de Ziel

VAN JUFFROUW

MARIE LOUISE DE SMET

geboren te Wachtebeke den 4 July 1844
 getrouwd in het Groot Begijnhof te Gent, den
 3 October 1865
 gekleed in het Convent St. Jan Baptist, den
 5 November 1866
 gesteed den 28 April 1867
 godsvruchtig in den Heer ontslapen in het
 Groot Begijnhof te St.-Amandsberg den
 4 April 1916

De ware godsvrucht en de eenige goede, is diegene welke gesteund is, op het volbrengen van den wil van God. Deze wil veropenbaart zich bijzonder en voor iedereen, door de dagelijksche plichten van den levensstaat. Gods wil is des te klaarder en des te uit-drukkelijker, dat de plichten lastiger zijn en het teeken des kruises dragen. Kruis is zinnebeeld van zelfverloochening, sacrificie en lijden. Is dat waar voor iederen christen mensch, hoeveel te meer voor de religieuse ziel! Zij heeft als een onverbreekbaar verbond met Jezus aangegaan. Beldood en met wonden overdekt, heeft Jezus haar gevraagd: bemint gij mij? En zij antwoordde: o Jezus, gij weet hoe zeer ik U bemint!

Deze leerling was de gedragslijn van de afgestorvene. Zij zocht in alles den heiligen Wil van God. Plicht was alles voor haar, hoe lastig en hoe pijnlijk het ook haar vele. Zelfs bijna uitgeput van krachten, trachtte zij nog alles te doen gelijk in volle jeugd. Moge de afgoede Meester haar reeds de belooning der ge-trouwe dienaars verleend hebben!

Jesus, Maria en goede Joseph, zegent ons nu en in onzen doodstrijd.

So dag. all.

St.-Amandsberg, druk. Snoeck

MARIE LOUISE DE SMET

Marie Louise De Smet werd geboren te Wachtebeke op 4 juli 1844 als dochter van Jacobus Franciscus en Adelaïde de Pesseroey schoenmaker wonende in het Dorp. Zij trad binnen in het groot begijnhof te Gent op 3 oktober 1865 en werd er gekleed in het convent Sint-Jan-Baptist op 5 november 1866. Op 28 april 1867 volgde de steding. Zij overleed in het nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 4 april 1916. (bidprentje)

wordt vervolgd

P. Hesters

INHOUDSTAFEL:

Voorwoord	Cesar David	blz. 33
Staat van onze bevolking	P. Hesters	blz. 34
Keuredag 1997 Wachtebeke 10.08.97	Cesar David	blz. 35
Heemkundige kring Oud-Wachtebeke	Paul Prince	blz. 38
In memoriam kanunnik Achiël Roets	P. Hesters	blz. 39
Wachtebeke... Meetjesland!	M. Vervaet	blz. 41
Onze Wachtebeekse begijnen in het Sint-Elisabethbegijnhof te Gent	P. Hesters	blz. 42

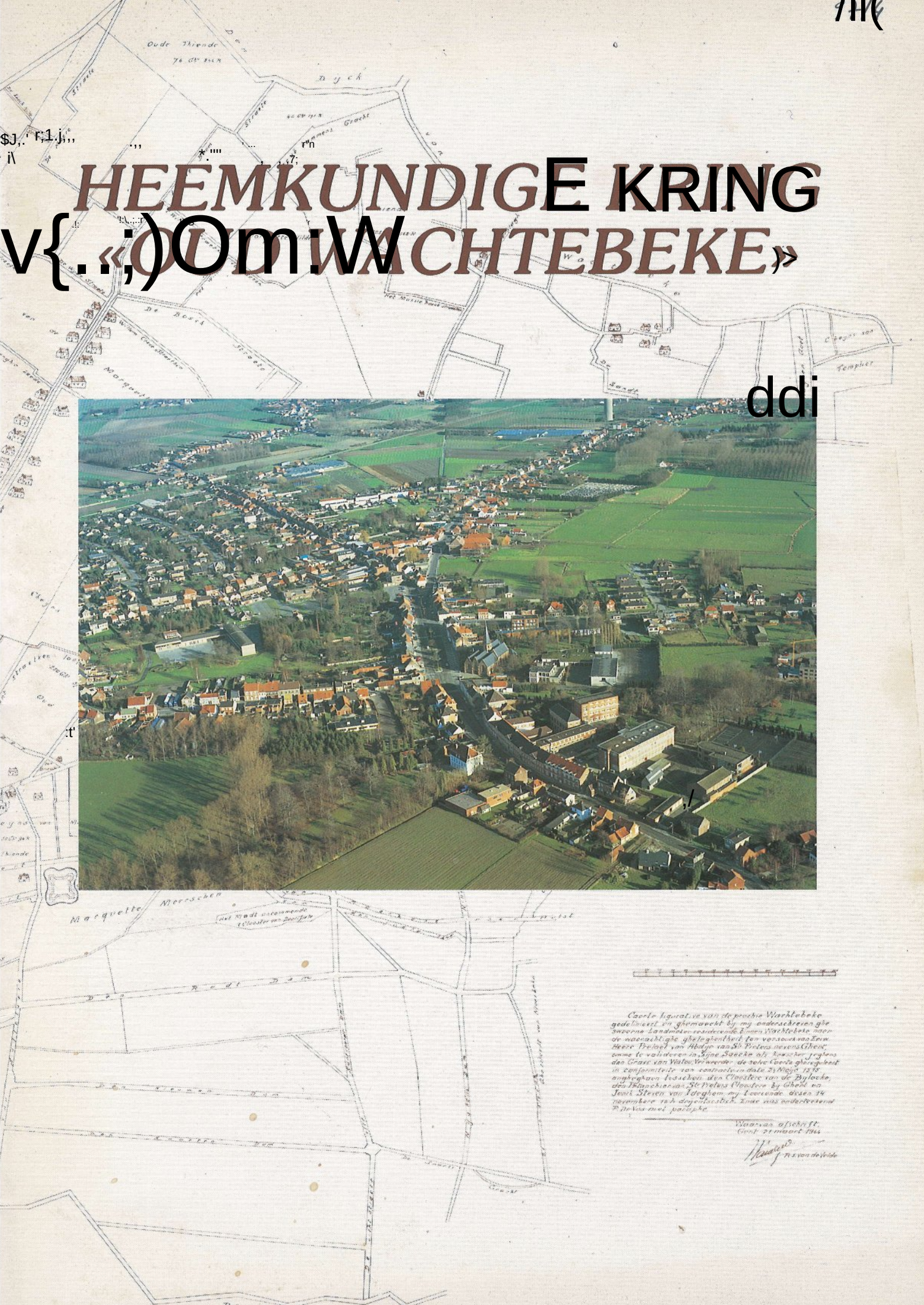
HEEMKUNDIGE KRING v. «OM WACHTEBEKE»

ddi

*Carte figurative van de prochie Wachtebeke
gode land van Ghemacht bij my onderleeden ghe
soverein Landman vordende Eenen Wachtebeke naar
de waerachtige ghelegenheit ten versoen van Eem
Heer Prins van Hildje van St. Petrus overens Ghent
om te valideren in sijne Brieven als lewcher jegens
den Graaf van Walsbeke vorderde de sijnre lande ghelegenheit
in conformiteit van contracten dale 21. May 1511
aenghegaven insieken den Cloostere van de Byloche
den Wapen van St. Petrus Cloostere by Ghent na
Jens Steven van Iseghem my Leevende dater 14
November 1511 dreyfscastick Ende was onderleeden
D. De Vos met parafte*

Waar van afschrift
Gent 21 maart 1866
Maas

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdragen.

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Hesters, Stationsstraat 165, 9185 Wachtebeke, tel. (09) 345 04 63

"Het heeft geen tijt, broeders,
U te schrijven over dag en uur"
1^e brief aan de Thessalonicenzen 5, 1

Nochtans, Waarde Heemvrienden, kunnen wij bij het einde van dit jaar terugblikken op een bijzonder heemjaar. Er was in de eerste plaats de KEUREDAG, een niet te vergeten evenement op de Safarkensmarkt, die zijn 20-jarig bestaan vierde. Tevens memoreerden wij dat onze Heemkring 30 jaar bestond. De tot in de puntjes verzorgde overdracht van de Couffre, de prachtige kledij, het schitterende weer, de immense belangstelling, alles droeg er toe bij om mijn profetie waar te maken. Ik had 's morgens aan de pers immers verklaard dat dit de beste keuredag zou worden van alle. Een boude uitspraak die achteraf door eenieder als waar werd ervaren. De Privilegiëncouffre prijkt nu in ons gemeentehuis en bij mijn sporadisch bezoek aan de bestuurszetel zie ik wel eens belangstellende lezers de begeleidende tekst ontcijferen. Intussen zijn wij reeds doende om de overdracht van de Couffre volgend jaar met de nodige luister uit te wuiven. Er zal dat jaar nog meer te doen zijn want onze eminente vorser Wies Creve wist uit te pluizen dat Wachtebeke in '98 800 jaar bestaat, of liever dat de eerst gevonden vermelding van de naam Wachtebeke dateert uit een geschrift van 1198. Reden te over dus om in 1998 alle hens aan dek te roepen voor een grandioos jubileumjaar. De Heemkring, de Cultuurdienst en uiteraard vooral het Gemeentebestuur zijn reeds volop doende met de voorbereidingen. De Heemkring bijt hierbij de spits af want, hoewel in feite bedoeld als uitgave '97, verschijnt ons jaarboek begin '98. Het is een luxueus fotoboek van oud en nieuw, met begeleidend commentaar. Onze secretaris ende befaamd postkaartenverzamelaar Guy Trangez zocht alles samen en Wies Creve als druktechnisch expert zette alles in de juiste orde. Het wordt dus beslist een boek dat waardig de Jubileumviering 800 jaar Wachtebeke kan inzetten. Het is wel een kostelijk grapje. De leden krijgen niettemin dit luxe-jaarboek voor het gewone lidgeld, hoewel een extra gift welkom is, maar nieuwe leden of buitenstaanders zullen dieper in de zak moeten tasten. Omdat wij voorzien dat zowat elke Wachtebekenaar, huidig of gewezen, dit unieke fotoboek zal willen bezitten voorzien wij alvast een extra oplage.

Een bijzonder heemjaar schreef ik in mijn aanhef. Inderdaad want uitgerekend dit jaar verschenen 3 boeken over heemkunde of geschiedenis van onze regio. Er is vooreerst de luxe-uitgave van het boek over de Abdij van Baudelo van de hand van E.H. Raf David, een herdruk, ditmaal verlicht met prachtige foto's en gedichten van o.a. Anton van Wilderode. Vervolgens het lijvig boek "Frontier Steden en Sterkten" van P. Stockman en P. Everaers. Een gedegen studie over de vele versterkingen die, meestal ten tijde van de Tachtigjarige Oorlog, hier in de streek gebouwd werden. Haarfijn wordt de geschiedenis beschreven die deze tijd en deze fortten omgeeft en ook de sporen die er ten huidigen dage nog van overblijven. Ten slotte ook het boek "Landschap uit balans" van Dr. Adri De Kraker. Het betreft zijn thesis waarmee hij glansrijk tot Doctor in de Geschiedenis werd gepromoveerd aan de Universiteit van Amsterdam. Het is een uitgewerkte studie van de veranderingen in het landschap van de Vier Ambachten tussen 1488 en 1609 zoals het in die tijd door overstromingen en menselijk ingrijpen werd gevormd. Als hoofdredacteur van het schitterende boek "Over den Vier Ambachten" kon het bijna niet anders of hij breide voort op de daarin beschreven geschiedenis van onze streek. Wie belangstelling heeft voor deze gedenkwaardige boeken kan ze steeds bekomen via onze Heemkring, of erin komen neuzen in ons documentatiecentrum, in de oude gemeenteschool Rechtstro, dat traditiegetrouw open is elke eerste zondag van 10 tot 12 uur.

Even traditioneel trakteert op de eerste zondag van het jaar, maar daarvoor is het voor U lezer nu wellicht te laat, op "Laansem Dots"

De Kringvoorzitter
Cesar DAVID

die U, mede namens het ganse Heembestuur, een gelukkig en voorspoedig nieuw jaar wenst en veel genoege aan het leesvoer dat Wij U op geregelde tijdstippen voorschotelen.

STAAT VAN ONZE BEVOLKING

OVERLIJDENS 27 SEP.- 12 DECEMBER 1997

Wachtebeke 27/10/1991

DE SMET EMMA ALBERTINE, geb. Montignies Sur-Sambre 03/02/1916, wed. René Van De Velde, Meersstraat 13, 81j.

Wachtebeke 05/10/1997

SAEY CAMILLUS EDGARDUS, geb. Zaffelare 26/09/1920, wedn. Maria Prudentia Buysse, Burg. Van Rottelberghestraat 1, 77j.

Gent 18/10/1997

KYOT FRANCOIS MARCEL, geb. Gent 29/01/1926, echtg. Kyot Rohimone, Overslag 367/1j.

Wachtebeke 21/10/1997

POPPEMIEL CLEMENT PETRUS, geb. Kieldrecht 16/10/1913, echtg. Angela Theodora Verbist, Meersstraat 317/4i.

Gent 26/10/1997

ROETS CAMIEL LEON, geb. Zwijndrecht 19/02/1925, echtg. Plaetinck Margaretha, Rechtstro 40, 72j.

Wachtebeke 07/11/1991

MIGOM RENAAT, geb. Wachtebeke 02/02/1924, echtg. Ivonna Celina Maria Van Assel, Kalve 217/3j.

Gent 10/11/1997

BUYLE MARIA CONSTANTIA, geb. Eksaarde 19/03/1900, wed. Paelinck Edgard, Kalve 27/97j.

Wachtebeke 26/11/1991

WAUTERS IRMA LUCIA, geb. Ertvelde 09/04/1917, wed. Mauritius Albertus Van De Walle, Godshuisstraat 13, 80j.

Wachtebeke 29/11/1991

DE LAETHAUWER GERARD PIERRE, geb. Gent 07/06/1926, echtg. Juliette Baetens, Spechtstraat 5, 71j.

Wachtebeke 30/11/1997

DE VliegHER ASTERE RAYMOND BERNARD, geb. Merendree 05/12/1919, echtg. Bernice Amelia Maria Celie, Meersstraat 29, 183j.

HUWELIJKEN OKT.-NOV. 1997

04/10/1997

POPPE YVES, JAN JOZEF, Ramonshoek 51, Wachtebeke
CHALMET CINDY URBAIN MARIE LOUISE, Ramonshoek 51, Wachtebeke

21/10/1997

DE WINTER MARC GEORGES JEROME MAURICE JOZEF, St.-Franciesdijk 2, Wachtebeke
GEIRNAERT MARINA WILLY SONJA, St.-Franciesdijk 2, Wachtebeke

HUWELIJKSJUBILEA 1998

60 jaar, 23/02/1998, DESOMMERRÉMI X CRIEL WARTHA, Axelsvaarolekem 6, Wachtebeke

50 jaar, 06/03/1998, CALLENS Gaston X DEBLÖCK JOSÉ, Kievitstraat 8, Wachtebeke

50 jaar, 27/03/1998, VANIMSSCHOOT PIERRE X DERAET Clementina, Mèrelstraat 62, Wachtebeke

50 jaar, 08/04/1998, CLOECKAERT Eduardus X VERMEULEN Suzanna, Kerkstraat 51, Wachtebeke

50 jaar, 10/04/1998, BUYSSE Andries X BUERICK Irma, Stationsstraat 37, Wachtebeke

50 jaar, 15/05/1998, NOE Raymond X DE LETTER Irma, Ramonshoek, 47, Wachtebeke

50 jaar, 25/05/1998, BUYSSE Gerardus X ROETS Rachel, Peene 20, Wachtebeke

50 jaar, 23/07/1998, DE MEESTER Roger X DE WOLF Celina, Dorp 62, Wachtebeke

50 jaar, 27/07/1998, VERPAELE Henri X EVERAERT Gabriëlle, Schooteveldstraat 2, Wachtebeke

50 jaar, 14/08/1998, VAN RENTERGEM Robert X CLAESSENS Annie, Rechtstro 54, Wachtebeke

50 jaar, 14/10/1998, ONGENA Marcel X DE KERPEL Margaretha, Meersstraat 66, Wachtebeke

50 jaar, 20/10/1998, VEREecken Jony X DE WINDT Christianne, Kleistraat 4, Wachtebeke

50 jaar, 02/12/1998, BAERS Leonce X DECOENE Malie, Verbeuldestaat 4, Wachtebeke

MOET ER NOG ZAND ZIJN ?

Dit gezegde was hier in Wachtebeke een honderdtal jaren geleden werkelijkheid. Onze gemeente was arm aan industriële ontwikkeling. De landbouw was 66m van de enige beroepen waarbij producten werden geproduceerd die eventueel voor gemeentelijke export konden zorgen. Het hout in onze plaatselijke bossen, het hooi, in goede tijden in de Moervaartvallei, hier en daar wat visvangst, honingproductie, suikerbieten enz. waren alle derivaten die afgeleid werden uit de landbouw. De bierproductie uit onze plaatselijke brouwerijen en de jenever uit de plaatselijke jeneverstokerij werd ook over de gemeentegrenzen gesleten.

Bij het ontstaan en de ontginning van Wachtebeke werd er turf opgedolven die gedroogd als brandstof werd gebruikt. Die delfstof was ons eerste exportproduct. Doch in de loop van de tijd werd er in onze gemeente een tweede exportproduct opgedolven. Zilver mooi wit zand, beroemd om zijn onvolptezen kwaliteit. Die delfstof was voor verschillende Wachtebeekse huisgezinnen van levensbelang.

Reeds in het jaarboek 1979-80 nummer 13-14 van onze heemkundige kring "Oud Wachtebeke" werd door Coralie Van der Gracht verteld en door Guy Hoebke opgetekend de belevenissen van Coralie als dochter van een "Zandschipper". Bij diverse opzoekingen in het karig gemeentearchief (het archief tussen 1866 en 1940 is bijna volledig verdwenen) konden wij de hand leggen op een bundel officiële documenten waaruit blijkt dat er meer bij die stiel kwam kijken dan wat men verwachtte. Er waren meer gezinnen dan de familie Van der Gracht die banden hadden met het zand van Wachtebeke.

Het meeste transport van het zand met de bestemming buiten de gemeentegrenzen gebeurde per schip. Men mag aannemen dat de Langeledevaart een soort binnenhaven was van Wachtebeke. Zand laden, kolen lossen, stro laden, hout laden, bieten laden, bouwmaterialen lossen enz. al die werkzaamheden gebeurden aan de "tragef" van de Langelede. Het jaar door was er bedrijvigheid. Bij vriesweer werd er geschaafst. Samen met het vissen op die waterloop was er anders niets te zien dan werkende mensen.

Al die bedrijvigheid was gereguleerd door het Ministerie van Financiën, het Ministerie van Landbouw en Nijverheid en het Ministerie van Openbare Werken. Dit reglement telde zowel op de Moervaart als op alle andere bevaarbare waterlopen. Op de Moervaart had men over een lengte van 21 km., van Rodenhuisenaar Lokeren, 16 los- of ladingplaatsen die vastgelegd werden door het Openbaar Bestuur. Het waren de volgende plaatsen:

- 1- Begin van de ouden arm der vaart van Gert naar Terneuzen, genaamd "Arm van Rodenhuiszet"
- 2- Over gezegd Spanjaards-veer te Winkel
- 3- Begin der Zuidleede
- 4- Begin der Langeleede
- 5- Over bij de brug van Wachtebeke
- 6- Over bij de Kalvebrug te Wachtebeke
- 7- Over bij de Terwestbrug te Moerbeke

- 8- Over der suikerfabriek De Cock te Moerbeke
- 9- Kaai van Moerbeke
- 10- Over der Dambrug te Moerbeke
- 11- Over bij de brug van Koudenberg te Moerbeke
- 12- Over: "Drijfhoek" te Moerbeke en Sinaai
- 13- Begin der gemeentevaart van Stekene
- 14- Over bij de brug van Sinaai
- 15- Over: "Pieter Heydens-veer" te Lokeren
- 16- Durne

Buiten die vaste los- en ladingplaatsen kon men als particulier een aanvraag indienen om een los- of laadkade te mogen oprichten. Omdat alleen voor Wachtebeke op de wijk Langelede en de wijk Walderdonk aan zandwinning werd gedaan lag het voor de hand dat er meerdere aanvragen werden gedaan om zo een kade te mogen oprichten. Het zijn een deel van die aanvragen tussen 1875 en 1904 die wij teruggevonden hebben in het gemeentearchief.

Wat hield zo een aanvraag in ?

Om zo een ladingplaats te mogen oprichten moest men een aanvraag indienen bij het gemeentebestuur van Wachtebeke. Zij gaven daar al of niet een gunstig gevolg aan en er werd een schrijven gericht naar het provinciaal bestuur van de provincie Oost-Vlaanderen. Wanneer die aanvraag vanuit de provincie een gunstig advies kreeg werd dit medegedeeld aan de gemeente met de bijbehorende verplichtingen voor de aanvrager.

Wij geven hier een voorbeeld van de aanvraag van de heer Mussche, landbouwer te Wachtebeke met het antwoord van het Provinciaal Bestuur van Oost-Vlaanderen:

De Bestendige Deputatie van den Provinciëraad,

Gezien het verzoekschrift waardoor de heer Mussche, landbouwer, te Wachtebeke, vraagt om op de schuinte der Langelede (Oosttragef), tegenover perceel nr. 1730a der Sie B van het kadaster, eene kaai te mogen plaatsen, die dienen zou om het laden van zand in schepen te vergemakkelijken;

Gezien het advies van den heer Hoofdingermeentebestuurder aan den provincialen technische dienst, d.d. 7 dezer, nr. 11222;

Gelet op de verordening rakende de politie der provinciale waterlopen: de Lieve en de Langelede, dnl° 13 juli 1881;

Besluit:

De gevraagde machtiging wordt toegestaan onder de volgende voorwaarden:

- 1° *De stelling der kaai geplaatst aan perceel nr. 1730 der sie B zal slechts eenen uitsprong van 2m 30 mogen maken op den rand der vaart en er zullen geene werken mogen uitgevoerd worden welke den trekdienst der schepen zouden kunnen verhinderen of belemmeren.;*
- 2° *De verzoeker, zijne opvolgers of rechthebbenden zullen te allen tijde op hunne kosten de kaai moeten onderhouden;*
- 3° *Zij zullen altijd den doortocht der schepen omtrent de kaai moeten verzekeren; te dien einde zullen zij; op eene lengte*

van 5 meters wederzijds der laadplaats, de diepte der vaart op eene behoorlijke wijze en ten genoegte van het provinciaal bestuur moeten onderhouden;

4° Zij zullen de schuimts der vaart in goeden staat houden op eene lengte van 15 meters wederzijds der laadplaats, ten genoegte van voornoemd bestuur;

5° Zij zullen op den tragel der vaart geene zandhoopen mogen maken;

6° Zij zullen verantwoordelijk blijven jegens de Provincie en derde personen voor al de schade welke door de kaai zou kunnen veroorzaakt worden;

7° Zij zullen gehouden zijn, indien dit later noodzakelijk bevonden werd, de kaai te doen verdwijnen en de plaats in haren vorigen toestand te herstellen, op de eerste uitnodiging van het provinciaal bestuur, zonder uit dien hoofde eenige hoedanige schadevergoeding te kunnen eischen;

8° Zij zullen zich gedragen naar alle bestaande of in te voeren wetten en verordeningen alsook naar de maatregelen en schikkingen welke het bestuur in het vervolg nuttig zou oordelen voor te schrijven;

9° Bij overtreding dezer schikkingen zullen ambtshalve, op de kosten van den aanvrager, zijne opvolgers of rechthebbenden, de noodige maatregelen genomen worden. Deze kosten zullen des noods, ingevorderd worden bij middel van

dwangbevel, gelijk in zaak van rechtstreeksche belastingen, door de zorgen van den heer Gouverneur der provincie;

10° De tegenwoordige machtiging, geldig voor een jaar te rekenen van der zelve dagtekening, zal moeten vernieuwd worden indien er gedurende deze tijdruimte geen gebruik van gemaakt is,

Afschrift van het tegenwoordig besluit zal gezonden worden:

7° Aan de heer Hoofdingenieur-bestuurder voornoemd, om de stipte naleving der voorschrevene voorwaarden te doen verzekeren en

2° Aan de heer Burgemeester en Schepenen der gemeente Wachterbeke, om er kennis van te geven aan den verkrijger en indien hij er een afschrift van verlangt, hem hetzelfde op zegel ter hand te stellen.

Gent, den 14^e April 1888
De Gouverneur-Voorzitter
/Get./ R. de Kerckhove.

Vanwege de Deputatie:
De Griffier der provincie
/Get./ de Grave.

Met zulk een toelating kon men binnen het jaar een laadkade voor zand aan de Langeladevaart oprichten.

Tussen 1879 en 1906 werden, voor zover wij konden terugvinden, aan de volgende personen een vergunning verstrekt:

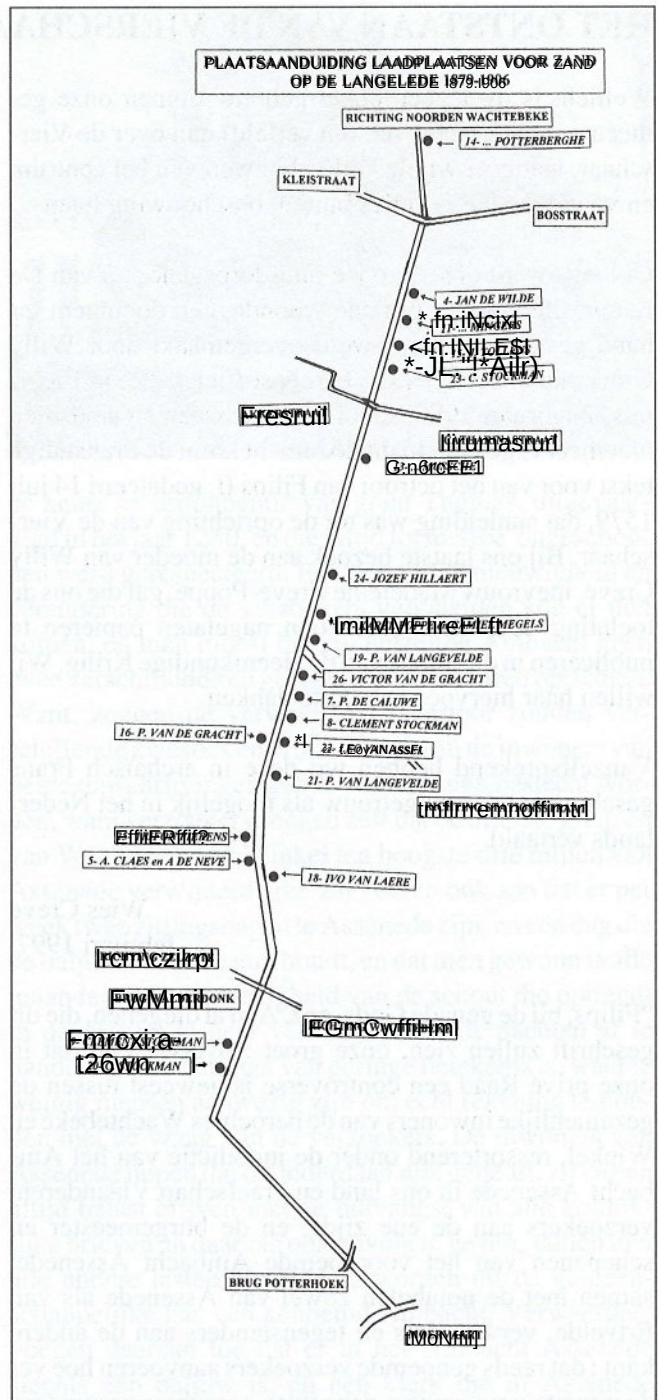
NAAM	PLAATS	DATUM
1 - J. Tollems	07/03/1819
2 - A. Vervae	20/06/1819
3 - Petrus Verlaekt	08/06/1879
4 - Jan de Wilde	oosttragel tussen te 2 bruggen	23/08/1819
5 - A. Claes en A. de Neve	A 1008	17/12/1881
6 - J. Thys	oostregel	07/01/1882
7 - P. de Carluwe	B 1832	28/10/1882
8 - Clement Stockman	B1836	17/12/1882
9 - Clement Stockman	A.1343	31/05/1884
10- .. Bauwens	A984	12/03/1887
11- ... Mingers	B 1531	16/04/1887
12- ... Verbouw	B3	07/05/1887
13- Mussche	B 1730a	14/04/1888
14- ... Pottelberghe	B924	20/12/1890
15- J. Tollems	B 1517	12/06/1891
16- OCMW Gent voor P. van de Gracht	A806	3/07/1891
17- Karel Poppe en Camiel Megels	B1824	16/06/1893
18- Ivo van Laere	B 1863	07/12/1893
19- P. Van Langevelde	B1829	13/04/1895
20- C. Stockman	A1343	15/04/1895
21- P. Van Langevelde	B1858	21/12/1900
22- Leo van Assel	B 1841	14/02/1902
23- Constant Stockman	B 1533	14/02/1902
24- Jozef Hillaert	B 1811 a-1815-1816-1818	14/02/1902
25- Trifon Fierens	A957	21/02/1903
26- Victor van de Gracht	B1862	09/03/1906

Op de kaart van de Langede hebben wij de plaatsen, voor zover wij duidelijke gegevens hadden, aangeduid waar de laadkaden gelegen waren. E6m laadkade, nummer 12 van Verbouw, hebben wij niet aangeduid, zij lag op het einde van de Langede vaart tegen de Oude-Burgse Skuis.

Het zand dat gebruikt werd in de woning diende om de houten vloeren te bestrooien. Zodat de modder die aan de voeten kleefde bij slecht weer geen sporen zou achterlaten op de witte planken vloer. Het werd ook gebruikt in de zogenaamde "spekelbakken" die in iedere openbare instelling en ook soms in de woning werden opgesteld. Daarin kon men de "pruim toebak" zoals men dit noemde spuwen als men moest eten of drinken. Die pruim toebak is heden vervangen door diverse soorten kauwgom. De laatste herberg in onze gemeente waar wij de zandfiguren op de houten vloer aantreffen was in de zaal van "Brackes" in de Kerkstraat. Op de plaats waar nu de Parochiale Kring staat stond een herberg waarvan de houten vloer meer dan een halve meter boven het straatniveau lag. In die herberg werd de repetitie van de muziekmaatschappij "De Eendracht" gehouden. Op sommige momenten waren meer dan vijftig muzikanten aanwezig. Bij slechte weersomstandigheden werd nogal wat modder en vuiligheid van de straat meegebracht aan de voeten. Dit fijne Wachtebekse zand, dat in modieuze figuren op de houten vloer was gestrooid verminderte de arbeid van de gezusters Bracke bij het kuisen van hun herberg na de repetitie.

Voor verdere belevenissen over en van de "zandschipper" verwijzen wij naar het voornoemde jaarboek.

P. Hesters

HET ONTSTAAN VAN DE VIERSCHAAR TE WACHTEBEKE

Wellicht is over geen enkel gebouw binnen onze gemeente meer geschreven (en verteld) dan over de Vierschaar, wanneer wij de kerkgebouwen van het centrum en van Overslag eventjes buiten beschouwing laten.

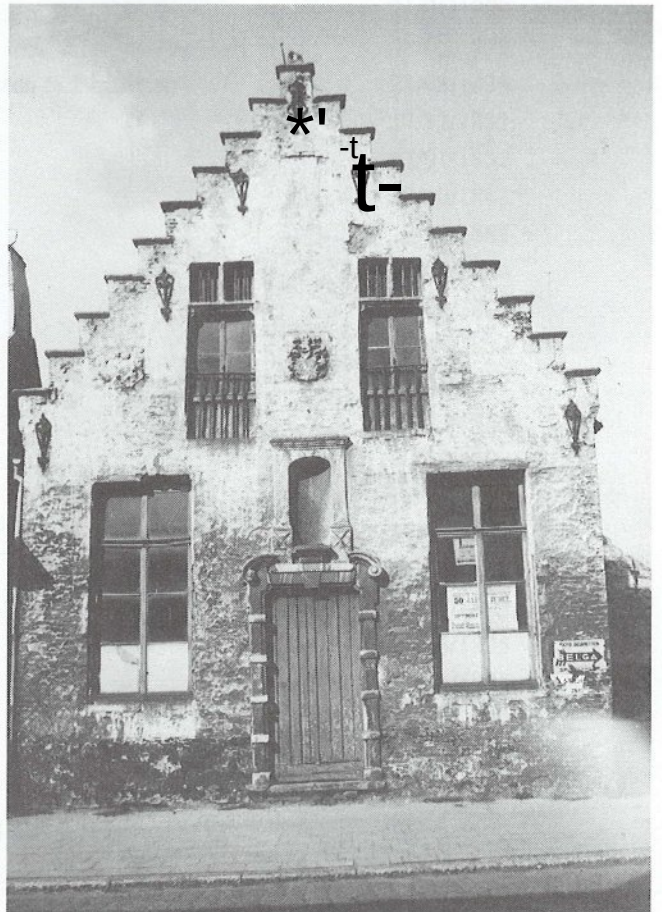
Onlangs werd ons via onze oud-dorpsgenoot Yvan De Letter, die vroeger in Pene woonde, een document ter hand gesteld dat hem werd overgemaakt door Willy Creve, de Wachtebeekse beroepsadvocaat die op Lichtmis, 2 februari 1989, spoorloos verdween en sindsdien niet meer is gezien. In dit document komt de Franstalige tekst voor van het octrooi van Filips II, gedateerd 14 juli 1579, dat aanleiding was tot de oprichting van de Vierschaar. Bij ons laatste bezoek aan de moeder van Willy Creve, mevrouw Madeleine Creve-Poppe, gaf die ons de toelating deze door haar zoon nagelaten papieren te publiceren in de edities van de Heemkundige Kring. Wij willen haar hiervoor van harte danken.

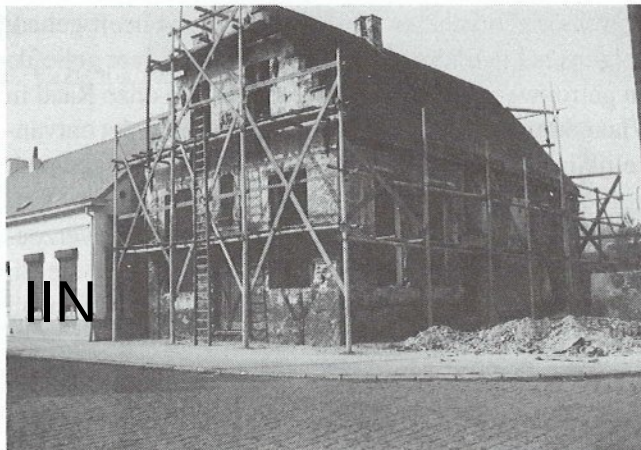
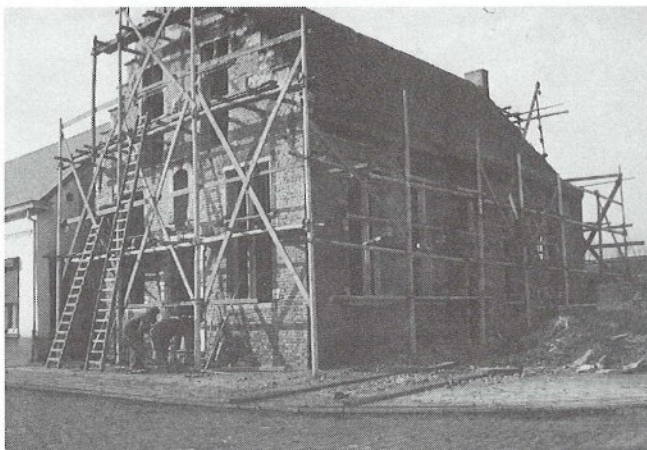
Vanzelfsprekend hebben wij deze in archaisch Frans geschreven tekst zo getrouw als mogelijk in het Nederlands vertaald.

Wies Creve
februari 1997.

"Filips, bij de genade Gods, enz. Aan al diegenen, die dit geschrift zullen zien, onze groet : overwegend dat in onze privé Raad een controverse is geweest tussen de gezamenlijke inwoners van de parochies Wachtebeke en Winkel, ressorterend onder de jurisdictie van het Ambacht Assenede in ons land en graafschap Vlaanderen, verzoekers aan de ene zijde, en de burgemeester en schepenen van het voornoemde Ambacht Assenede, samen met de notabelen zowel van Assenede als van Ertvelde, verweerders en tegenstanders aan de andere kant ; dat reeds genoemde verzoekers aanvoeren hoe ver de uiterste grenzen van deze twee parochies verwijderd zijn, wel drie mijlen of nog verder van de parochie Assenede, en dat daartussen nog het vrije en de jurisdic-

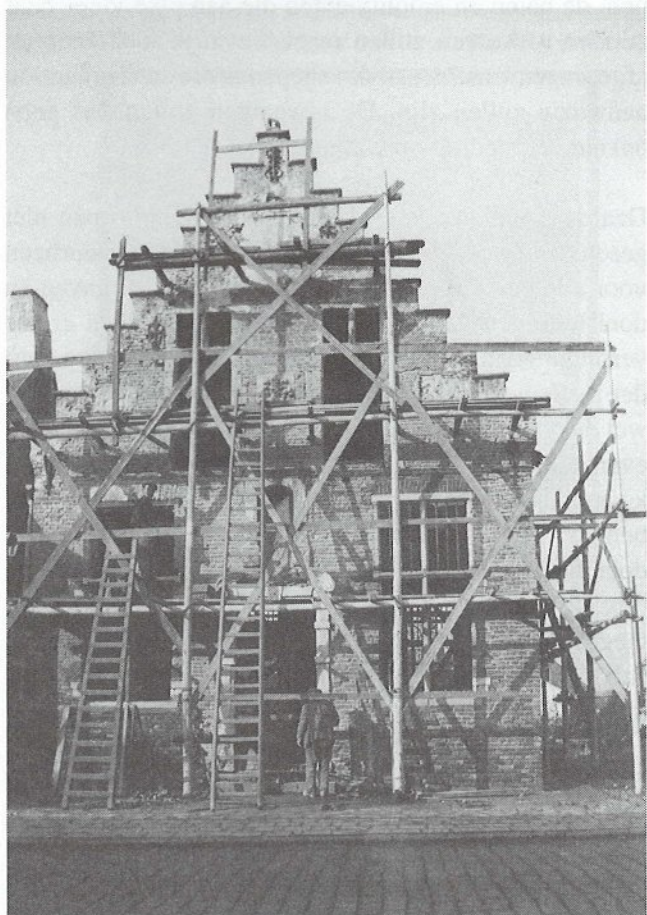
tie ligt van de nieuwe Vaartvanonnestad Gent, en tevens nog wat bebossing ; dat er ook in de voornoemde parochies Wachtebeke en Winkel verscheidene notabele personen wonen, voldoende gekwalificeerd om er als schepenen op te treden en er recht en rechtvaardigheid te doen heersen ; dat er ook elk jaar twee of drie onder hen zijnde verkozen worden en geïnstalleerd als schepenen van het Ambacht Assenede en dat deze verzoekers verplicht zijn tweemaal per week hun eigen parochies te verlaten voor de gedingen en pleidooien die in Assenede plaats hebben, dus ongeveer aan de uiterste grens van bedoeld Ambacht ; overwegend dat het vanwege de grote afstand dikwijls gebeurt dat de verzoekers, of het nu de schepenen zijn of anderen die dienen aanwezig te zijn bij de pleidooien, noodgedwongen gedurende de winter of tijdens de kortste dagen reeds een uur voor zonsopgang de weg op moeten, op gevaar van hun leven, en op eigen kosten naar Assenede dienen te gaan, om daar op het gewone uur aan te komen ; want om negen ure 's morgens kan de baljuw de vierschaar al sommeren om te zetelen, om te vermijden dat er boetes wegens niet-verschijnen opgelegd worden : voor de eerste maal wordt een boete van 17 schellingen parisis geheven, voor de tweede eveneens 17, en voor de derde maal 3 pond parisis ; overwegend dat verzoekers dus moeten blijven tot de vierschaar haar zitting schorst, met name

in de winter reeds bij zonsondergang, waardoor zij niet alleen één dag verliezen, maar dikwijls zelfs twee, omdat zij verplicht zijn in Assenede te overnachten, op hun eigen kosten en risico: ofwel kunnen zij over de weg, 's nachts in volslagen duisternis, terugkeren naar hun woonst in de hogergenoemde twee parochies, waarbij ze de reeds vermelde bossen en andere gevaarlijke door- en overgangen moeten trotseren.

De genoemde verzoekers in deze zaak vragen of het ons behaagt in de parochies van Wachtebeke en van Winkel een nieuwe bank op te richten, waarin zeven schepenen op aangeven van de baljuw van Assenede recht zouden spreken, één keer per week, en wel op woensdag. Waarop de verweerders inbrachten dat dit ingaat tegen

de keure en ordonnantie van graaf Thomas, uitgevaardigd in het jaar 1240, en die altijd tot hiertoe ongeschonden werd gerespecteerd. Een dergelijke nieuwigheid en verandering die de verzoekers voorstelden kon er niet komen, en men moest binnen hetzelfde Ambacht geen twee verschillende en gescheiden vierscharen oprichten. Want, zeggen de verweerders, daardoor zouden verschillende kwesties en processen tussen de inwoners van beide omschrijvingen gelijk waar kunnen beslecht worden, want verzoekers zeggen zelf dat de uiterste grenzen van Wachtebeke en Winkel ten hoogste drie mijlen van Assenede verwijderd zijn. Zij voeren ook aan dat er per week twee zittingsdagen te Assenede zijn, en één dag die de baljuw in onze naam houdt, en dat men gewoon is alle maandagen in aanwezigheid van de schout die optreedt in naam van de heer van Ledekerke de pachten af te handelen, wat een zaak van geringe betekenis is, waar te weinig mensen aanwezig zijn om echt rekening te houden met de vraag van de verzoekers. De inwoners van Assenede hopen dat dit inderdaad niet gebeurt, zij zullen altijd belast blijven met de ontvangst van alle koninklijke brieven en daaraan ook gevolg te geven, samen met alle andere lasten die betaald worden uit de gemeenschappelijke kas van genoemd Ambacht. Verweerders voegen daaraan toe dat er in het Ambacht Assenede slechts één baljuw is, en één klerk die in Assenede woont, die er beiden niet toe gehouden zijn zich te begeven naar waar verzoekers dat zouden willen, zonder vergoed te worden voor deze buitengewone prestaties, waaruit zij besluiten en volhouden dat om al deze redenen de aanvraag van de verzoekers onontvankelijk is.

Beide partijen brengen nog vele andere redenen te berde, en volharden respectievelijk in hun conclusies en blijven op hun stuk staan, ook na repliek, tegenrepliek, derde en vierde repliek.

Wij die verzocht worden naar recht uitspraak te doen, laten hiermee weten dat onze privé Raad het geschil van beide partijen ter plaatse heeft onderzocht, rekening houdend met alles wat door beide genoemde partijen is

naar voor gebracht, en dat dit als resultaat heeft gehad, volgens het gelijkloidend advies van onze zeer geliefde en getrouwe voorzitter en raadsheren van onze Raad in Vlaanderen, dat de vraag van de verzoekers niet ontvankelijk is in de vorm en op de wijze dat zij is ingediend.

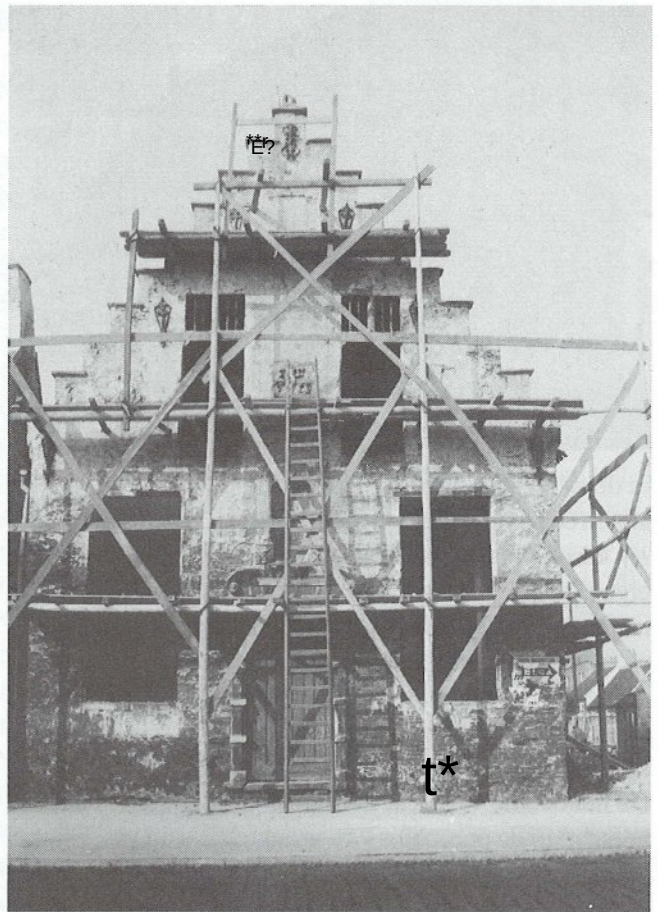
Niettemin, om beide partijen te verzoenen en de verzoekers toch tegemoet te komen om de redenen die zij aangehaald hebben, hebben wij besloten en besluiten bij deze:

Voortaan zullen elk jaar, bij de gebruikelijke wetsaanpassingen door onze commissarissen, vier schepenen verkozen worden in de parochies Assenede, Zelzate, Ertvelde en Kluziem, en van de parochies Wachtebeke en Winkel zullen drie schepenen verkozen worden. Onder deze zeven schepenen zal de meest bekwame aangesteld worden als eerste schepen. Het is wel te verstaan dat, als de eerste schepen woonachtig is te Assenede, Zelzate, Ertvelde of Kluzien, de tweede schepen van het Ambacht moet genomen worden uit de parochies Wachtebeke en Winkel en vice versa.

Elke zondag zullen te Assenede de activiteiten van de vierschaar gepubliceerd worden voor alle inwoners van de parochies Assenede, Zelzate, Ertvelde en Kluziem, en voor geen andere. Daarin wordt bepaald dat de daaropvolgende dinsdag de zaken van genoemde inwoners zullen behandeld worden, samen met de hangende gedingen voor de schout en de schepenen; naderhand ook de zaken die moeten verschijnen voor de schepenen van de Keure op aanmaning van de baljuw van het Ambacht Assenede, en die dus ook maar alleen betrekking hebben op de inwoners van Assenede, Zelzate, Ertvelde en Kluziem.

Op dezelfde wijze en op dezelfde zondag zal ook te Wachtebeke, in aanwezigheid van de schepenen van Wachtebeke en Winkel, de zaken aangekondigd worden die de inwoners van deze beide parochies aanbelangen, zowel deze die voor de schout en de schepenen moeten behandeld worden, als die welke voor de schepenen van de Keure moeten verschijnen.

Altijd zal bevoegdheid verleend worden aan de plaats waar de verzoeken woont, en niet aan die van de verweerder. Nochtans zullen de verzoekers hiervoor de baljuw en de klerk van het Ambacht Assenede moeten vergoeden, want deze mannen van de wet zullen verplicht zijn alle weken tweemaal of zo dikwijls als nodig zich van Wachtebeke naar Assenede of van Assenede naar Wachtebeke te begeven; zonder hen zou bij afwezigheid van schepenen geen enkele juridische administratieve arbeid mogelijk zijn.

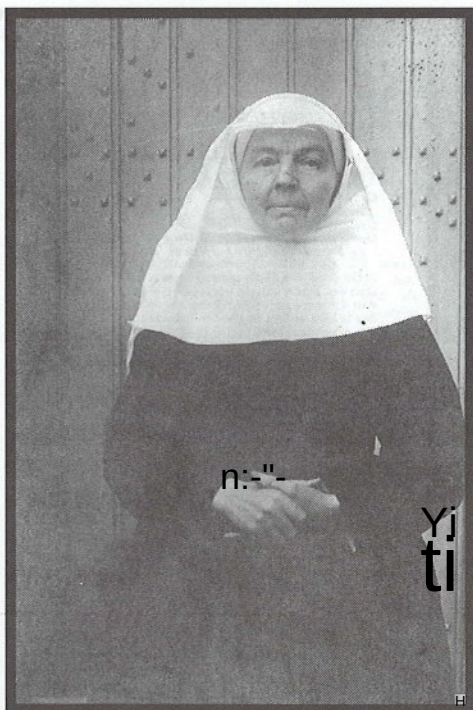

Wat de uitgaven voor de schepenen betreft die zowel bij de pleidooien te Assenede als te Wachtebeke verschijnen, de baten en emolumenten die aan elke vierschaar zouden toekomen zullen respectievelijk toekomen en afgedragen worden aan de schepenen die op die plaatsen aanwezig zullen zijn. De afwezigen zullen dus geen enkele vergoeding ontvangen.

Daardoor zullen echter deze parochies en dorpen niet gescheiden worden: zij blijven verenigd zoals voortheen voor alle gewone en buitengewone lasten, uitgaven en doelstellingen van welke aard ook. Zij blijven er toe verplicht geen van dergelijke zaken af te handelen zonder medeweten en toestemming van de schepenen, zowel die van Assenede als die van Wachtebeke: dit alles evenwel ten voorlopigen titel, tot wijzelf definitief de kosten der beide partijen evenredig zullen bepaald hebben. Ter staving waarvan wij ons zegel aan deze hebben doen hechten.

Gegeven in onze stad Antwerpen, de veertiende dag van Juli, het jaar van gemakte duizend vijfhonderd negenenzeventig."

Bij die gegevens over de vierschaar te Wachtebeke worden hier een serie foto's weergegeven over de restauratie van die zelfde vierschaar in 1937.

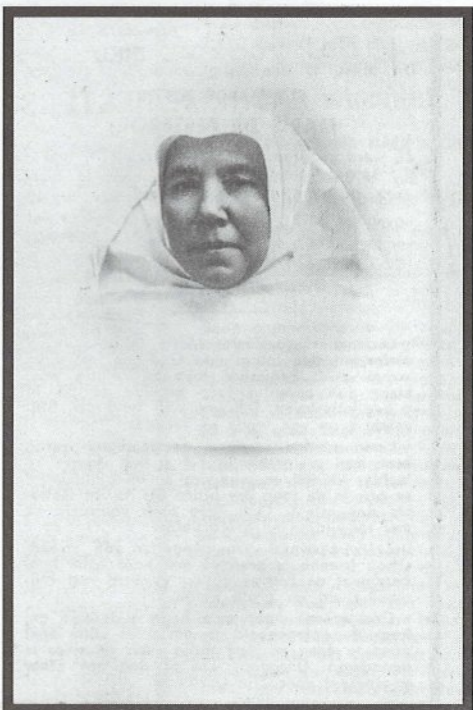
ROSALIE DE LETTER

†
bid voor te Ziel
 van **JULIETJE**
ROSALIE DE LETTER

gebore te Wachtebeke den 11 October 1854
 getreden in 't Groot Begijnhof den 29 Mei 1888
 gekleed in 't Convent 't Engelen den 1 Junij 1889
 plechtig gesteed den 25 November 1889
 godvluchtig in den Heer ontslapen in 't Groot
 Begijnhof van St-Amundsberg den 28 Mei 1927

« Goed zijn en werken » is het kenmerk van den hemel
 en wandel der duurzame algestorvenen.
 « Goed zijn » schone maar als ingeboren, toch ligt
 daarin oprechte deugd, want de oprechte en de bewezen-
 reder zijn bevelnaturinik. Het is de vrucht van onop-
 houdende en wellereukde zelfverloochenink, uit liefde
 tot God.
 « Goed zijn » straalt ronken tevredensik, vreedzaam-
 heid, eerszindheid. Het verspreikt zelfs onbewust, een
 geheidzinnigkeid in hooft, die de herte verkwikt en tot
 het goede aanspoort. Is het dan wonder dat de overledene
 van vrees een seacht en bennink werd ?
 « Werken » was de ziel van haar leven. Zij zette het
 niet alleen als een Dicht van mensch, maar bijzonder als
 een heilige plicht van Begijnke. Werken voor God is
 werkelijk triden. Zij was ille overtuigd, dat God niet
 ziet maar den aard van't werk, maar de heilichheit
 zucht, waarmee het werk bezield is. Vrijlijk en eeroijg
 deed zij alles, met opgeruimd geest. Nooit was het te
 zwart, te lastig of te lang. Jellis waatreer hare trachten
 doorene onvertriddelijke hwaal onderwijnd, vermindert-
 den, bleef zij altijd vroom en vol moed. Int korte dagen
 voor haar aisterver, verrichte zij hoe bere gewone be-
 zigheden. Zij is werlijk bij hare taak lezeweken.
 Lieve zuster, wij waren zoo gelukkig rames in Gods
 huis. Ik verlaat u de eerste oaar zal u Det broetken en
 zuster, hierboven niet vergeet. Beaiude Dedozusters,
 zoo vele jaren sauen levende, baddeik wij maar 690 hert
 en 600 ziel, allea was seneuzagen bij ons, en bidden en
 werken en liiden. Bewaars nu mijne gedachtenis bij God.
 Jesus, Maria, Jofeph. (7 Jul. 7 quad. aft. telkens).

Rosalie De Letter werd geboren te Wachtebeke op 11 oktober 1854 als dochter van Theodorus en Bernardina Vervanck, landbouwers. Zij trad binnen in het grootbegijnhof te Gent op 29 mei 1888 en werd er gekleed in het convent 't Engelen op juni 1889. Op 25 november 1889 volgde de steding. Zij overleed in het nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 28 mei 1927. (bidprentje en foto)

NATHALIE HESTERS

De gedachtenis van de rechtvaardigen blijft te e.te.
 (Spreuken. 10.6)

† **BIDT VOOR DE ZIEL**
 van zalige
JULIETJE NATHALIE HESTERS

gebore te Wachtebeke den 14 Mei 1862
 in 't Groot Begijnhof getreden op 21 Oktober 1888.
 ingekleed in 't S. Engelbertus Convent op
 21 Oktober 1888.
 plechtig gesteed op 20 April 1890.
 en na de laatste HH. Sacramenten te hebben ont-
 wongen, godoruchtig overleden te S. Amundsberg
 den 27 Maart 1941.

In het volbrengen van Gods gebod, na het nakken
 van al die plichten, door den Begijnke, voor-
 gehouren, heeft deze metzuller al haar behagen ge-
 steld. Gedurende mer dan vijftig jaar heeft zij daarin
 volhard. Toen zij, door verval van krachten, niet mer
 verkerke kon gaan, viel zulke berooving haar dal
 zwaar, maar zij onderwierp zich betrouwend aan den
 Goddelijken Will, zeggende: " Ik schik me naar
 's Heeren welbehagen, opdat Hij mij de gtaden geve
 welke noodig zijn in mijne ziekte. "

Met eenvoudige en standvastige godselucht aentip
 zij onzen liidenten Zaligknet Jesus-Christus, en nam
 ook hare toevlucht tot onze Lieve Vrouw, wier Roze-
 klans nooit uit hare handen ging.

Geliefde medezusters, duurzame familieleden, ik ga u
 vóór id de eeuwigheid waar wij allen eens zullen aan-
 landen. Bidt voor mij, opdat de Heer mij barmhertig
 weze.

GEBED: o Heer, Schepper en Verlosser aller ge-
 loovigen, geef aan ons dienardi de eeuwige rust, ob
 dat het eeuwige licht haar verschijne ! Dat zij in vrede
 moge rusten bij U. Amen.

Akten van Geloof, Hoop en Liefde (7 j. en 7 x 40 d.)
 Allerzotste: Jesus, wecs voor mij geen Rechter, maar
 een Zaligmaker ! (50 dagen aB.)
 Heilige Moeder Gods, Maria, bid voor ons en voor
 de algestorvenen. (50 dag aft.)

S 1905 - S 1941

Nathalie Hesters werd geboren te Wachtebeke op 14 mei 1862 als dochter van Ivo en Sophie Cainoy landbouwers, wonende op de wijk Ramonshoek. Zij trad binnen in het groot begijnhof te Gent op 23 oktober 1888 en werd er gekleed in het convent S.-Engelbertus op 21 oktober 1889. Op 20 april 1890 volgde de steding. Zij overleed in het nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 27 maart 1941. (bidprentje en foto)

Voor de afdeling die kan de Heer het bitter
 2000. Zij is geboren op 20 oktober 1873.
 H. Theresia.

WID voor de Heer

van Juffrouw

CATHARINE DE LETTER

geboren te Wachtebeke den 2 Juli 1863
 getrouwd met Groot Begijnhof den 6 September 1885
 gekleed in het convent St. Engelbertus den 20 October 1890
 plechtig gested den 17 April 1891
 godvruchtig in den Heer overleden in 't Groot Be-
 gijnhof van St. Amandsberg den 7 Juni 1927

Nog pas had de Heer haar getroffen in 't diepste harer
 genegenheid door het haastig afsterven van hare teer-
 beminde zuster begijntje of eene andere beproeving over-
 viel haar thans in het lichaam: pijnlijke smarten bezoch-
 ten haar: en zoo gaf de Heer haar eenen bitteren kelk te
 drinken. Maar, den blik op Christus' Kruis gericht, heeft
 zij met groote edelmoedigheid dat kortatundig maar
 smartelijk lijdin in ziel en lichaam doortaan... wel
 wetende dat de Heer het was die haar beproefde, dat het
 lijdin van dit leven van geen gewicht is tegenover de
 toekomstige heerlijkheid die ons zal veropenbaard wor-
 den, dat onze kwellingen hier als bloemen zijn die vruch-
 ten van glorie zullen worden...

Jesus heeft den smartelijksten doodstrijd geleden om
 de bitterheid van onzen dood te verzachten en ons de
 genade te verdienen te lijden en te sterven in alle ver-
 duidigheid en onderwerping aan Gods wil.
 Beminde Broeders en Zusters, God beproeft u. Al wat
 van Hem komt is goed. De beproeving en al wat uit den
 hemel over ons nederdaalt, zijn, in de inzichten van God,
 lichtstralen en liefdelijken. Buigt gij het hoofd, en aan-
 vaardt gij de beproeving, zij zal u ter zaligheid strekken.
 Geleide medezusters, gij allen die mij dierbaar waart,
 bidt voor mij. Tot ziens in de zalige eeuwigheid.
 Barmhartige Jesus, geef haar de eeuwige rust.

St. Amandsberg, druk. Snoeck

MARIA CATHARINA DE LETTER

Maria Catharina De Letter werd geboren te Wachtebeke op 2 Juli 1863 als
 dochter van Theodorus en Bernardina Verplantke, landbouwers wonende te
 Kalve. Zij trad binnen in het groot begijnhof te Gent op 6 september 1885 en
 werd er gekleed in het convent St. Engelbertus op 6 september 1886. Op 17 april
 1887 volgde de steding. Zij overleed in het nieuw begijnhof te St.-
 Amandsberg op 7 Juni 1927. (bidprentje)

SID voor de Ziel

van Juffrouw

EMILIE AUDENAERT

geboren te Wachtebeke den 16 September 1864
 getrouwd in het Groot Begijnhof te Gent
 gekleed in het convent St. Engelbertus den 20 October 1890
 plechtig gested den 17 April 1891
 godvruchtig in den Heer overleden in 't Groot Be-
 gijnhof van St. Amandsberg den 7 Juni 1927

De dood van Gods gerechtigten is heerlijk, want zij
 stelt een einde aan de vermoedissen en bitterheden
 van dit leven, zij voltrekt den zegepaal, zij is de deur
 des levens en het begin der volmaakte rust.

Geleedende veel jaren leed onze betreurde over-
 ledene geduldig, nooit viel er eene nacht van hare
 lippen; zoo sijngevoelig was zij, dat zij haar lijdin
 verborg om hare naastbestaanden en geliefden droef-
 heid te sparen.

Zij leed kloekmoedig met de blijde hoop de rust te
 kunnen overmeesteren. Maar Jery had het met
 op haar, onthelchte ze stiltegens van het aardsche
 en dan leed zij edelmoediger dan ooit, ten volle over-
 gegeven aan Gods wil, versterkt door het gedacht-
 van sacrifice... en zoo dankte zij ten grave en liere
 ziel werd gezuiverd en gelouterd door het lijdin.

Beminde zuster, gij die als eene tweede moeder
 over mij waakte en zorgde, dank voor uwe groote
 genegenheid en goedheid.

Verdere bloedverwanten en gij allen die mij dier-
 baar zijt en zoo goed opgepast hebt, bidt inij voor
 uwe liede met voor mij te bidden. Tot Naleziens in
 den schoonen Hemel!

H. Hart van Jesus, ons toekome Uw Rijk.
 (30e dsr. 41.)

Jeus, Maria, Jozef,
 (1 Jaar en 2 maal 40 dagen lang)

St. Amandsberg, druk. Snoeck

EMILIE AUDENAERT

Emilie Audemaert werd geboren te Wachtebeke op 16 september 1864 als
 dochter van Leo en Julia Francisca Tacq koopman wonende op Kalve. Zij
 trad binnen in het nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 22 oktober 1889 en
 werd er gekleed in het convent St. Engelbertus op 20 oktober 1890. Op 12
 april 1891 volgde de steding. Zij overleed in het nieuw begijnhof te St.-
 Amandsberg op 20 Juni 1920. (bidprentje)

Dit blijve U in uw ziele

van Ervaren Zuster

MARIE CLEMENCE BRUGGEMAN

BEGIJNTJE

van het Groot Begijnhof van St. Amandsberg.

Zij werd geboren te Wachtebeke den 9 Oktober 1874
 Trad in 't Groot Begijnhof den 26 September 1899
 Wed. gekleed in 't Convent St. Eecken
 den 21 September 1900
 Werdt gested den 20 April 1901
 Godvruchtig in den Heer overleden den 4 Februar 1954
 gested door de Tusschmiddelen van onze Moeder de
 H. Keth.

Dierbaar Zusterke, U lijk van ons hergegaan stil
 en vredig losse uw leven was. U hebt niet het
 oogenblik van uw oorden afgeleide om God te
 bhogen en gehoud voor Hem te leve. Het is vroeg
 hebt U besankvaard de wtroep van de Heer: "Kom,
 mijn uitverkoren". U waart altijd en voorbeeld van
 stil torgelid leven, gedicht van uw hiltig roeping,
 uw Convent, uw Hof, U saart en woont in
 verzaamheid. Uw vreedig, bested, hebben te
 menigmal het dradenet gerpaanen op het bordut-
 raam, ze hebben te dilsilijle moete fiquen te gerdin
 geyven en geyonnen in 't stralun. U hebt geydikt,
 zoleng har U vernocht, Maar terwijl U kerke en
 gekke vroom en vaardig, hadden de Zoeste Jesus en
 de Lieve Vrouw uw hart zelf gespannen op het raam
 en dancin berduuden te liliun hilt en gdati hun
 allerottite naam ro aangemaam. Hun moete werk
 was af. Ze wilden het nu voor inuete v66r hoo
 ocan in de hemel Ze wilden U alle 't sake van hun
 gnade, te liliun uw heartit 't werk van hoo kunst.

Bid nu in de hemel opdat Jezus en Matie's namen
 in liefvolle ere blijven in uw Convent, in ont Hof,
 in Uw dierbare familie.

Zij ontke in vrede, Amen,

JOS SNOECK & CO, ST. AMANDSBERG

MARIE CLEMENCE BRUGGEMAN

Marie Clemence Bruggeman werd geboren te Wachtebeke op 20 oktober
 1873 als dochter van Livinus en Francisca de Poorter, koopman wonende op
 Kalve. Zij trad binnen in het nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 26
 september 1899 en werd er gekleed in het convent Ter Eecken op 24
 september 1900. Op 20 april 1901 volgde de steding. Zij overleed in het
 nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 8 februari 1954. (bidprentje)

Dit blijve U een zotig oonderken oon de

EERWAARDE ZUSTER

MARIE DE PESSEROEY

Zij werd geboren te Wachtebeke, op 13 augustus
 1873; zij trad in 't Begijnhof te Sint
 Amandsberg in het Convent St. Joseph op 12
 november 1893; zij werd gekleed, op 16 no-
 vember 1894; zij werd gested, op 19 mei
 1895; werd Novicameesteres benoemd in 1936.
 Overleed op 30 mei 1965.

Onze dierbare Zuster Marie in haar groot
 verlangen zich tot God toe te wieden
 kwamen in 't Begijnhof loen ze twinglig was.
 Meer dan zeventig jaar groeit ze op in
 't begijnhofleven. Dit was voor haar een blij-
 vend bron van vrede en vreugde.

Haar oedgastendheid, err goedheid woren
 bron vol vrooliche in het milieu waarin ze
 leide. Inged' en wijs was ze en aldus werd
 ze ook in de loop der tiden als novicamees-
 teres aongesteld. Ook diee look volbrocht ze
 met toemiding en grote liefde.

Ze wils overal eem oomstoefer van vriend-
 schap lewegde te brengen met haar kolm tem-
 oerhent en rustige foluur versiert met blij-
 moetigheid en grote liefde.

God schonk haar zo'n hoge ouderdom om
 teool de gelegentheid te geven in stille veel
 goed te d'gen-en Hem aldus meer en meer te
 liliundenen. Doordoor was ze don ook zeker
 voorbereid voor Zijn Uur.

MARIE EMERENTIA DE PESSEROEY

Marie Emerentia De Pesseroey werd geboren te Wachtebeke op 13 augustus
 1873 als dochter van Charles en Amelia De Caluwe, kleermaker wonende
 in het Doorp. Zij trad binnen in het nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 12
 november 1893 en werd er gekleed in het convent St.-Joseph op 16 november
 1893. Op 19 mei 1895 volgde de steding en in 1936 werd zij novicameesteres
 benoemd. Zij overleed in het nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 30 mei
 1965. (bidprentje)

†

Dit bliuve U een vroom aanderikel
van

**EERWAARDE JUFFROUW
Emerentia, Leonia,
Maria, Christina BONTB**

Grootjuffer van het Groot Begijnhof
van Sint-Amansberg

Zij werd geboren te Wachtebeke op 23 maart 1881; nad in het Groot Begijnhof op 19 juni 1900; werd gekleed in het Convent aan de H. Drieouldighcid op 17 juni 1901; oerd gestede op 29 december 1901; werd tot Oorste verkozen in t Convent Sint-Engelbertus op 16 augustus 1915; werd tot Grootjuffe gekozen op 17 april 1940; overleed op 9 augustus 1962 na al de troostmiddelen uen onze Moadat de H. Kerl te hebben onlaangen.

Zij was lid oan de Detde Oude van Sint-Dminicus,

De dierbare Grmtjuffer, die van ong 15 heengogaan, was een d@. natuur en genade begenadigde vrouw. Zij was eet sierke vrouw doot haar wilskracht, zij was een begaalde vrouw door haat klaar inzicht, een wrome ziel door haar onvankelbaar Godsverttouwen, een gans toegewide overste aan haar grote taak. Maar de ongnadige ziekte breekt het stekste hart en breekt het stekste leven.
Zij heett in haar laag leven vatr 79 jaren haast niets anders dao het Begijnhof gekend.

†

Dit bliuv U van vroom aentinken
voo Ee.w.srdk. Zuster

Rachel AUDENAERT

BEGIJNTJE
van het Groot Begijnhof van St-Amansberg.

Zij werd geboren te Wachtebeke de 12 december 1886
Zij tuul in t Groot Braijahof de 6 oktober 1903
Ward gekleed in t Convent St. Elronofe 30 oktober 1904
Ward gestede de 30 april 1905
Overleed in t Hof de ts aouentbor 1957
gestyke door de gotvdeafikke voo orte Moeder
de H. Kdk.

In U, Dierbare Zuster, Rachel, verliczen wij een vrouwe dicorcs van het Hof. Uw gans Besintjerven stond in het vken van toegewidedienstbaarheid. Met nauwsgezethid volbricht Gij uw taak als vsketslesser van het Hof. Mit nauwszotte brkonmris om toch altijd op lij bist te dorD, rthre(t U wektliks de regeling der goddijlike diensten voor de kerk. U deed het gnsse en U deed het goed. Uw hart had de beridheid om het goed te doen. Zovolt jef. wellicht een halve eeuw, sag men Uw 68 spoedige (ed optappil naar het Groothuis van het Hof. Nu, Dierbare Zuster, kwam de Heer U halen voor Zijn Groothuis, de schone hemelwom, om er U te beloenen voor (w trouw, dinkt o de Heer spak (at U, "Wilsen dan, goede en getrouwe diener, traed bmoen in de vrusde van Uw Herr... Daer in die ouwde kerk sgnict Gij ven de hemel en slonk goddijke diensten en bidt Gij dankbaar voor alle die U al uw leven zo b.rolid behuistran zijn geweest.

ZIJ RUSTE IN VREDE, AMEN.

JOS. SHOCKE & CO'S AMMOSBERG

EMERENTIA LEONIA MARIA CHRISTINA BONTE

Emerentia Leonia Maria Christina Bonte werd geboren te Wachtebeke op 23 maart 1883 als dochter van Leopoldus en Philomena Swartel6, landbouwers wonende op de Langelede. Zij trad binnen in het nieuw begijnhof te St.-Amansberg op 19 juni 1900 en werd er gekleed in het convent der H.-Drieuuldighcid op 17 juni 1901. Op 29 december 1901 volgde de steding. Vervolgens werd zij als ovente gekozen van het convent Sint-Engelbertus op 16 augustus 1915. Zij werd tot Grootjuffer verkozen op 17 april 1940. Zij overleed in het nieuw begijnhof te St.-Amansberg op 9 augustus 1962. (bidprentje)

E =

RACHEL JULIANA DOROTHEA AUDENAERT

Rachel Juliana Dorothea Audenaert werd geboren te Wachtebeke op 12 december 1886 als dochter van Theophiel Desir6 en Mathilde Marie Verschueren koopman wonende in de Stationsstraat. Zij trad binnen in het nieuw begijnhof te St.-Amansberg op 6 oktober 1903 en werd er gekleed in het convent Sint-Eleonora op 3 oktober 1904. Op 30 april 1905 volgde de steding. Zij overleed in het nieuw begijnhof te St.-Amansberg op 15 november 1957. (bidprentje)

Hoog verheft mijn ziel de Heer
verrukt is mijn geest om God, Mijn verlosser.

†

TOT VROME NAGEDACHTENIS AAN
Mejuffer

NATHALIE DE WISPELAERE

geboren te Wachtebeke op 4 december 1888 en er godvruchtig overleden op 17 januari 1971, gestierkt door de genademiddelen van de H. Kerk.

Bijna onmerkbaar is zij van het tijdelijke naar het eeuwige leven overgegaan. Jaren lang reeds was zij ziekelijk, maar klagen kende zij niet, zij verdroeg alles ter ere Gods. Zij was een eenvoudige, vroom en ingoed mens, zij verlangde slechts te doen wat de Heer van haar wilde. En zo was gans haar leven geweest: een zoeken wat de Heer met haar voor had, maar nooit haar innerlijke rust verliezend omdat Zij zich geborgen wist in Gods machtige hand die alles wel terecht zou brengen. Die serene zekerheid straalde zij uit tot aan haar dood: Ik ben gerust, de Heer mag komen wanneer Hij wil, ik ben gereed. Zo dikwijls hebben wij het haar horen zeggen. Een paar dagen voor haar dood vroeg zij haar zuster niet te treuren bij haar heengaan, maar wel een magnificat te bidden, kon zij wel een schonere bede vragen? Zij heeft gans haar leven belangloos gewerkt voor kerk en priesters, het was haar grootste vreugde hen te dienste te staan, en toen zij ook dat niet meer kon, wat gans haar leven was geweest, aanvaardde zij dat even rustig, zoals zij vroeger had gedaan bij alle belangrijke beslissingen in haar leven. Zij heeft ongetwijfeld zeer veel gebeden, het ging niet meer zo goed die laatste jaren maar zij deed haar best en was gelukkig.

Wie haar heeft mogen leren kennen zal de herinnering bewaren van den diep kristelijk mens voor wie de vreugde van het kristen zijn geen ijdel woord was, zij bezat die vreugde.

Mijn zuster, ik dank U van ganser harte voor uw liefdevolle nooit afzattende zorgen, bijna gans mijn leven door hebt Gij naast mij gestaan, wij zijn steeds zeer gelukkig geweest omdat wij geloofden en ons geloof beleefden. Ik ben er zeker van dat uw geloof U over de pijn van mijn heengaan zal helpen en U die moed zal geven om uw weg verder te gaan. Blijven wij in gebed over de dood heen met elkander verbonden.

Dierbare familie, medezusters en vrienden, ook U allen dank ik hartelijk voor alle genegenheid die ik van U heb mogen ondervinden. Een speciaal woord van dank voor de zusters van Wachtebeke die ons trouw hebben terzijde gestaan tijdens mijn ziekte. Moge de Heer U allen zegenen en U belonen voor uw goetheid. Tot weersziens bij de Heer.

Uw deelneming in het verlies van haar die ons zo dierbaar was, schonk ons veel troost.
Uw gebed was een kostbare hulp voor de overledene.

Wij danken U daarvoor van harte.

DE FAMILIE.

CRONE CHEVENS & COLLEGESBEE

NATHALIE DE WISPELAERE

Nathalie de Wispeleare werd geboren te Wachtebeke op 4 december 1888 als dochter van Eduard en Maria Theresia Gillis landbouwers wonende te Kalve. Zij werd gestede in het nieuw begijnhof te St.-Amansberg op 12 november 1914. Zij overleed te Wachtebeke bij de familie op 17 januari 1971. (bidprentje en foto)

(Verheugt u en verblijdt u, want groot is uw loom in de hemel. (Mt. 5,12)

Dit blijve u een zalig aandenken van

f

EERWAARDE ZUSTER

Marie-Louise HESTERS

Begijntje
van het Groot Begijnhof van Sint-Amandsberg.

Zij werd geboren te Wachtebeker op 17 februari 1894

Zij trad in het Convent St. Engelbertus op 29 maart 1911

Zij werd gekleed op 1 mei 1911

Zij werd gesteed op 24 september 1911

Zij overleed op 30 januari 1970 gestekt door de Genademiddelen van onze Moeder de H. Kerk.

Zij was lid van de Derde Orde van Sint Dominicus.

Het doet ons allen pijn dat onze geliefde Zuslat zo onverwacht en zo plots door de dood werd aangegrepen en ons werd ontnomen.

Wij willen haar gedachtenis onder ons in voorrtheid bewaren, want zij was ons, haar familieleden en haar medezusters, zeer dierbaar.

Zij was een voorbeeldig Begijntje, vroom en verzaam, een vrouwe belichaming van wat de levensregel van haar roeping was. In Korken en werken.

Zij was vreedzaam en zachtmoedig. Zij was lief medezusters en het Begijnhof gans toegewijd. Zij heeft zich zelf niet gespaard maar immer gediensig zich in de dienst gesteld van haar medezusters en van het Hof.

Dienon en anderen behulpzaam zijn: dat is haar leven geweest, dienen in alle eenvoud en volle toewijding. Zo heeft ze Betrouw, die leer getuigd gedurende die zestig jaar van haar Begijnhofleven.

Daarom mag ze nu verheugd zijn, want groot zal haar loom zijn in de hemel. Daar was haar schat. Daar was haar hart. Daar verzamelde zij zich schatten. Daar heeft zij nu haar eeuwige woontent.

Geliefde familie en medezusters, ik blijf u allen liefdevol gedenken. Weest ook mij in dachtig in uwe gebeden. Zij vooral, Eerwaarde broer, weest mij elk dag indachtig in uw H. Mis.

Zo blijven we nu ook nog altijd samen in liefde en in Onze Heer.

Zij ruste in de vrede van Christus.

De familie van Eerw. Zuster Marie HESTERS,

dankt U om uw deelneming en vrome gebeden.

Begraafenisond. Gebr. Vandenberghe, H. Hartplein St.-Amandsberg - Tel. 28.13.84 - 28.23.10

MARIE LOUISE HESTERS

Marie Louise Hesters werd geboren te Wachtebeker op 17 februari 1894 als dochter van August en Elodie Elewaut, muulders wonende op het Axelsvaardaken, wijk Kalve. Zij trad binnen in het nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 29 maart 1911 en werd er gekleed in het convent St.-Engelbertus op 1 mei 1911. Op 24 september 1911 volgde de steding. Zij overleed in het nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 30 januari 1970. (bidprentje)

† BID VOOR DE ZIEL

van Juffrouw

MARIE HAEMERS

geboren te Wachtebeker op 20 juli 1850
in het Convent H. Drievuldigheid
op 22 oktober 1876
overleed op 29 september 1920

De heilige varen van innig met Jesus vereenigd, dat zijn leven, hun schone gewortel te zijn. Zij stelde Jesus op de levendigste wijze voor hunne oogen: het was als of zij hem in het tegemoet waren, ze overal vergezeld er nooit veilet. Zij zaget zijne deugden, zij loofden zijne woorden, zij overgaven zijde leening, zij verstonden zijn lijden, zij doorgrondden zijn leet, zij voelden zijne lieke. Bij hem, hun geest ertit als door een lovinde licht verlicht en hun hart werd plege voorlijk huilend op houdend de zuiverte liefdenlijden op tegeen.

Geluklijk de religione, die alles in 't werk stelt om dienvoortgetrustig te zijn. Haar leven is eerdert hemelsch dan ertit. Haar vindt zij een geheimzinnig maer opracht geluk, dat alleen kan heseien die het ondervoeden hert. Al hare sacrificien zijn bewte met behed.

De nageboorte heeft gerlicht dit invendig, lereu dat Jesus te lveh, en het datelijts te ontviken. De cloutheit had voor haar zoetheden, die hare godsvrucht gedurig opwekten. Ite krozenkrans, die door zijne mayenen als een spreken lidenel taal Jesus sterven is, was haar geliefd gebod. Geen sijnen die liet zij lereu na. Zoedene hert krachten liet toelaten, was dit haar zettste plicht. Zeis wanneer haar bewustzin verzinkt was, dan nog was zij er mede bezig: zoo diep was die geroente ingeworteld.

Moge de goede Jesus, van Nicen zij heeft geleefd in het Begijnhof, zich reeds ten volle aan haar veropenbaard hebben in den hemel!

R. I. P.

St.-Amandsberg, druk., W. L. M. M. M.

MARIE HAEMERS

Marie Haemers werd geboren te Wachtebeker op 20 juli 1850 als dochter van Dominicus en Sophia Van Rooten, winkeliers wonende te Kalve. Zij trad binnen in het groot begijnhof op 26 april 1875, op 1 mei 1876 werd zij gekleed in het convent H. Drievuldigheid. De plechtige steding had plaats op 22 oktober 1876. Zij overleed in het nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 29 september 1920. (bidprentje)

Als een hart God sel bemin, s'elt het 'nen heiligen wil toe; ille zulkon. H. Intraiscus de sales.

†

Ten farcen Peabaxrens van Juffrouw

Nathalie Van Pottelberghe

Gebort in Maclutbeker itit 30 Otlobt. 1817
Ghtint in 't groot Begijnhof znp Gtnl
den 10 April 1842
Grhtint in 't Nieuw Cotaeit den 25 April 1843
Gesket Jit 21 Jannari 1844
Goltvudt in 't Nieuw Otsliffrit in 't Nieuw
Begijnhof art St.-Amandsberg, dat 29
M. d. 1893.

Ite heerzal mij regpleen tollens mijne gen. Amis-
terit: lij zal mij heloorell volcets de reinen mirer
taarden, want ik ireh de wegen des Heeren liesirrit; i et
ik ten mijnen Ghtinetontouw geteest (s. x) d. 1817
Zalig zijn de richirre lieke, want zij zullen te vake
lezzirrit zalig zijn de zuiverste van herte unid; zij allens
drenn uods gortvud worden. Narnr. V 14 88.
Trouw op 't ind uit geheel uw hart, et sijn tris op
ure to, rztirtheit; drink aan ltrm in alle dse ltrde
lirgen, er, bij zilzill ure voelstid(en sclerfen
Ik)ek der spruken ltr, i en i.

Liete zuster en bloetvriendin: geene itakel ... ltr
in den Heirel den ik lij God: ik ket ltr, ik ltr
lert, ik bezit ltr. Jesus belinleide, ik ltr, ik u, ik
deek aan u, ik ltr toot u. H. Ambrusius
Zoet ltr: valr Jesus, nauk dot ik u ltr
lreer heminne. 18) dac. 17.
Heilig ltr van Nriat, vees mijne zillig. Erd. 100 d s.

H. I. P.

St.-Amandsberg, druk., W. L. M. M. M.

NATHALIE VAN POTTELBERGHE

Nathalie Van Pottelberghe werd geboren te Wachtebeker op 30 oktober 1817 als dochter van Emanuel en Joanna Petromella Nauts, olieslagers op de Waldendank. Zij trad op 19 april 1842 in het groot begijnhof te Gent en werd op 25 april 1843 gekleed in het nieuw convent. Zij werd gesteed op 20 januari 1844 en overleed in het nieuw begijnhof te St.-Amandsberg op 29 maart 1893. (bidprentje)

BESLUIT

Alhoewel de begijntjes doorgingen als een soort geestelijke orde waren zij toch één van de eerste geëmancipeerde vrouwen. Zij wilden van niemand afhangen en werkten voor hun onderhoud. Terzelfdertijd deden zij aan ziekenverzorging en geloofsbelijdenis.

Wat onze Wachtebeekse begijntjes aangaat zien wij de volgende concentraties: op de wijk Kalve (De Letter, Hesters, de Wispelaere, Van Acker, Haemers, Audenaert, De Mey, Bruggeman, Verswalim), op de wijk Langelede (Bonte, Gijssel), in het Dorp (De Smet, De Pesseroey, Van Bastelaere), op de Walderdonk (Eeckhoutte, Van Pottelberghe).

De plaats waarvan de meeste jonge meisjes naar het begijnhof trokken is de wijk Kalve. Het moet aanstekelijk gewerkt hebben op de jonge meisjes om begijn te worden. De grote huisgezinnen waren daar niet vreemd aan. Indien zij kloosterzuster wilden worden moesten zij een behoorlijke bekwaamheid hebben of in bepaalde studies geslaagd zijn. Een kloosterzuster was toen in vele gevallen iemand die in het onderwijs stond of naar de missie trok. De toekomstige begijntjes wilden zich eveneens ten dienste stellen van hun medemens met de middelen die zij bezaten. Anderzijds wilden zij niet afhankelijk zijn van aardse goederen en van andere personen of familie. Bij sommige van die families zien wij jonge dochters uit verschillende generaties naar het begijnhof trekken. (Hesters, Bonte, De Pesseroey, Van Bastelaere)

In vier families waaruit één of meer dochters begijntje zijn geworden was er een priester in de familie. De familie Hesters, E.H. Nestor Hesters 1908-1971, bij de familie Bonte, E.H. Emiel Bonte 1894-196, bij de familie De Pesseroey E.H. Adhemar De Pesseroey 1866-1931 en bij de familie Gysel E.H. Joannes Gysel 1806-1890. Dit duidt op een intens rooms-katholieke gedachte in die families.

Waarschijnlijk zijn er nog jonge dochters die hun intrede deden in het begijnhof te Gentof in een begijnhof in een andere stad. Er zullen ongetwijfeld ook begijntjes geweest zijn die uitgetreden zijn. Hiervan is weinig geweten, men aanzag het waarschijnlijk als een schande in de familie. Uit de gemeente Wachtebeke zijn er ook jonge dames geweest die zich in het Groot Begijnhof te St.-Amandsberg gevestigd hebben. Twee onder hen zijn, de zuster van begijntje Nathalie De Wispelaere en juffrouw Irma Haemers, gewezen onderwijzeres in de wijksschool van de Langelede.

Langs deze weg willen wij een oproep doen aan iedereen die dit leest mochten zij nog gegevens hebben over Wachtebeekse begijntjes, ons deze te bezorgen zodat wij een volledig beeld kunnen geven over onze gewezen Wachtebeekse begijntjes.

P. Hesters

Zicht op een straat in het Groot Begijnhof te Sint-Amandsberg

Met grote ogen hebben ze zitten luisteren naar mijn verhalen, geboeid en ademloos. In een tijdperk van zappen en soap gesprekken, die om de haverklap afgebroken en na de reclameweek weer opgenomen worden, zijn verhalen met een begin-midden-einde opbouw werkelijk het einde.

Toch zijn er ook positieve invloeden van dit televisietijdperk op de jeugd waarneembaar. Ze weten hoe ze iemand kunnen interviewen en de vragen barsten los.

Wou u als kind ook schrijfster worden? Wat was uw lievelingsboek? Bent u echt zo vaak verhuisd? Woonde u werkelijk op de grens? Schreef u graag opstellen? En nog veel meer...

Die vragen peuten er sluimerende herinneringen wakker en ik vraag me af hoe ik een beeld kan schetsen van mijn leven als pr6-schrijfster, zo'n 35 à 40 jaargeleden. Eris geen vergelijk met nu mogelijk. Neem gewoon de boeken. Al van in de wieg krijgen de toekomstige lezertjes voelboekjes, knuffelboekjes, zelfs badboekjes in de knuistjes gestopt. En elke kleuterklas heeft een boekenhoek. Dat kan ik me van mijn kleuterklas niet herinneren. Daar werden de hoeken voor heel andere dingen gebruikt, ook met ezelsoren en zo stil mogelijk zijn.

Ik herinner me amper dat er in de kleuterklas voorgelezen werd (maar dat kan aan mijn geheugen liggen...). Wat werd er poppenkast gespeeld en schimmenspel. Een keer per schooljaar kregen we lichtbeelden van Kuifje te zien. Verteld werd er ook, vooral de gewijde geschiedenis. In de lagere school kreeg ik zelfs een berisping toen ik durfde te vragen wanneer het nog eens over Jozefen zijn broeders zou gaan. Ik moest de zuster niet commanderen, heette het. Tegenwoordig interpreteren wij (onderwijzsmensen) zo'n enthousiaste interesse toch op een positievere manier.

Thuis had ik wel boeken. Die twee dikke van Hans Christian Andersen en de gebroeders Grimm herinner ik me nog levendig. Spijtig genoeg kon je daar geen uren zoet mee zijn. Al na 20 minuten begonnen je billen pijn te doen of kreeg je kramp in je armen. Maar een alternatief was er bijna niet. Want de vakantieboeken van Nonkel Fons kon je geen echte leesboeken noemen. Ik denk dat ik heel vaak dezelfde exemplaren herlas. "Alleen op de wereld" van Henri Malot, de boeken van Wimmetou, aangevuld met wat "Nonkel Fons" leverde, tijdschriften en kranten en de onvermijdelijke prijsboeken waarvan me vooral de oude spelling is bijgebleven. En dan, ik herinner het me nog levendig, opende onderpastoor Spanhove een bibliotheek in wat nu zaal Snoopy is. Dan werd lezen een georganiseerde bezigheid: zoveel boeken op zoveel tijd. Maar dat gebeurde zo omstreks mijn plechtige-communitijd.

En geen haar op mijn hoofd dat er aan dacht schrijfster te

worden. Volgens mij werden boeken geboren, of ze verschenen misschien wel écht... Een auteur was zo iets onwezenlijks, iets mager en bleek dat vooral veel op een zolderkamerdje moest zitten en potloden stuk bijten. Had ik toen geweten dat auteurs vooral veel moeten leven en beleven, niet alleen op een kamertje zitten maar taal maken in gesprekken en denken over gesprekken, dan had ik misschien ernstiger over mijn mogelijkheden als schrijfster nagedacht.

Gelukkig heb ik veel geschreven, zonder schrijfster te zijn. Want ja, ik maakte graag opstellen. Ondanks de vreemde ingrepen die de zuster soms deed. Zoals die keer dat ik, om mijn blad netjes vol te hebben, schreef: "Toen was het verhaaltje gedaan". Het ging over een peer in een boomgaard, waar confituur van gemaakt moest worden. Volgens haar was mijn laatste zin totaal overbodig. Resultaat: een rode streep. Maar die kreeg ik wel meer, niet alleen in opstellen. Zal het iemand verbazen dat ik maturiteitsexamen Nederlands deed en de titel van de opgegeven verhandeling 'Het woord te voeren past de man' in mijn betoog omhoog tot een meer feministische strekking?

Alles bij elkaar genomen verbaast het me niet dat ik schrijf: et zatenaltijd woorden in mijn hoofd. Soms had ik die ergens gehoord en moest ik die onthouden tot ik ze kon opzoeken. Soms herhaalde ik woorden zoals 'bungalow'. Het klonk zo buitenlandse en je kon het laten zingen en resoneren. De liedjes mag ik ook niet vergeten, want die zijn gebleven. Nu nog klinkt er heel vaak muziek in mijn hoofd, of loop ik te neurien, te zingen of te fluiten. Toen mijn ouders hun eerste televisietoestel in huis haalden, was ik 'verkochd' aan de kinderprogramma's van de Nederlandse omroep. "Ja zuster, nee zuster" was wel een van de toppers. Heel wat van die liedjes kan ik nu nog spontaan meezingen. Pas jaren later ontdekte ik dat Annie M.G. Schmidt de serie geschreven heeft. Wim Sonneveld en Toon Hermans vormen samen met haar mijn eigenste drie musketiers van de Nederlandse taal.

Om maar te zeggen dat je niet alleen door het lezen van boeken in contact komt met verhalen en taal. Er zijn liedjes, toneelvoorstellingen, films, documentaires, een goede stadsgids, pittige interviews en vele andere dingen die je gevoel voor en honger naar taal kunnen aanwakkeren. Ook al ben je geen actieve lezer, in dit tijdperk van multimedia kun je toch belezen door het leven gaan.

Daarom wens ik mijn aandachtige toehoorders en veel leesplezier en altijd iemand in de buurt om hen een goed verhaal te vertellen.

Lucrèce L'Ecluse
maart 1997.

INHOUDSTAFEL:

Voorwoord

Staat van onze bevolking

Moet er nog zand zijn?

Het ontstaan van de vierschaar te Wachtebeke

Onze Wachtebeekse begijnen in het Sint-Elisabethbegijnhof te Gent (deel II)

Kindren.

Cesar David

P. Hesters

P. Hesters

W. Creve

P. Hesters

L. L'Ecluse

blz. 49

blz. 50

blz. 51

blz. 54

blz. 57

blz. 64

Driemaandelijks mededelingsblad van de
Heemkundige Kring „Oud Wachtebeke“

24ste jaargang 1997 - 4de kwartaal

Afgiftekantoor: Gent X

Verantwoordelijk uitgever:

Paul HESTERS

Stationsstraat 165

9185 Wachtebeke

@ kaffoto: J. Semey - RUG

